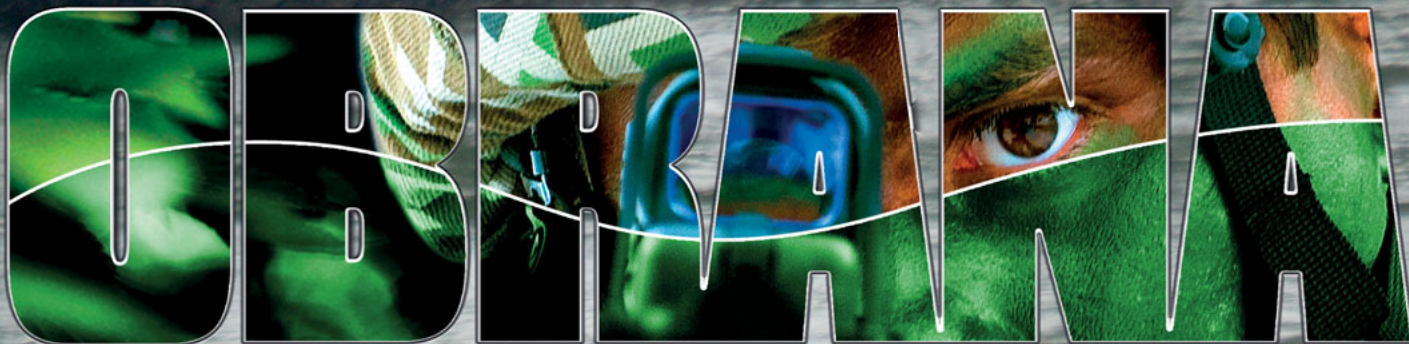

**Interview: generálmajor
Martin Umbarger**

**Slovenská
vezená
húfnica
EVA**

**IDET
v Brne**

**IDEF
v Istanbul**

**Brody
tankov**

**Ruský tank
T-14 ARMATA**

**Plavby
BVP**

Uniformy a detský úsmev

Tank a ďalšia obrnená technika ozbrojených síl, zá-
sahové vozidlá Policajného zboru, ukážky boja
zblízka našich vojakov aj akcie policajných „kukláčov“,
Laci Strike a jeho tanečníci sprevádzaní vojenskou hud-
bou či skupina Olympic v sprievode hudby ministerstva
vnútra – aj to všetko bolo v poslednú májovú sobotu sú-
časťou Dňa bezpečnostných zložiek SR. Na bratislavské Tyr-
šovo nábrežie prilákal tisíce záujemcov. „Okrem osláv v útva-
roch sme zvykli usporiadať rezortný deň detí s ozbrojenými silami
v niektorom zo slovenských regiónov. Podobne to bývalo aj v rezorte
vnútra. Tento rok sme spojili sily a teší ma, že deti a ich rodičia pre-
javili záujem o naše ozbrojené zložky aj v Bratislave,“ uviedol minister
obranu Martin Glváč. „Oba naše rezorty spolupracujú kontinuálne,
no nikdy nemali k sebe tak blízko ako teraz, čo prináša aj v tejto bez-
pečnostnej situácii obrovské výsledky. Obrana je v mojom vnímaní
skvelá partia ľudí, ktorá teraz ide riadne dopredu, podobne sa snažia
aj naše ozbrojené zložky v rezorte vnútra, a tak som veľmi rád, že
sme sa v hlavnom meste mohli predstaviť na takomto milom podu-
jatí spoločne,“ dodal minister vnútra Robert Kaliňák.
Autogramiáda majstra sveta a reprezentanta VŠC Dukla Mariána
Junga a burácanie jeho lode na Dunaji, prelety vrtulníkov Mi-17
a zoskoky výsadkárov, no aj celý rad rôznych súťaží vyvolali na tvá-
rach detí úsmevy a tie boli pre Deň bezpečnostných zložiek SR naj-
príznačnejšie.

Text: Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement, Michal Psota

Jozef Žiak
redaktor

Milí priatelia,

kým v máji a júni naše výcvikové priestory (najmä v Lešti) zažívali doslova zatažkavaciu skúšku a v ich výcvikových zariadeniach usilovne cvičili vojenski profesionáli z útvarov a zariadení našich ozbrojených síl, v letných dovolenkových mesiacoch sa výcviková intenzita prakticky zastaví – až na malé výnimky. Vojaci sa vracajú do svojich domovských posádok a začínajú vo väčšej miere čerpať dovolenky, venovať sa rodinám, svojim blízkym.

A to je dobré, veď počas roka si mnohé vojenské rodiny veľa spoločných chvíľ neužili. Mnoho vojakov pôsobí desiatky, ba stovky kilometrov od svojich najbližších. Rodinu poznajú len cez krátke víkendy. Výchova detí je na manželkách, partnerkách, starých rodičoch. Po pár rokoch takého dochádzania niekde už rodina pociťuje otca dokonca ako cudzí element. Mnohé vojenské rodiny takú záťaž odlúčenia nevydržia a rozpadajú sa. Žiaľ, počet takýchto prípadov neklesá, skôr opak je pravdou.

Jednoznačný recept na to, ako riešiť spomínanú situáciu, nie je a ani nemôže byť. Okrem iného vždy závisí od konkrétnych ľudí a pevnosti ich vzťahu.

Príklady ukazujú, že niektoré rodiny nezlomilo ani dlhodobé odlúčenie, niekoľko stokilometrové dochádzanie. Ba dokonca ich ešte viac stmelilo, upevnilo vzťahy, diaľka členov rodiny v týchto vzácnych prípadoch zblížila.

Letné mesiace teda treba využiť na čo najlepšie prežívanie toho, čoho bolo po celý rok málo: na rodinný život, prežívanie lásky a spolupatričnosti s blízkymi. Teda na spoločné prežívanie chvíľ dovolení, venovaní sa ratolestiam, lepšiemu spoznaniu ich potrieb, radostiam i starostiam rodinného života. Oplatí sa to. Nielen samotným vojakom, ale celým ozbrojeným silám. Veď nemožno pochybovať, že oddychnutý vojak je dobrým rodinným zázemím a v psychickej pohode plní úlohy lepšie, kvalitnejšie. A po prázdninách nebude núdza o mnohé cvičenia a ďalšie výcvikové aktivity.

Preto vám všetkým želim čo najlepšie dobitie „batérií.“

NA OBÁLKE: Na Lešti po desiatich rokoch opäť brodili tanky a plávali BVP • Foto: Jozef Žiak

4 AKTUÁLNE: hrozí konflikt
v Juhočínskom mori?

6 INTERVIEW: generálmajor Martin
Umbarger

8 TÉMA: IDET 2015 v Brne

16 REPORTÁŽ: brody tankov a plavby
BVP

21 Nový ruský tank T-14 Armata

22 Výstava IDEF 2015 v Istanbuli

24 Poľsko kupuje raketový systém
Patriot a vrtulníky EC725 Caracal

26 Bitka na Bielej Hore

32 ANALÝZA: kybernetizácia
operačného prostredia

35 Výsledky súťaže Deti maľujú
vojakov

36 Aj letci musia vedieť plávať

39 ŠTÝL: letné hudobné festivaly
v júli

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/

Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXIII. • č. 7/2015
• Redakčná uzávierka 19. 6. 2015 • Do výroby zadané 22. 6. 2015 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, SELUZ • Šéfredaktor:
PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 17 40, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Redaktori: PhDr. Pavol
VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk, Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.:
0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ, tel.:
0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-
mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, SELUZ MO SR,
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslvenské tlačiarne Skalica, s.r.o. •
© Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910. • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Hrozí vojenský konflikt v Juhočínskom mori?

Pretrvávajúce a zvyšujúce sa nároky Číny na niektoré sporné územia nachádzajúce sa v Juhočínskom mori v poslednom čase vytvárajú v oblasti napätú až konfliktnú situáciu. Kým donedávna išlo najmä o spor medzi rýchlo sa zmáhajúcou Čínou a jej menšími susedmi, teraz ide o rozsiahlejší problém, ktorý môže ovplyvniť stabilitu a bezpečnosť v celej Juhovýchodnej Ázii. Príčinou je neochota a neschopnosť účastníkov konfliktu nájsť kompromisné riešenie. Čína si nárokuje na územia všetkých Paracelských a Spratlyho ostrovov.

Počiatky konfliktu treba hľadať v časoch, keď si po druhej svetovej vojne začala Čína robiť nároky na sporné ostrovy, ktoré sú väčšinou len neobývané skaly, útesy, plytčiny alebo atoly. Na Paracelské ostrovy, zložené zo 130 koralových ostrovov a útesov, nad ktorými získala v roku 1974 kontrolu Čína, si nárokuje aj Taiwan a Vietnam. Na Spratlyho súostrovie, zložené zo 104 malých, ťažko obývatelných ostrovov a koralových útesov, si robia nároky Vietnam, Filipíny, Malajzia, Brunej a Taiwan. Územné nároky uvedených krajín sa krížia so záujmami Číny, čo dlhodobo vyvoláva vzájomné konfliktné situácie.

Za všetkým hľadaj ropu

Medzi ďalšie podnety, ktoré prispievajú k zvýšeniu napätia v regióne Juhočínskeho mora, patrí vysoký každoročný rast čínskej ekonomiky, čo umožňuje čínskej vláde vkladať značné finančné prostriedky do modernizácie a posilňovania bojových schopností armády, a tým aj posilňovania svojho svetového postavenia.

S rastúcou ekonomickou a vojenskou silou Čína už v roku 2009 rozšírila svoje nároky na 80 % celého akvatória Juhočínskeho mora a vyhlásila ho za svoje zvrchované územie. S rozpínavosťou Číny sa nechcú zmieriť nielen Vietnam či Taiwan, ale ani Filipíny a Indonézia. V menšej miere Brunej a Malajzia. Vietnam považuje všetky Paracelské a Spratlyho ostrovy za svoje zvrchované územia, a tým aj chce získať väčší vplyv v Juhočínskom mori. Naopak, Filipíny podporujú svoje nároky na ostrovy ich geografickým rozmiestnením a spor s politickou podporou USA pohnali pred medzinárodný tribunál, odvolávajú sa na dohovor OSN o morskom práve. Väčšina Spratlyho ostrovov nie je trvale obývateľná.

Podľa Zmluvy OSN o morskom práve neobývané ostrovy nemôžu byť výhradnou ekonomickou zónou pre nijakú krajinu. Preto štáty, ktoré si robia nároky na niektorú časť ostrovov, snažia sa o ich rýchle osídlenie, vybudovanie dopravnej infraštruktúry a vykonávanie ekonomickej

činnosti napríklad turistickej. Paracelské ostrovy nie sú, takisto ako Spratlyho ostrovy, trvale obývateľné, no nachádzajú sa tu prístavy, heliporty, elektrárne a rozvíja sa turistický ruch.

Druhým dôvodom zvyšujúceho sa napätia je rastúci strategický význam Juhočínskeho mora z hľadiska námornej dopravy aj nálezísk nerastných surovín, najmä ropy a zemného plynu. Juhočínske more sa stalo významnou dopravnou tepnou, ktorou sa prepravuje až 45 percent tovaru prevážaného lodnou dopravou. Väčšina čínskeho exportu do Európy smeruje cez Juhočínske more. Peking si veľmi dobre uvedomuje, že kto získa kontrolu nad prepravnými trasami, bude mať možnosť vplývať na globálne ekonomické a politické procesy. Paracelské a Spratlyho ostrovy sú významné pre Čínu aj z hľadiska veľkého množstva nálezísk ropy a zemného plynu, ktoré sa nachádzajú v ich blízkosti. Zásoby ropy sa tu odhadujú na 18 miliárd ton, čo je viac ako ložiská v Kuvajte, ktoré dosahujú 13 miliárd ton!

Budovanie ako zbraň

Aby získala strategické postavenie v Juhočínskom mori, Čína v minulom roku začala s budovaním umelého ostrova na útese Ohnivý kríž (Fiery Cross Reef) v oblasti Spratlyho súostrovia, čo je dosiaľ nevídaný spôsob nastoľovania územných nárokov v medzinárodných vodách či vzťahoch. Podľa satelitných záberov umelý ostrov je už takmer dokončený. Dĺžka viac než tri

Aby získala strategické postavenie v Juhočínskom mori, Čína v minulom roku začala s budovaním umelého ostrova na útese Fiery Cross Reef v oblasti Spratlyho súostrovia, čo je dosiaľ nevídaný spôsob nastoľovania územných nárokov v medzinárodných vodách či vzťahoch.

kilometre a šírka 300 metrov sú dostatočné na vybudovanie dráhy na pristávanie vojenských lietadiel. Neďaleko od umelého ostrova Číňania začali so zväčšovaním ďalších dvoch malých ostrovných útvarov Johnson South Reef a Gaven Reef; po ich spojení vznikne vhodné územie na vybudovanie ďalšej vojenskej infraštruktúry.

Ide v poradí o štvrtý prípad čínskeho umelého zväčšovania sporných ostrovov, na ktoré si robia teritoriálne nároky aj susedné krajiny. Podľa hlavného veliteľa amerických vojsk v tichooceánskom regióne admirála Samuela Lockleara by Čína mohla na umelo vybudovaných ostrovoch v Juhočínskom mori rozmiestniť aj radarové a raketové systémy, čím by získala trvalú kontrolu aj nad vzdušnou zónou, na ktorú si Peking nárokuje.

K zlepšeniu bezpečnostnej situácie v regióne neprispieva ani značné dopĺňovanie modernej výzbroje pre čínsku armádu. Peking najaktívnejšie zo všetkých strán teritoriálneho sporu v Juhočínskom mori

zväčšuje svoj bojový potenciál so zameraním najmä na vojenské námorníctvo, v ktorom zaostáva za USA. S rastúcim vojenským potenciálom, ktorý je čoraz mohutnejší, sa menia aj zahraničnopolitické ambície Číny.

Aj keď o sporné územia Spratlyho a Paracelských ostrovov má záujem šesť štátov, najaktívnejšími sú Čína, Vietnam a Filipíny. Neúprosne teritoriálne ambície Číny prinútili niektoré susedné krajiny, najmä Filipíny a Vietnam, požiadať pri riešení sporu o pomoc a podporu zo strany USA. Vzhľadom na to, že do riešenia sporu sú zapojené už Spojené štáty, je možné predpokladať, že by sa Čína v prípade prepuknutia vojenského konfliktu v Juhočínskom mori dostala do konfliktu aj s USA, pretože administratíva amerického prezidenta Baracka Obamu pred rokmi avizovala, že Manila sa v spore s Čínou môže spoľahnúť na podporu Washingtonu.

Napriek pretrvávajúcemu bezpečnostnému napätiu v oblasti Juhočínskeho mora pre žiadneho aktéra, viac alebo menej zapojeného do sporov, nie je vojenský konflikt žiaduci. Ten by negatívne ovplyvnil nielen ekonomiku v regióne, ale kvôli dopravným cestám by mal vplyv aj na globálny obchod. Je možné konštatovať, že aj vďaka zintenzívneniu ekonomickej a vojenskej spolupráce Číny so susednými

krajinami aj s USA sú obavy z možného vojenského konfliktu v danom regióne v krátkodobom horizonte neopodstatnené. Brániť mu bude dostatočný vojenský a ekonomický potenciál USA, schopný reagovať na neutíchajúce čínske teritoriálne nároky voči Filipínam a Vietnamu, s ktorými Spojené štáty majú podpísané dohody o strategickej spolupráci.

Text: Juraj Beskid
Inštitút obranných
a bezpečnostných štúdií AOS
Foto: TASR

Štát	Počet obyvateľov	Počet vojakov
Čína	1,36 mld.	2,2 mil.
Vietnam	90,0 mil.	455 000
Taiwan	23,3 mil.	290 000
Filipíny	100,8 mil.	220 000
Malajzia	29,6 mil.	170 000
Brunej	416 000	7 000

Veliteľ
Národnej
gardy štátu
Indiana
generálmajor
Martin
Umbarger:

Minútkari a profesionáli

Veľký priateľ Slovenska, čestný občan mesta Bratislavy a dlhoročný symbol spolupráce medzi Ozbrojenými silami SR a Národnou gardou štátu Indiana generálmajor Martin Roy Umbarger v máji pred svojím odchodom do výslužby posledný raz oficiálne navštívil Slovensko. Od 1. júna ho vo funkcii nahradil brigádny generál Courtney Carr. Návštevu generálmajora Umbargera, počas ktorej ho prijal minister obrany Martin Glváč a rokoval s náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálporučikom Milanom Maximom, sme využili aj na náš rozhovor.

Pán generál, veliteľom Národnej gardy štátu Indiana ste boli od roku 2004 a v garde ste slúžili od roku 1969, takže presne viete, ako sa menili základné úlohy Národnej gardy za ostatné desaťročia.

Do Národnej gardy štátu Indiana som nastúpil v roku 1969 a bol som vymenovaný do hodnosti vojaka 1. stupňa. Najväčšou hrozbou pre Spojené štáty americké a pre Národnú gardu štátu Indiana vtedy bola studená vojna, teda Sovietsky zväz. V danom historickom kontexte Československo patrilo do sféry vplyvu Sovietskeho zväzu, to znamená, že ste boli naším nepriateľom. Až neskôr v živote som si uvedomil, a teraz prejdem do súčasnosti, že máme toho oveľa viac spoločného, než som si myslel. Hovorím to preto, lebo za posledných 21 rokov, a to aj vo funkcii veliteľa Národnej gardy štátu Indiana, som mal možnosť zoznámiť sa so Slovenskom a krajinami východného bloku, s vašimi ľuďmi a ich profesionalitou. Zistil som, že sme si veľmi podobní. Sme oddaní vlastnej rodine a vlasti, pričom si uvedomu-

jeme, do akej miery je bezpečnosť dôležitá na zabezpečenie stability. Tomu všetkému však predchádzal pád Berlínskeho múru, zamatová revolúcia u vás či rozpad Sovietskeho zväzu a príchod slobody.

Pán generál, myslel som skôr na obdobie po 11. septembri 2001.

Chápem, ale hovorím trochu obšírne z toho dôvodu, že náš vzťah sa začal formovať ešte pred 11. septembrom. V každom prípade svet po septembri 2001 zmenila nová svetová hrozba – terorizmus, ktorý bol namierený nielen proti Spojeným štátom americkým, ale aj proti všetkým krajinám. A tak sme sa neskôr spoločne ocitli, Ozbrojené sily Slovenskej republiky a Národná garda štátu Indiana, bok po boku v Afganistane s cieľom poskytovať afganským národným bezpečnostným silám výcvik, aby boli schopné dosiahnuť operačnú autonómiu. V krátkosti povedané, ak sme pred 40 či 50 rokmi stáli proti sebe, teraz sú z nás spojenci a spoločne pôsobíme v operáciách.

Koľko má vaša Národná garda v Indiane príslušníkov?

Máme približne 12 000 príslušníkov pozemných síl a 2 000 príslušníkov vzdušných síl. Štát Indiana spomedzi 50 štátov USA je podľa počtu obyvateľstva s 6,5 milióna obyvateľmi šiestnásty v poradí. No podľa počtu príslušníkov našich pozemných síl disponujeme štvrtou najväčšou Národnou gardou v USA.

Aký je pomer profesionálnych vojakov k celkovým počtom?

Z celkového počtu 14 000 príslušníkov tvoria profesionálni vojaci na plný úväzok 20 %, čo je asi 2 800 – 2 900 príslušníkov. Za profesionálov vo svojich odbornostiach však považujem aj občianskych vojakov, pretože sú výborne vycvičení a vybavení, hoci pracujú pre zamestnávateľov v civilnom sektore alebo navštevujú vysoké školy. V prípade potreby ich mobilizujeme. Vtedy musia prerušiť civilné zamestnanie a hlásiť sa do služby.

Je o službu v garde záujem? V čom tkvie?

Je potrebné uvedomiť si, že americký národ vznikol v roku 1783 po vojne za nezávislosť (1775 – 1783), ktorú vybojovali občianski vojaci. V tejto vojne za nezávislosť od Británie sme totiž nemali žiadnu stálu armádu. Občianskych vojakov sme nazývali aj „minútkari“, teda domobranci „minútovej“ pripravenosti. Minútkari patria do dedičstva Národnej gardy Spojených štátov amerických, ktorá bola súčasťou vojenskej štruktúry Spojených štátov ešte predtým, než samotné USA vznikli. Táto tradícia bola vždy hlboko zakorenená v našej spoločnosti a v občanoch. A tak to bolo aj počas prvej svetovej vojny, druhej svetovej vojny aj vo všetkých ďalších konfliktoch. V literatúre o druhej svetovej vojne sa dozvieme, že Ozbrojené sily Spojených štátov amerických sa budovali prevažne z Národnej gardy, ktorá mobilizovala a nasadzovala brancov. Mnohí vstúpili do služby dobrovoľne.

Ako vnímajú službu v Národnej garde zamestnávateľi vašich príslušníkov?

Americké firmy si uvedomujú, že sa podieľajú na plnení záväzkov v prospech zachovania slobody, slobodnej voľby, zdravej ekonomiky a bezpečnosti. A to všetko má svoju cenu. Takmer všetci naši zamestnávateľi to chápu. Úprimne vám poviem, že v roku 2001, keď sme sa stali terčom hrozného útoku a stratili sme 4 000 občanov, poriadne to otriaslo celým národom. Viete, rozhovory so zamestnávateľmi ma utvrdzujú v názore, že hoci vlastníci firmy a prevažne nikdy neslúžili v Národnej garde ani nenosili vojenskú rovnosť, v prípade, že ich zamestnanci prerušia prácu, aby plnili úlohy Národnej gardy, považujú to za vlastnú účasť na službe vlasti. „Pracujú pre nás, odídu z práce, slúžia vlasti a opäť sa vrátia – a to je spôsob, akým sa revanšujeme vlasti aj my“ – také je ich zmýšľanie. Je to veľké vlastenectvo. Okrem toho tí, čo sú vybraní do Národnej gardy, majú v sebe aj spoľahlivosť, profesionalitu a nadšenie. A nie je to len môj názor. Platí to pritom najmä o štáte Indiana, a o oblasti Stredného západu Spojených štátov amerických, ktorý je veľmi vlastenecký.

Ktoré z vojenských nasadení v krízových oblastiach boli pre vašich vojakov v poslednom období najdôležitejšie?

Najskôr to bol Balkán. Ako viete, Spojené štáty americké zasiahli v Bosne, potom v Kosove, kde sme nasadili príslušníkov aj našej Národnej gardy. To bolo naše prvé veľmi dôležité a úspešné nasadenie. Aj Slovensko vyslalo jednotky na Balkán. Všetci to máme v živej pamäti a nikdy na ten deň nezabudnem, keď sa stalo letecké nešťastie, pri ktorom zahynulo 42 slovenských príslušníkov rezortu obrany, ktorí sa vracali domov z Kosova. Lúto mi je vašich padlých vojakov aj v ďalších operáciách. My sme v Iraku a Afganistane – v dvoch zahraničných operáciách s najvyššou účasťou príslušníkov Národnej gardy štátu Indiana, stratili 27 vojakov.

Boli ste v minulých rokoch povolani riešiť krízové situácie aj v USA?

Zasahovali sme počas povodní v New Orleans v roku 2005 pri odstraňovaní následkov hurikánu Katrina, ktorý zasiahol juh štátu Mississippi. Nasadili sme 2 700 našich príslušníkov na obdobie takmer troch týždňov. V roku 2008 boli na juhu Indiany rozsiahle záplavy, keď sme museli mobilizovať 2 500 našich príslušníkov na evakuáciu obcí a miest. V tom istom roku sme nasadzovali 4 500 príslušníkov do Iraku. Veru, bola to zaujímavá situácia, pretože väčšina jednotiek, ktoré mali byť nasadené do Iraku, bolo práve z južnej Indiany, takže na pomoc občanom som musel presunúť vojakov zo severu na juh.

V akom pomere ste financovaní z federálneho rozpočtu USA a z rozpočtu štátu Indiana?

Na zabezpečenie činnosti Národnej gardy štátu Indiana je z federálneho rozpočtu alokovaných 98,5 %. Len 1,5 % vyčleňuje štát Indiana. Tento mechanizmus je súčasťou

... Sme si veľmi podobní.
... Sme oddaní vlastnej
... rodine a vlasti.

vojenskej stratégie, v rámci ktorej Národná garda tvorí vojsko na báze civilnej domobrany. Kedykoľvek prezident Spojených štátov amerických vydá rozkaz na mobilizáciu a nasadenie Národnej gardy USA v operáciách, Národná garda je vždy k dispozícii. Federálny a štátny rozpočet poskytuje finančné krytie a ja zodpovedám za výcvik a pripravenosť síl. Takže kedykoľvek dostaneme rozkaz na nasadenie napríklad v zahraničnej operácii, musia byť príslušníci pozemných a vzdušných síl našej Národnej gardy primerane vycvičení, vystrojení a vyzbrojení.

Aký je systém modernizácie Národnej gardy?

Za predpokladu, že velenie ozbrojených síl rozhodne o modernizácii techniky, najskôr ju v USA zavádzame do výzbroje jednotiek profesionálnych síl. Tento proces prebieha podľa vopred schváleného niekoľkoročného plánu. Hoci Národná garda zvyčajne preberá už staršiu techniku, je plne funkčná a kompatibilná. Niekedy nás vyzbroja technikou a výzbrojou zároveň s profesionálnymi jednotkami Ozbrojených síl USA. To však tiež môže znamenať, že sa s nami počíta až na dvojročné nasadenie. V takom prípade sa Národná garda považuje za operačnú silu, ktorá nie je súčasťou záloh, ale súčasťou rotácií pozemných a vzdušných síl USA.

Na Slovensku ste boli prvý raz v roku 1996. Môžete porovnať vývoj našich ozbrojených síl v úseku takmer dvoch desaťročí?

Keď som po prvý raz prišiel na Slovensko v roku 1996, vtedajšia Armáda SR bola založená na všeobecnej brannej povinnosti. Slúžilo v nej veľa vojakov v povinnej službe a málo profesionálov. Jej hlavnými prioritami bolo

vtedy redukovať nadbytočné počty a zariadenia a profesionalizovať ju na princípe dobrovoľnosti. Armáda SR napríklad nedisponovala štruktúrou veliáciach poddôstojníkov a v poddôstojníckom zbore bolo veľmi nízke percento žien. To už dnes neplatí. Vznikla Poddôstojnícka akadémia a rozvinul sa zbor poddôstojníkov. Žien v OS SR je podstatne viac. To je však len jeden postreh. OS SR celkovo prešli obrovským vývojom. Plnité úlohy v rámci NATO. OS SR pôsobili alebo ešte pôsobia na Cypre, v Kosove, Iraku, Afganistane a Libanone, Sýrii a v ďalších misiách. Najdôležitejšie však je, a o tom som presvedčený, že kedykoľvek by dnes NATO alebo Európska únia požiadali OS SR o vojenský príspevok, nezaváhali by ste a úlohy by ste splnili profesionálne a výborne.

Čo považujete v rámci spolupráce Národnej gardy štátu Indiana a OS SR za najdôležitejšie?

Spoluprácu sme pred rokmi začali s výmenným výcvikom štábných dôstojníkov. Neskôr sme ju rozšírili o výmenný výcvik malých jednotiek. Napokon sme nasadili spoločný vojenský poradný tím do Afganistanu, v ktorom pôsobili príslušníci OS SR a Národnej gardy štátu Indiana. Rád by som zdôraznil, že občania SR môžu byť hrdí na to, že spoločnej jednotke OS SR a Národnej gardy v Afganistane velil slovenský dôstojník a zástupcom veliteľa bol jeho americký kolega. Počas mojej návštevy spoločnej jednotky v Afganistane mi americkí vojaci poskytli len tie najlepšie referencie o príslušníkoch OS SR. Preukázali mimoriadnu profesionalitu a výnimočnú úroveň spolupráce. Príslušníci OS SR sa zúčastnili na mnohých cvičeniach v USA. Čo sa týka spoločných vojenských cvičení, na Slovensku sa minulý rok naši vojaci zúčastnili na cvičení Ground Pepper, a tento rok budú participovať na cvičení Slovak Shield. Navzájom sa od seba veľa učíme. Sme si blízki takmer ako bratia.

Kde je priestor na našu ďalšiu spoluprácu?

S náčelníkom generálneho štábu OS SR generálporučíkom Milanom Maximom a jeho štábom sme naplánovali spoločné akcie na obdobie troch rokov. Bude to doteraz najintenzívnejšia spolupráca. Črtajú sa veľké možnosti výmenných cvičení na Slovensku aj v USA. Naše vzťahy sú najpevnejšie v doterajšej histórii spolupráce. V širšom kontexte o tom svedčí aj tohtoročná januárová návšteva ministra obrany Martina Givčáča vo Washingtone a jeho rokovania s ministrom obrany USA Chuckom Hagelom. Keďže osobne sa už chystám odísť do dôchodku, hovoril som so svojím nástupcom o zabezpečení kontinuity spolupráce. Čoskoro zavítam na návštevu OS SR. Dovolím si predvídať, že naše vzťahy sa budú naďalej prehĺbovať. Mne osobne bolo veľkou ctou, že som spoločne s vami mohol zažiť všetko to, čo sa za tie roky udialo. Na Slovensko sa pritom už aj mimo aktívnej služby celkom určite budem vracajť aj so svojou manželkou. Je to náš druhý domov.

Text: Pavol Vitko ● Foto: Ivan Kelement

IDET 2015

Šťastná trinásťka

Brnianske výstavisko sa už po trinásty raz stalo miestom, kde sa stretávajú odborníci, ktorých zaujíma obranná a bezpečnostná technika. Medzinárodný veľtrh obrannej a bezpečnostnej techniky IDET 2015 je najväčším podujatím svojho druhu v nových členských krajinách NATO (strieda sa každý druhý rok s výstavou IDEB v Bratislave a najrozsiahlejším zbrojným veľtrhom v Európe Eurosatory v Paríži).

Potvrdila to aj tohtoročná výstava, ktorá sa uskutočnila v dňoch 19. až 21. mája. IDET navštívili traja ministri obrany (z Českej republiky, zo Slovenska a z Macedónska), armádne delegácie z Turecka, Gruzínska, Juhoafrickej republiky, Ghany a ďalších krajín. Na výstave sa zúčastnilo 331 firiem (o desatinu viac ako pred dvoma rokmi) z 30 krajín. Výstavu si pozrelo dovedna 26-tisíc návštevníkov (tisíc zahraničných). Medzi nimi bolo vyše 160 novinárov z ôsmich štátov.

Slovenská Eva

Minister obrany SR Martin Givčák navštívil medzinárodný veľtrh obrannej a bezpečnostnej techniky IDET 2015 v deň jeho otvorenia. Okrem iného na veľtrhu slávnostne odhalil novú ľahkú vezenú húfnicu EVA. Ide o najnovší produkt slovenského obranného priemyslu a je výsledkom práce spoločnosti KONŠTRUKTA - Defence, a. s., ktorá patrí do skupiny DMD GROUP v Dubnici nad Váhom.

V prezentácii Ministerstva obrany SR na veľtrhu IDET 2015 si mohli návštevníci pozrieť aj samohybnú kanónovú húfnicu Zuzana 2, výstrojný vojenský materiál pre medzinárodný krízový manažment, vozidlo IVECO s mechanickou vežou, ale aj veliteľské vozidlo batérie delostreleckého systému DELOSYS. Počas dynamických ukážok sa Ozbrojené sily SR prezentovali ľahkým viacúčelovým vozidlom s mechanickou vežou a s dekontaminačným vozidlom.

Súčasťou výstavy bol už tradične bohatý odborný sprievodný program. Snaží sa vždy reflektovať najvýznamnejšie výzvy v oblasti bezpečnosti. Úvodná konferencia Security Trends pripomenula hrozby a výzvy súčasného sveta v oblasti bezpečnosti, ale ukázala aj nové technologické trendy pre bezpečnejšiu Európu.

Spolupráca univerzít

Univerzita Brno usporiadala odborné konferencie CATE (Community-Army-Technology-Environment). Odborníci sa v rámci okrúhleho stola radili ako nájsť tú správnu cestu k vyváženému obrannému priemyslu v Európe. S prihliadnutím predovšetkým na špecifiká strednej a východnej Európy. Hľadali možnosti, ako čo možno najlepšie a najefektívnejšie zapojiť obranný priemysel najmä krajín strednej Európy do aliančných a národných výzbrojných projektov. V tejto oblasti sú zatiaľ ešte veľké rezervy.

Katedra strojárstva Univerzity obrany Brno a Fakulta špeciálnej techniky Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka (TnUAD) už

tradične spoločne usporiadali odbornú konferenciu, ktorá sa zaoberala najnovšími trendmi v oblasti materiálov a technológií vo výrobe špeciálnej techniky.

Po štyroch rokoch sa na brnianske výstavisko na veľkú radosť návštevníkov vrátil aj veľmi populárny terénny polygón. Stal sa miestom praktickej prezentácie mnohých vozidiel. Napríklad niekoľkých variácií obrneného kolesového vozidla Pandur, ďalej Dinga, Iveca, Tatra 810, Land Roveru a mnohých ďalších. Ale veľkému záujmu sa tešili aj už dnes historické vozidlá. Napríklad Tatra 805, s ktorou známi cestovatelia Zikmund a Hanzelka precestovali mnohé krajiny sveta. Obdivovať bolo možné aj letové ukážky rôznych bezpilotných prostriedkov. V priebehu výstavy sa jej návštevníci mohli oboznámiť aj s ukázkami kybernetických útokov a obranou pred touto, v poslednom období veľmi vážnou hrozbou. Prezentovali ich experti z bezpečnostných zložiek, špecializovaných útvarov a vysokých škôl.

Súčasťou sprievodného programu bolo aj predstavenie projektu: Most pre Afriku. V septembri 2014 požiadal veliteľ misie EÚ v Stredoafrickej republike Českú republiku o poskytnutie provízorného premostenia formou humanitárnej pomoci tejto africkej krajine. Pôvodný most v hlavnom meste Bangui bol zničený počas vojnového konfliktu. Mostová súprava, dlhá 24 metrov výrazne pomohla obyvateľom. Aby darovaný most pripomínal Českú republiku, nesie názov: Le pont d'Agnes de Bohême (Most Anežky Českej). O výber tohto názvu sa postarali žiaci dvoch základných škôl z Loděnice a Trutnova.

Možno povedať, že celkovo už trinásť výstava obrannej a bezpečnostnej techniky v Brne rozhodne nebola zbytočnou. Skôr naopak. Ukázala na niektoré možné východiská z problémov, s ktorými v súčasnosti s väčšími či menšími úspechmi zápasia všetky ozbrojené sily v strednej Európe. Aby boli pripravené spoločne

s ďalšími krajinami Aliancie reagovať na nové bezpečnostné výzvy. Aj vzhľadom na krízový vývoj vo východnej časti kontinentu, hneď na východnej hranici nových členských krajín NATO.

Text: Jozef Žiak
Foto: Michal Psota

Ocenené exponáty

Na medzinárodnom veľtrhu obrannej a bezpečnostnej techniky IDET 2015 vyhodnotili aj súťaž Zlatý IDET o najlepšiu exponát. Spomedzi vystavovateľov, ktorí prihlásili svoje výrobky, odborná komisia pod vedením prorektora Univerzity obrany Brno prof. Martina Macka vybrala päť produktov. Medzi ocenenými je aj slovenský vystavovateľ.

AT21201 Hlasová komunikačná brána (VCG)

Bratislavská spoločnosť Aliter Technologies, a. s., ktorá sa špecializuje na komplexné bezpečné informačné a komunikačné riešenia získala v kategórii Vojenské a bezpečnostné komunikačné technológie, systémy velenia a spojenia ocenenie za hlasovú komunikačnú bránu AT21201.

Výrobok zabezpečuje automatické prepájanie hlasovej komunikácie medzi hlasovými a rádiovými komunikačnými sieťami. Umožňuje nielen automatické ovládanie, ale aj nastavenie para-

metrov rádiových staníc priamo z telefónu. Výhody takého riešenia sú zrejmé aj z pohľadu a podstaty súčasných vojenských operácií a konfliktov vo svete. Vysoké tempo, agilita, efektívnosť

a bojové účinky vojenských operácií sú dosahované zosieťovaním entít bojového/operačného priestoru. V prostredí vedenia sieťovo orientovaných operácií, veliteľia a ich štáby vyžadujú plne automatickú komunikáciu s rádiovými účastníkmi mobilných jednotiek. Zavádzanie a používanie nových IP technológií

Presne zacielený IDET

Areál spoločnosti Veletrhy Brno počas troch dní od 19. do 21. mája 2015 patril vojenským technológiám a technike. Svoje miesto tu mal už 13. ročník výstavy IDET.

ASCOD

IDET-2015 sa nedá svojím rozsahom porovnávať s prvými ročníkmi. Čím je však menšia, tým presnejšie zacielená. Škála vystavených objektov, exponátov aj účastníkov presne ukazuje, akým smerom sa budú vyvíjať snahy usporiadateľskej krajiny a okolitých štátov regiónu, Slovensko nevynímajúc (skôr naopak): v ktorých oblastiach plánujú modernizovať svoje ozbrojené sily, na akvizície akých druhov vojenskej techniky sa pripravujú.

Zaujímavosťou a novinkou bolo neúrekom vrátane lokálnych, ale aj svetových premiér. Návštevníci sa mohli zoznámiť s prepravovanou kanónovou húfnicou EVA. S touto novinkou slovenského vojenského priemyslu vyvíjanou členom spoločnosti DMD Holding – spoločnosťou Konštrukta Defence čitateľov ešte zoznámime.

Tatrapan 8x8 CC

gí vyžaduje tiež ich integráciu so systémami postavenými na starších analógových a digitálnych technológiách

Mimočodom, toto zariadenie (Hlasová komunikačná brána) získalo už druhú cenu. Prvú cenu a to GRAND PRIX získalo ešte v roku 2012 na IDEB 2012 v Bratislave. Súčasná verzia zariadenia obsahuje oproti verzii z 2012 viacero doplnených funkcií, ktoré robia z tohto zariadenia jedinečný produkt.

Nepremokavý odev s nanovláknovou membránou

Česká spoločnosť: Nanomembrane, s. r. o. získala v kategórii Vojenská a bezpečnostná logistika a služby ocenenie za nový nepremokavý odev s nanovláknovou membránou.

Má veľký merný povrch vlákna s malým priemerom, filtračné vlastnosti, vysokú priedušnosť a ľahkosť materiálu. Aj preto, lebo membrána Nanomembrane má o 20 miliónov pórov viac ako doterajšie mikroporézne membrány. Vo výslednom efekte sa podobá ľudskej pokožke. Má vysokú paropriepustnosť a schopnosť odvádzať telesnú vlhkosť. Zároveň je odolná voči vetru

Jednou z perspektívnych akvizíčných tém, ku ktorej viaceré štáty regiónu zrejú už pomerne dlho, je nové pásové bojové vozidlo pechoty. Napriek viacerým modernizačným projektom v rozličných štátoch regiónu stále nepadlo jednoznačné rozhodnutie, či sa vozidlá radu BVP-1 a BVP-2 nevyradia a nahradí ich celkom nová konštrukcia. Návštevníci tohtoročného IDET-u sa mohli okrem vozidla CV90, ponúkaného nadnárodnou spoločnosťou BAE Systems zoznámiť aj s pásovým bojovým vozidlom pechoty ASCOD, ktoré vystavila výrobná spoločnosť General Dynamics European Land Systems (GDELS) s českou spoločnosťou EXCALIBUR ARMY.

Prichádzajú kolesá

Atraktívna je i kategória pancierovaných kolesových vozidiel so zvýšenou balistickou a protimínovou odolnosťou. Na výsta-

SCIPIO

visku sa stretli hneď dva konkurenčné konštrukčné rady, postavené s využitím podvozkových komponentov výrobcu TATRA TRUCKS. S typovým radom VEGA spoločnosti SVOS sme sa už v minulosti mohli zoznámiť. Teraz vystavila dvojnápravový model VEGA 4x4 aj trojnápravový model VEGA 6x6. Novinkou bol pancierovaný automobil TITUS francúzskej spoločnosti NEXTER SYSTEMS, s konfiguráciou podvozkového skupiny 6x6 a s využitím komponentov podvozkového skupiny TATRA TRUCKS. Vozidlo bolo vystavené bez organickej výzbroje. Jeho konštrukcia umožňuje inštalovať zbraňovú stanicu s hlavnou zbraňou od kalibru 7,62 mm do 20 mm alebo s automatickým granátometom kalibru

a vode. Vyrába sa z polyamidu 6, ktorý sa vyznačuje vysokou mechanickou odolnosťou a tepelnou stálosťou. Vrstva fluorkarbónu navyše zabezpečuje aj vysokú odolnosť voči zachyteniu nečistôt. Tieto vlastnosti robia z neho materiál vhodný na vojenské účely.

Spoločnosť svoje výrobky dodáva pre potreby českej armády a slovenských ozbrojených síl. Doteraz vo forme tkanín a uniforiem bez membrány.

40 mm. TITUS ponúkajú českému, ale aj slovenskému zákazníkovi spoločnosti NEXTER SYSTEMS a TATRA TRUCKS.

Svetovú premiéru na verejnosti mal spoločný slovensko-poľský priemyslový projekt kolesového bojového vozidla pechoty Scipio. Kombinuje podvozkovú skupinu zlepšeného pancierovaného modulového vozidla Rosomak, vyrábaného poľskou akciovou spoločnosťou ROSOMAK (premenovaná akciová spoločnosť WZM) a diaľkovo ovládanou zbraňovou stanicou TURRA 30 slovenskej spoločnosti EVPÚ z Novej Dubnice. Zdokonalené pancie-

Húfnica EVA

rované kolesové vozidlo Rosomak vystavili partneri v spoločnej expozícii s diaľkovo ovládanou zbraňovou stanicou TURRA 30 s automatickým rýchlopalným kanónom 2A42 kalibru 30 mm, spriahnutým guľometom kalibru 7,62 mm a dvomi protitankovými raketovými riadenými strelami (PTRS) Konkurs, pripravenými na okamžité použitie. Druhá zbraňová stanica TURRA 30, vystavená v expozícii spoločnosti EVPÚ, názorne dokázala univerzálnosť novej konštrukcie. Bola v nej inštalovaná maketa automatického rýchlopalného kanónu MK44 Bushmaster II kalibru 30 mm amerického výrobcu ATK a guľometu M2 Browning kalibru 7,62 mm NATO.

Diaľkovo ovládané zbraňové stanice

TURRA 30 nebola jediný exponát tejto kategórie. Už spomínaná česká spoločnosť EXCALIBUR ARMY vystavila kolesové pancierované vozidlo Pandur II 8x8 s novou zbraňovou stanicou Sam-

TITUS

PAR-E presný pristávací radar

ELDIS Pardubice, s. r. o., získala Zlatý IDET za PAR-E presný pristávací radar v kategórii Vojenská a bezpečnostná technika – rádiolokátory a rádiotechnické systémy.

Polovodičový pristávací Radar PAR-E je navrhnutý na skenovanie a kontrolu oblastí, ktorá je určená pre priblíženie a pristátie rôznych typov lietadiel. Riadenie smeru vyžarovania antén azimutu a elevácia sa realizujú prostredníctvom systému aktívneho elektronického skenovania (AESA). Filozofia konečného riešenia radaru PAR-E je založená na vytvorení modulárnej jednotky s čo najväčšou vzájomnou nezávislosťou vertikálnej a horizontálnej jednotky. Práve preto je možné, aby sa výrobok flexibilne prispôbil požiadavkám a potrebám zákazníka. Radar PAR-E plne spĺňa požiadavky a odporúčania medzinárodnej organizácie pre leteckú dopravu ICAO. Zabezpečuje riadiacemu priblíženia kvalitné zobrazenie a zároveň počítačové vyhodnotenie rýchlosti lietadla, jeho prípadnú odchýlku od zostupovej dráhy/kurzu, vzdialenosť od ďalšieho lietadla.

Radar možno prepravovať štandardnými dopravnými prostried-

son MKII 30 mm izraelského výrobcu Rafael. Diaľkovo ovládaná zbraňová stanica so zvýšenou odolnosťou bola vystavená s automatickým rýchlopalným kanónom ATK MK44 Bushmaster II kalibru 30 mm, spriahnutým guľometom kalibru 7,62 mm NATO a dvojicou PTRS Spike pripravených na okamžité použitie. Odpaľovacie zariadenie s PTRS sa vysúva smerom nahor len počas streľby. Česká armáda v súčasnosti používa diaľkovo ovládané zbraňové stanice RCWS Samson MKI s automatickými kanónmi ATK MK44 Bushmaster II na svojich kolesových bojových vozidlách pechoty Pandur II 8x8.

Slovenská spoločnosť EVPÚ okrem zbraňových staníc TURRA 30 pre automatické kanóny kalibru 30 mm vystavila ako novinku ľahkú kompaktnú diaľkovo ovládanú zbraňovú stanicu Gladius Mini pre guľomet kalibru 5,56 mm alebo 7,62 mm NATO.

Gladius mini

Samson MKII 30 mm

Témou aj radary

Na IDET-e bolo cítiť aj blížiac sa výberové konania a súťaže na taktické radary stredného diaľkového dosahu v regióne. Svoje konštrukcie v podobe modelov, technológií a prezentácií predstavili viacerí svetoví výrobcovia. Nadnárodná spoločnosť BAE Systems urobila krok naviac, v rozsiahlej expozícii vystavila anténovú jednotku s fázovaným radom taktického radaru T102 z výzbroje Kráľovských vzdušných síl RAF Veľkej Británie a Severného Írska. Vedľa anténovej súpravy stál automobilový nosič Tatrapan 8x8 CC s kontajnerom ISO – demonštrátorom radarovej kabíny. Automobilový nosič aj kabína sú dielom slovenskej spoločnosti VÝVOJ Martin, ktorá sa na projekte zúčastňuje aj s ďalšími slovenskými partnermi.

Text a foto: Miroslav Gyűrösi

kami určenými na prepravu ISO kontajnerov. Medzi jeho prednosťami patrí aj hodnota strednej doby medzi poruchami (MTBF). Je minimálne 13 400 hodín. Kontajner kabíny s radarovým za-

EVA: modernejšia a ľahšia

Na medzinárodnom veľtrhu obrannej a bezpečnostnej techniky IDET v Brne minister obrany Martin Glváč 19. mája slávnostne predstavil novú ľahkú vezenú húfnicu EVA slovenskej výroby.

Húfnica by v budúcnosti mala byť súčasťou výzbroje Ozbrojených síl SR. Zbraňový systém je výsledkom práce dubnických spoločností Konštrukta Defence a ZTS Špeciál patriacich pod skupinu firiem DMD GROUP. „Po dlhom čase je to ďalší krôčik k oživeniu nášho zbrojárskeho priemyslu,“ uviedol minister obrany SR Martin Glváč. Dodal: „Chcem poďakovať spoločnosti DMD, že dokázala za krátky čas postaviť tento zbraňový systém. Dúfam, že keď prejde vojskovými skúškami, bude zavedený do Ozbrojených síl SR. Urobíme maximum, aby sa EVA uplatnila aj na svetových trhoch. Ja to opäť česko-slovenská spolupráca, to znamená podvozok český a nadstavba slovenská.“ O novej húfnici EVA sme sa rozprávali s Romanom Ušiakom, generálnym riaditeľom a členom predstavenstva Konštrukta - Defence, a. s., Dubnica nad Váhom.

Ako dlho trval vývoj húfnice EVA?

Vývoj nového objektu trval deväť mesiacov s tým, že časť hlavných skupín zbraňovej nadstavby bola vyvinutá a odskúšaná približne pred dvoma rokmi v rámci predchádzajúceho vývoja

155 milimetrovej samohybnej kanónovej húfnice ZUZANA 2. Pri vývine a modernizácii viacerých prvkov sme teda mali na čo nadviazať.

Aké konštrukčné inovácie ju charakterizujú?

EVA patrí do segmentu ľahkých vezených húfníc. To znamená, že zbraňová nadstavba je umiestnená na terénny nákladný automobil, v našom prípade na podvozok TATRA 6×6, čím vzniká samohybný zbraňový systém. EVA, zaplňa medzeru medzi ľahkými húfnicami, ktoré sú samohybné, ale nemajú automatické nabíjanie, a medzi ťažkými húfnicami, ktoré je nemožné alebo len veľmi ťažké prepraviť lietadlom. Tým, že sú použité odskúšané komponenty 155mm zbraňového systému ZUZANA 2, ktorý spĺňa požiadavky štandardov NATO, spĺňa ich aj EVA. Navyše EVA má nízku hmotnosť, ktorá umožňuje prepravu lietadlom C-130 Hercules. Ak ZUZANA 2 váži 32 400 kilogramov v bojovej konfigurácii, EVA je približne o 33 percent ľahšia. Dostrel ZUZANY 2 je 41,5 km, u EVA je to rovnako.

riadením okrem iného obsahuje aj skriňu s náhradnými dielcami a prostriedkami na ich montáž. Umožňuje tak znížiť strednú dobu obnovy chodu radaru (MTTR) pod hodnotu 30 minút. Radar je nezávislý od verejnej napájacej siete. Jeho súčasťou je totiž aj generátor elektrickej energie. Navyše v prípade stacionárneho stanovišťa môže byť zostava doplnená o jednotku UPS, zabezpečujúcu chod radaru pri krátkodobom výpadku dodávky elektriny. Súčasťou radarového systému PAR-E je aj vstavaná diagnostika BITE, ktorá umožňuje rýchlo a presne určiť, ktorý z modulov radaru vykazuje poruchu.

Vesta balistická skrytá CZ 4M VIP

Česká zbrojovka, a. s., získala ocenenie v kategórii Vojská a bezpečnostná logistika a služby za vestu balistickú skrytú CZ 4M VIP.

Nepriestrelná vesta CZ 4M VIP je určená na skryté nosenie (pod oblečením či uniformou) s ochranou Level NIJ IIIa. Zabezpečuje jej nositeľovi ochranu proti strelám kalibru 9x19 mm; .44 Magnum. Teda ho spoľahlivo chráni pred

účinkami krátkych strelných zbraní.

Vo svojej kategórii v súčasnosti predstavuje najľahšiu vestu na svete. Váži len 1,5 kilogramu (vo veľkosti L). Aj vďaka tomu, že boli využité najmodernejšie sofistikované štruktúrované materiály. Vesta nie je určená iba pre významné osoby, do výbavy ju zaraďujú príslušníci všetkých bezpečnostných zložiek.

TITUS

Zlatý IDET si odniesol aj vystavovateľ TATRA TRUCKS, a. s., z Kopřivnice a francúzsky výrobca Nexter Systems. V kategórii Vojská a bezpečnostná technika zaujalo ich obrnené vozidlo Titus. Je navrhnuté tak, aby sa vyrovnalo so všetkými nástraha-

Ktoré zbraňové systémy iných výrobcov sú v tejto kategórii porovnateľné, v čom sa im Eva vyrovná a v čom ich prekoná?

V kategórii vezených húfníc sú priamymi konkurentmi napríklad francúzsky CAESAR alebo Izraelský ATMOS. V zásade sa EVA dá porovnať s oboma konkurentmi, no má jednu vlastnosť, ktorá ich prevyšuje. Je to plne automatické nabíjanie munície a vedenie streľby. To znamená, že obsluha v základnom režime použitia neopúšťa kabínu posádky a vedie paľbu zo svojho miesta. K dispozícii má dvanásť kusov munície v automatických zásobníkoch a ďalších 12 kusov vezených v schránkach na podvozku, takže k dispozícii je celkom 24 kusov.

Do akej miery ste spolupracovali pri vývoji s rezortom obrany?

Rezort obrany bol zapojený najmä do vývoja a skúšok ťažšej verzie ZUZANA 2. Využili sme najmä odbornú podporu erudovaného personálu počas vojenských skúšok. V rámci vývoja EVY sme využili odborné konzultácie v celom spektre potenciálnych užívateľov od delostrelcov až po logistov.

Kedy budú vojenské skúšky?

Vzhľadom na to, že ide o nový výrobok, treba zachovať postup testovania a skúšania tak ako je zvykom. To znamená, že

v súčasnosti prebiehajú podnikové skúšky, prostredníctvom ktorých vo vlastných podmienkach overujeme projektované parametre. Po ich skončení nasledujú technické skúšky alebo tiež kontrolné skúšky. Užívateľské vojenské nasledujú po nich. Celý proces je nastavený tak, aby sme skončili celý rozsah skúšok do konca tohto alebo začiatkom budúceho roka.

Aké sú marketingové ambície?

Rôzne krajiny v Európe, ale v segmente ľahkých vezených húfníc aj vo zvyšku sveta.

Bude na rozvoj špeciálnej výroby na Slovensku dostatok odborníkov v oblasti konštrukcie a samotnej výroby?

Odborníkov stále máme, využívame potenciál, ktorý na Považí ostal, no zároveň sa ho usilujeme rozvíjať aj vďaka mladým absolventom škôl. Niekoľko z nich nastúpilo v posledných dvoch rokoch aj k nám do Konštruktúry.

Text: Pavol Vitko

Foto: Konštrukta Defence, a.s.

mi, ktoré prinášajú súčasné hybridné bojové operácie vo svete. Je kombináciou osvedčeného trojosého tatrováckeho podvozka TATRA 6×6 s nezávislými výkyvnými nápravami odpruženými vzduchom, ktorý zaisťuje vozidlu vysokú priechodnosť terénom s najnovšími technológiami pre ochranu posádky. Vozidlo má riaditeľnú prvú a tretiu nápravu. Motor s výkonom 440 konských síl dodáva vozidlu potrebnú pružnosť a silu. Preto je to vysoko mobilné vozidlo s modulárnym usporiadaním, veľmi dobrou pasívnou i aktívnou ochranou posádky, špičkovou ergonómiou pracovníka a širokou škálou zbraňových systémov s dostatočnou paľbovou silou. Titus je moderné obrnené vozidlo pre 21. storočie.

Vozidlo ovládajú traja príslušníci osádky: veliteľ, strelec a vodič. Titus môže odviezť až 10 členný výsadek (v prípade potreby je možné osádku zredukovať na dve osoby a vtedy stúpne vezený počet vojakov až na 12). Na výzbroj vozidla je možné využiť ktorúkoľvek z moderných diaľkovo ovládaných zbraňových staníc. Môžu obsahovať zbrane od guľometov kalibru 7,62 mm, cez 20 mm kanóny až po 40 mm granátomety.

Ballistická ochrana je modulárna a môže dosiahnuť úroveň 2 -

4 podľa normy STANAG 4569. Odolnosť proti mŕtvici je na úrovni 4a- 4b. Vozidlo odolá výbuchu IED až do 15 kg ekvivalentu TNT. K dispozícii má aj sofistikované aktívne a pasívne ochranné systémy. Titus disponuje viacerými variantmi. Od klasického bojového vozidla pechoty, cez veliteľské vozidlo, ambulanciu až po spojovacie opravárenské a evakuačné vozidlo.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, IDET

Minister obrany navštívil Vietnam

Slovenské výcvikové zariadenia by mohli využívať vojaci vietnamskej armády. Záujem majú aj o skúsenosti našich vojakov z operácií medzinárodného krízového manažmentu. Také sú závery oficiálnych rokovaní ministra obrany SR Martina Glváča s ministrom národnej obrany Vietnamu gen. Phung Quang Thanhom vo Vietname 9. júna. S vietnamským partnerom podpísali memorandum o porozumení medzi rezortmi obrany. Martin Glváč podporil aj slovenské zbrojárske firmy, ktoré sa vo Vietname zúčastnili na workshope obranného priemyslu a stretol sa aj s prezidentom Vietnamu Truongom Tan Sangom.

Foto: KOd

S Josefom Bečvářom o spolupráci

Minister obrany SR Martin Glváč sa 26. mája na pôde rezortu obrany stretol s novým náčelníkom Generálneho štábu Armády Českej republiky generálporučíkom Josefom Bečvářom. Hlavnými témami bola bilaterálna spolupráca v oblasti obranného priemyslu, výcviku, spoločnej ochrany vzdušného priestoru a spolupráce pozemných síl. Návšteva sa uskutočnila na pozvanie náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Milana Maxima. Obaja generáli zhodnotili stav bilaterálnej spolupráce s výhľadom do budúcnosti. Vymenili si informácie o sérii cvičení Slovak Shield 2015 a vyhodnotili cvičenie ženijných jednotiek Engineer Rescuers 2015. Pre generálporučíka Josefa Bečvářa bola oficiálna návšteva SR prvou od jeho vymenovania do funkcie.

Foto: Michal Psota

Riaditeľ EDA v Bratislave

Minister obrany SR Martin Glváč a štátny tajomník rezortu obrany Miloš Koterec sa 4. júna stretli s novým výkonným riaditeľom Európskej obrannej agentúry (EDA) Jorgom Domecqom. Slovensko aj ministerstvo obrany sú pripravené podporiť zábery EDA a zintenzívniť tak doterajšiu spoluprácu. Martin Glváč výkonného riaditeľa EDA informoval o aktuálnych modernizačných projektoch v rezorte obrany. Vyzdvihol, že slovenské zbrojárske firmy ožívajú. Rokovanie bolo súčasťou série návštev Jorga Domecq v členských krajinách EDA po jeho nástupe do funkcie výkonného riaditeľa.

Na návšteve Indiany

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR navštívil v dňoch 28. mája až 2. júna na pozvanie veliteľa Národnej gardy štátu Indiana Spojené štáty americké. Spolu so štátnym tajomníkom Milošom Kotercom sa zúčastnil na slávnostnej výmene veliteľa Národnej gardy. Po 17 rokoch odišiel 30. mája do dôchodku generálmajor R. Martin Umbarger. Nahradil ho brigádny generál Courtney P. Carr. Pri tejto príležitosti generálporučík Maxim udelil generálmajorovi Umbargerovi Pamätnú medailu náčelníka Generálneho štábu OS SR I. stupňa.

Ozbrojené sily kráčajú s dobou

Ozbrojené sily SR pripravili mobilnú aplikáciu, vďaka ktorej sa môžu záujemcovia o vstup do armády zaregistrovať do zoznamu čakateľov na pozície, o ktoré majú záujem. Po vyplnení formulára budú oficiálne zaevidovaní rovnako, ako keby osobne navštívili regrutačnú skupinu. Aplikácia s názvom Infoportál OS SR prináša aj prehľad o aktuálnom dianí v OS SR. Je dostupná pre mobilné zariadenia s operačným systémom Android verzie 2.3 a vyššej. K dispozícii je na internetovej adrese <http://www.mosr.sk/aplikacia/>. Infoportál OS SR bol vytvorený v internej réžii Základne stacionárnych komunikačných a informačných systémov. Pracuje aj na verziách pre ďalšie operačné systémy.

Výročie najväčšej povodne

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Miloš Koterec si v Devíne 10. júna pripomenul 50. výročie najväčšej a najkatastrofálnejšej povodne na Dunaji v roku 1965. Významnú pomoc pri obnove hrádzí, úprave ciest a zabezpečení prepravy obyvateľstva vtedy poskytla armáda, najmä ženijné vojsko. Pri príležitosti 50. výročia odovzdal Miloš Koterec bývalému náčelníkovi ženijného vojska Československej ľudovej armády generálporučíkovi Jiřímu Brychtovi Pamätnú medailu náčelníka Generálneho štábu OS SR III. stupňa a 14 vojenským veteránom a ženistom pamätné medaily Ruky ženistov.

O spolupráci s Nemeckom

Vojensko-technická spolupráca, slovensko-nemecké vzťahy, výcvik, vzdelávanie a najaktuálnejšie dianie v oblasti bezpečnosti boli témy, o ktorých 5. júna hovoril štátny tajomník ministerstva obrany Miloš Koterec s parlamentným štátnym tajomníkom nemeckého ministerstva obrany Ralfom Brauksiepm. Slovenská republika bude budúci rok prvý raz predsedníckou krajinou Európskej únie a Nemecko preto ponúklo expertnú pomoc počas nášho predsedníctva.

Náčelník GŠ Armády ČR genpor.
Josef Bečvář:

Spolupráca, modernizácia, odvody

Nového náčelníka Generálneho štábu Armády Českej republiky generálporučíka Josefa Bečvářa na jeho prvej zahraničnej návšteve prijal 26. mája minister obrany Slovenskej republiky Martin Glváč a v Bratislave rokoval aj s náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálporučíkom Milanom Maximom. Po rokovaní poskytol rozhovor OBRANE.

Pán generál, ako hodnotíte výsledky rokovaní v Bratislave?

Predovšetkým by som chcel poďakovať za pozvanie. Je to pre mňa prvá návšteva v zahraničí a stalo sa to už tradíciou, že noví náčelníci generálnych štábov obidvoch krajín – Česka aj Slovenska – navštívia svojich partnerov ako prvých. S pánom ministrom Martinom Glváčom aj s pánom generálom Maximom sme, pochopiteľne, hovorili najmä o stave našej vzájomnej spolupráce. Chceme sa zamerať na jej prehĺbenie v rámci pozemných jednotiek, k tomu dostanú pokyny a úlohy veliteľov pozemných síl. Zároveň sme hovorili o vzdušných silách, logistike, zdravotníctve, topografii a ďalších oblastiach. S pánom generálom Maximom som sa stretol už pred touto návštevou na zasadnutí EÚ a Vojenského výboru NATO v Bruseli, kde sme zároveň mali možnosť posúdiť medzinárodnú situáciu. S tou súvisí aj naša vzájomná spolupráca v rámci V4.

Kde v tejto spolupráci vidíte rezervy?

Určite je na vynikajúcej úrovni. Máme obrovskú výhodu, že máme k sebe geograficky, jazykovo aj mentálne veľmi blízko. No ak mám odpovedať na vašu otázku – osobne som spomenul, že frekvencia spoločných cvičení by nemusela byť až taká intenzívna a v budúcnosti by sme sa pri výcviku mali viac zameriavať na oblasti, v rámci ktorých chceme definovať spoločné spôsobilosti.

A to sú?

Napríklad oblasť logistiky, ochrany proti chemickým zbraňam či výcvik letových navigátorov, pričom tých okruhov je ešte viac.

S akými víziami a cieľmi ste prevzali vašu súčasnú pozíciu?

Musíme predovšetkým doplniť personál. Niektoré jednotky sú naplnené menej ako na 70 %. Tento rok chceme do armády prijať asi 1 500 nových vojakov. Po druhé, vo veľmi rýchлом slede chceme dokončiť koncepciu výstavby Armády ČR ako celku a v tomto záujme sa zamerať na prebrojenie jednotiek.

Aké zbraňové systémy plánujete modernizovať?

Je to delostrelectvo, kde máme v súčasnosti stále delostrelecký systém Dana. Viete dobre, že je to koncepcia ešte z 80. rokov. Ďalej chceme prezbíjať 7. mechanizovanú brigádu na nový typ pásového vozidla, pričom jedna brigáda bude na pásoch a druhá na kolesách. V letectve nás čaká

nákup viacúčelových vrtuľníkov. Musíme byť schopní nahradiť Mi-24. Je pre nás rizikom aj preto, lebo je to ruská technika a problémom sa stáva dodávka náhradných dielcov. Dôležitý je aj nákup rádiolokátorov, ktoré sú takisto na hrane životnosti.

Aké vojenské spôsobilosti chcete posilňovať?

Najmä tie, ktoré nám ukladá zákon a sú nevyhnutné na obranu Českej republiky a vďaka ktorým sme hodnoverný partner v aliančných štruktúrach. Je to tak, ako povedal aj pán generál Maxim: ani vy, ani my sa nemôžeme spoliehať len na to, že nám príde v prípade ohrozenia niekto pomôcť. Zároveň my sami musíme prispieť k spoločnému potenciálu NATO. Našou ambíciou pritom je schopnosť vyslať bojové zoskupenie na neobmedzenú vzdialenosť, pričom toto zoskupenie musí mať schopnosť zapadnúť do štruktúr, ktoré sa tvoria v rámci Aliancie.

Čo si slubujete od povinných odvodov, ktoré chce zaviesť MO ČR?

Je to u nás veľká téma, a to je dobre nielen pre armádu, ale aj pre civilnú verejnosť. Tým, že vznikla profesionálna služba, stratili sme prehľad o tom, kto je schopný a vôbec ochotný chrániť Českú republiku. Ide teda o zdravotný stav, no aj o motiváciu. Ja k tomu pridávam aj tretiu oblasť, a tou je istá osveta, pretože za uvedené obdobie na druhej strane verejnosť stratila aspoň do istej miery prehľad o samotnej podstate činnosti armády. Odvody by sme preto mali využiť aj na to, aby sme mohli mladým ľuďom povedať, čo je to vôbec armáda, aké sú jej úlohy, akú má techniku a štruktúru – a aké sú napríklad možnosti vstúpiť do dobrovoľných záloh či zúčastniť sa na dobrovoľných cvičeniach.

Aké máte skúsenosti s budovaním dobrovoľných aktívnych záloh?

V súčasnosti majú asi 1 200 príslušníkov, ktorí sa pravidelne zúčastňujú na cvičeniach a ďalších aktivitách. V novej koncepcii predpokladáme, že ich bude 5 000. Polovica jednotiek bude viazaná na teritórium. To znamená, že budú schopní pomôcť integrovanému záchrannému systému, budú schopní chrániť objekty dôležité pre štát a podobne. Druhá polovica by bola začlenená priamo v organizačných štruktúrach bojových jednotiek. Spolu by cvičili a boli schopní spoločného nasadenia v ČR, no aj mimo nášho územia.

Darí sa vám regrutácia do dobrovoľných jednotiek?

Podľa súčasných tabuliek sú počty nastavené na dva a pol tisíce, takže reálna naplnenosť je približne polovičná. Nateraz sú ešte problematické postoje zo strany zamestnávateľov, ktorí si na systém uvoľňovania svojich zamestnancov v prospech armády nezvykli tak ako v krajinách, kde niečo podobné funguje už dávno. Ďalším problémom je skutočnosť, že veľký počet záujemcov nemôžeme prijať, lebo nespĺňajú požiadavky na zdravotný stav.

Akú dôveru má Armáda ČR v očiach českej verejnosti?

Som presvedčený, a prieskumy to nasvedčujú, že pomerne vysokú. Je to približne 70 percent. Je na nás, aby česká spoločnosť vnímala našu armádu ešte pozitívnejšie.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Návrat tankov a BVP do vody

Trojčlenná osádka tanku T-72 zaujala miesta vo vozidle a je pripravená prekonať vodnú prekážku brodením. Prekážka je dlhá 140 metrov a hlboká takmer 1,6 metra. Každú osádku čaká dva razy. Vodič vie, že cez priezor uvidí len kalnú vodu. Pri jazde sa musí celkom spoľahnúť na pologyrokompas. Nasmeruje ho na smerové tyče na druhom brehu a podľa rysky prístroja sa potom riadi pod vodou.

Strelec a veliteľ tanku sú vo veži tanku. Len od majstrovstva vodiča závisí, či ich zaleje vodná spfška. Uvedomuje si to aj vodič tanku desiatnik Jaroslav Senič. Od posledných brodov tankov v našich ozbrojených silách uplynulo už dlhých desať rokov.

Ako nenamočiť osádku

Podľa neho je prvým predpokladom úspešného prekonania vodnej prekážky

dokonalé utesnenie tanku. Aby nedošlo k prieniku vody do jeho priestorov. Pri tohtoročných brodoch sa museli ostatní tankisti spoľahnúť na majstrovstvo osádok tankov, na ktorých všetci jazdili. Teda na prácu vodičov: desiatnikov Milana Kovaľa, Jána Sukovského a Jána Hvozdíka. „Pred vjazdom do vodnej prekážky ideme stanovenou rýchlosťou. Po vjazde do vody treba znížiť rýchlosť vozidla na druhý prevodový stupeň, aby sa nepreliala voda cez

vežu. To by si odniesol strelec, či veliteľ, alebo v krajnom prípade obaja,“ lišiac sa usmial vodič tanku. „Pri výjazde z vodnej prekážky sa rýchlosť musí zvýšiť, aby motor nezhadol. Hneď ako sme vonku z vody, strelec otáča vežu tanku, aby mohol odistiť a otvoriť kryty chladiča a obnovil prívod vzduchu do motora. Aby sa neprehrial. V podstate to nie je nič zložité, len netreba vo vode zbytočne zmätkovať,“ hovorí desiatnik Senič. Počas plnenia úlo-

hy má ochrannú masku nasadenú na tvári a napojenú na dýchací prístroj ZP-10. Veliteľ a strelec ho majú v pohotovostnej polohe.

O chvíľu neskôr úspešne zdoláva vodnú prekážku aj tank, za ktorého riadiacimi pákami je desiatnik Ľubomír Tutko. Desaťročný odstup od posledného zamestnania vnímal len prvé okamihy po nasadnutí do tanku. „Boli to trochu zmiešané pocity, no len čo sa tank dostal do vody, všetko zo mňa opadlo a plne som sa sústredil na jazdu a na prístroje. Boli to už moje tretie brody. Trochu sa mi síce podarilo zaliať strelca, ale veľmi na mňa nehromžil, veď sme celé cvičenie splnili. Vždy ma lákala vojenská technika. Počas základnej vojenskej služby som bol vodič tanku. V Mar-

tine som absolvoval prijímač i poddôstojnícku školu. Je to dobrý pocit, keď vidíte, že ovládáte vyše 40-tonový oceľový kolos. A nielen na suchu, ale aj vo vode,“ konštatuje vodič tanku, ktorý má aj dvojnásobnú skúsenosť z pôsobenia v operácii ISAF v Afganistane.

V priestoroch vodného cvičiska Výcvikového priestoru Vojenského obvodu Lešť (VP VO Lešť) sa 26. mája po desiatich rokoch opäť uskutočnili brody tankov. Vodnú prekážku prekonávali príslušníci tankovej roty trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu, ale aj martinského práporu výcviku a martinského opravárenského práporu trenčianskej brigády bojového zabezpečenia. Pri tejto príležitosti sa pre veliteľov útvarov a zariadení pozemných síl konalo inštrukčno-metodické zamestnanie, na ktorom sa zúčastnil aj 1. zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Gajdoš. S predvedeným výkonom tankistov vyjadril spokojnosť. Podľa neho odviedli pri prekonávaní vodnej prekážky veľmi dobrý výkon. Ukázalo sa, že podobné praktické zamestnania treba organizovať aj v budúcnosti, lebo preverujú spôsobilosti našich ozbrojených síl v jednotlivých oblastiach bojovej prípravy.

Tridsaťročná prestávka

Veliaci poddôstojník 4. tankovej čaty rotmajster Marián Štátnik (donedávna technik roty) sa do vody vrátil dokonca po 30 rokoch. Naposledy absolvoval brody a hlboké brody ešte ako vojak základnej služby v roku 1985 vo VVP Libavá. „Vtedy som slúžil v tankovom pluku v Přáslaviciach a bol som vodičom tanku. Na tankoch sme mali namontované „komíny“ a brodili sme

v päťmetrovej vode. Dodnes si pamätám, že to bol poriadne adrenalinový zážitok. Teraz sme nemali celý tank pod vodou, lebo išlo len o brody a ja som bol vo veži ako veliteľ tanku,“ spomína veliaci poddôstojník, ktorý je s predvedeným výkonom príslušníkov svojej čaty spokojný.

Premiéru vo vode mal veliteľ 1. tankovej čaty poručík Jaroslav Bábik. Veď len v roku 2011 ukončil štúdium vo Vojenskej

akadémii v Liptovskom Mikuláši. „Bol som vo veži ako veliteľ tanku a musím priznať, že to je nezabudnuteľný zážitok. Trochu adrenalín, ale nič nebezpečné. Môj vodič išiel pekne a nepripravil nám vodný kúpeľ. Vedel, akou rýchlosťou má ísť,“ spokojne konštatuje veliteľ čaty. Zo svojej čaty za predvedený výkon chváli vodičov desiatnikov Ľubomíra Kamenského a Karola Illéša.

Veliteľ jedinej tankovej rotы v našich ozbrojených silách kapitán Jozef Horváth je riadiacim zamestnaním. Z veže pozorne sleduje jazdu jednotlivých tankov. Plynulý vjazd tankov do vody, prekonanie vodnej prekážky bez zastavenia a zmeny smeru, včasné a presné plnenie povelov vydávaných rádiom. „Vodič tanku musí dodržiavať smer jazdy pod vodou podľa pologyrokompasu bez korekcií smeru jazdy riadiacim výcviku. Osádky tankov úlohu splnili. Veľké majstrovstvo ukázali predovšetkým vodiči tankov desiatnici Milan Kováč, Ján Sukovský a Ján Hvozdič. Celkovo celá jednotka úlohy cvičenia 4a splnila. Som rád, že vodiči si obnovili po desiatich rokoch svoje spôsobilosti a získali

ich aj noví vojaci, ktorí k jednotke prišli v predchádzajúcich rokoch,“ hodnotí veliteľ tankovej rotы.

Spokojnosť neskrýval ani veliteľ trebišovského zmiešaného mechanizovaného práporu podplukovník Róbert Funtal (ako veliteľ BVP prekonal vodnú prekážku). „Napriek dlhej prestávke príslušníci tankovej rotы kapitána Jozefa Horvátha úlohy cvičenia 4a, prekonanie vodnej prekážky brodením splnili. Spomínaná jednotka patrí dlhodobo medzi najlepšie v prapore. Príprava na tieto zamestnania sa začala už od začiatku výcvikového roka. Jedným z kritérií pre vodičov bolo najazdiť minimálne 70 kilometrov. To sme splnili. Tankisti absolvovali v marci aj špeciálnu prípravu v metodickom cvičisku vedenia tankov v martinskom prápore výcviku. V jednotlivých prípravných zamestnaniach zvládali metodiku prekonávania vodnej prekážky, bezpečnostné opatrenia a, samozrejme, pred zamestnaním prešli lekárskou kontrolou a psychologickou prípravou, či sú spôsobilí plniť túto úlohu. Som rád, že príslušníci mechanizovaných jednotiek práporu zvládli plavby s výborným hod-

Bezpečnosť prekonávania vodnej prekážky zabezpečovala záchranná a uvoľňovacia služba (ZUS). Jej hlavnou úlohou je záchrana osôb a uvoľňovanie uviaznutej techniky. Tvoria ju záchranná a uvoľňovacia skupina. Jej veliteľ, nadporučík Matej Václavík zo seredského ženijného práporu pripomína, že je zložená z príslušníkov ženijného práporu a opravárenského práporu z Martina. Záchranná služba pôsobila z člnov. V nich boli lodníci, zdravotnícky personál a potápači. Uvoľňovacia skupina disponuje uvoľňovacím tankom VT-72 a obojživelným pásovým vozidlom PTS-10. Jej úlohou je z vodnej prekážky uvoľniť uviaznutú vojenskú techniku.

V ukážke pred začiatkom zamestnania príslušníci ZUS ukázali činnosť pri poruche motora BVP vo vode. Vozidlo sa stalo neovládateľné. Na pokyn veliteľa záchrannej uvoľňovacej služby bola k nemu na čln vyslaná záchranná skupina, ktorá zistila stav a príčinu poruchy. Signalizoval ju veliteľ BVP červenou vlajkou. Najskôr si overili, že osádka vozidla je v poriadku. Potom vyrazila k BVP uvoľňovacia skupina. Uvoľnila vozidlo z vodnej prekážky. Priplávala k nemu s PTS bokom, bidlami prichytila BVP, spojila ťažné lano uvoľňovacieho vozidla s poškodeným lanom BVP a postupne ťahaním uvoľnila BVP z vodnej prekážky.

Nadporučík Václavík priznal, že okrem ukážok museli aj reálne zasahovať. Zhruba 10 metrov od brehu došlo k zatápaniu vozidla Aligator. Záchranná služba sa najskôr postarala o osoby, neskôr bola z vody uvoľnená aj technika.

notením,“ konštatuje veliteľ trebišovského práporu.

Nitrianske BVP vo vode

Na rozdiel od tankov o polovicu ľahšie bojové vozidlá pechoty prekonávali vodnú prekážku plávaním. Museli dva razy prekonať dráhu vo vode dlhú 176 metrov a hlbokú 3,7 metra. Riadiaci zamestnania, ktorým je veliteľ nitrianskeho mechanizovaného práporu podplukovník Štefan Acsai, okrem iného hodnotil vjazd bojového vozidla do vody a prechod k plavbe bez zachytenia vytýčenia a bez zastavenia vo vode. Zatačanie v priechoch zatačkami bez cúvania a bez zachytenia vytýčenia. Ďalej pri opätovnom prekonávaní vodnej prekážky z protiľahlého brehu vjazd do obmedzeného priechodu na vodnej prekážke a výjazd z neho cúvaním bez zachytenia vytýčenia. A nakoniec prechod z plavby na jazdu po pásoch a výjazd na breh bez zastavenia.

Veliteľ 1. mechanizovanej rotы kapitán Miroslav Osif pripomína, že deň pred plavbami vojaci absolvovali teoretickú prípravu na štyroch pracoviskách. Na nich si prešli jednotlivé bezpečnostné opatrenia, zásady a podmienky cvičenia. Vodiči absolvovali praktický nácvik na vozidle s

rozpojenými pásmi. Zopakovali si, ako treba reagovať v prípade kritickej situácie, poruchy a pri samotnom vytiahnutí vozidla z vodnej prekážky, absolvovali zdravotnú prehliadku, aj zamestnanie z psychologической prípravy. Aby sa zistilo, či sú aj po psychickej stránke pripravení na prekonanie vodnej prekážky. „Plnenie úlohy sťažil dosť silný bočný vietor. Som rád, že príslušníci mojej roty získali po 10 rokoch znova spôsobilosti prekonávať vodnú prekážku. Veď predtým mal takúto skúsenosť len jeden z mojich vodičov,“ spokojne hovorí veliteľ roty.

Vodičove oči

Premiéru vo vode mal aj vodič BVP desiatnik Ján Kálman. Neskrýva, že pred vjazdom do vody mal taký zvláštny pocit. Bol plný očakávania. „V príprave bolo síce všetko v pohode, ale predsa len reálnu situáciu nič nenahradí. Len čo som s vozidlom vošiel do vody, stres zo mňa opadol. Plne som sa sústredil na riadenie BVP. Na pokyny od veliteľa vo veži. Lebo ja počas jazdy pre zdvihnutý vlnolam nič nevidím. Veliteľ predstavuje moje oči. Hovoril mi, čo mám robiť, na ktorú stranu zatáčať, či mám ísť na plný výkon. Niektoré bójky na pravej strane ako vodič vidím, na ľavej absolútne nie. Vietor fúkal z boku, dosť nás to ťahalo do pravej strany, ale dalo sa to vyrovnať vozidlom. Pri druhom vchádzaní do prekážky z opačnej strany vododromu je potrebné hneď sa dostať do garáže cúvaním. Za prvou bójkou vyradiť, zabrzdiť a cúvať dozadu, aby nás neodnieslo až za garáž,“ približuje celé zamestnanie zo svojho pohľadu desiatnik Kálman.

Veliaci poddôstojník 3. mechanizovanej čaty rotmajster Milan Kokina už zažil plavby pred 10 rokmi. Ale pre dlhý časový odstup si musel všetko poriadne zopakovať. Od povelovej techniky, práce so zástavkami až po samotnú prípravu techniky a vodičov. Na plavbách mal nového vodiča. Pociťoval veľkú zodpovednosť aj za jeho počínanie, aby sa zbytočne nestresoval a neurobil chybu. „Preskúšali sme si spojenie, aby včas a správne reagoval na moje pokyny. Za každý úsek, čo sme prešli, som ho pochválil. Aby z neho opadol stres. Najzložitejšie bolo pre

nás otáčanie okolo poslednej bójy a najdlhšie to bolo pre mňa ako veliteľa v garáži. Dlhو sme cúvali, lebo sme museli prekonať aj silu vetra,“ spomína veliaci poddôstojník.

Nad celým priebehom prekonávania vodnej prekážky plávaním v riadiacej veži vododromu dohliadal veliteľ nitrianskeho mechanizovaného práporu podplukovník Štefan Acsai. Pripomína, že napriek takému dlhému časovému odstupu je prekonávanie vodnej prekážky neoddeliteľnou súčasťou bojovej prípravy. Zamestnanie vlastne nadväzuje na ďalšie zručnosti, ktoré vojači potrebujú pri plnení svojich úloh. „Jeho priebeh ukázal, že naša príprava, tak ako je koncipovaná: najskôr teoretická príprava na suchu a potom prax, sa dá zvládnuť aj vodičmi, ktorí plávajú po prvý raz.“

Pri vododrome vládla spokojnosť

V súlade s plánom prípravy na rok 2015 sa od 22. do 29. mája uskutočnil na vodnom cvičisku Výchovného priestoru Vojenského obvodu Lešť (VP VO Lešť) výcvik v prekonávaní vodných prekážok tankami, obrnenými prostriedkami (BRDM, Aligátor) a bojovými vozidlami pechoty. Podľa náčelníka odboru bojovej prípravy veliteľstva Pozemných síl OS SR plukovníka Ľudovíta Valentínyho išlo o dôležité zvyšovanie vycvičenosti a spôsobilosti jednotiek a útvarov. „Takéto zamestnania by mali byť súčasťou normálneho výcviku bojových jednotiek a jednotiek bojového zabezpečenia a podpory. Všetkých, ktoré sú vybavené vozidlami, čo dokážu prekonávať vodnú prekážku plávaním alebo brodením. Vzhľadom na spomínaný odstup od posledných zamestnaní takéhoto charakteru, to bola pre mnoho vodičov premiéra. Aj z tohto pohľadu som spokojný. Hlavný dôraz sme pri týchto zamestnaniach kládli na bezpečnosť,“ konštatuje plukovník Valentín.

Všetci vodiči tankov, BVP a obrnených transportérov z útvarov pozemných síl úlohu prekonať vodnú prekážku brodením či plávaním splnili. Vodiči Aligatorov po nehode plnenie úlohy ukončili a neboli hodnotení.

Text a foto: Jozef Žiak

Pred prekonaním vodnej prekážky tankami brodením treba vozidlo dokonale pripraviť na splnenie úlohy. Okrem iného pripraviť a skontrolovať funkčnosť dýchacích prístrojov a záchranných plávacích viest. Utesniť masku kanóna, otvor zameriavača, pozorovacieho prístroja vodiča, tankovú vežu, jej ložiskové čapy. Demonštrovať kryt výfuku, ochrany chladiča. Namontovať krytky výstupných žalúzií, uzavrieť čistič prívodu vzduchu do motora. Utláhať páky príklopu núdzového otvoru. A urobiť ešte mnoho ďalších úkonov. Na jazdu cez vodnú prekážku musí byť tank vybavený spojenými lanami, aby v prípade potreby mohla záchranná a uvoľňovacia služba tank vytiahnuť.

Pri pohybe tanku vo vodnej prekážke je motor zaťažovaný doplnkovým zaťažením. Jeho výkon sa spotrebúva z väčšej časti na prekonanie odporu vody proti pohybu tanku a prekonanie odporu pri vyfukovaní výfukových plynov cez ochranné ventily výfukového potrubia. Výkon motora sa znižuje aj v dôsledku menšieho plnenia valcov vzduchom a toho, že do spaľovacieho priestoru sa môžu dostať kvapky vody (pary). Na druhej strane sa vplyvom vztlaku vody znižuje merný tlak pásov tanku a tým aj valivý odpor. Teda treba menší výkon na prekonanie spomínaného odporu. Na spoľahlivý pohyb tanku vo vode je potrebné, aby pásy mali dostatočné spojenie s dnom vodnej prekážky. Najvýhodnejšie sú vodné prekážky, ktoré majú pieskový podklad alebo pevnú pôdu dna. Pri pohybe tanku vo vode vznikajú zložitejšie teplotné podmienky na prácu motora. Preto sa teplota chladiacej kvapaliny zvyšuje. Teplota vody v chladiacej sústave tanku sa pri jazde na tvrdom podklade dna zvyšuje asi o 2,2 až 3 stupne Celzia za minútu, pri ílovitom podklade až o 6 – 8 stupňov za minútu.

Pri príprave BVP na plavby sa ťažné laná uchycujú a ukladajú tak, aby v prípade potreby mohli byť uvoľňovacie práce čo najrýchlejšie. Na jednom konci musia byť ťažné laná pripevnené k hákom vozidla. Voľné konce musia byť položené na bokoch alebo na korbe vozidla. Pri vlečení BVP vo vode musí byť celková dĺžka vlečných lán minimálne o 5 metrov dlhšia, ako je hĺbka vodnej prekážky. Pri plavbách BVP musí byť uložená v mieste roja záťaž, ktorá sa rovná jeho predpokladanej váhe. Inak by BVP bolo veľmi ťažké na prednú časť a dochádzalo by k väčšiemu ponoru jeho prednej časti (záťaž musí byť rovnomerne rozložená po oboch stranách vozidla a zaistená proti samovoľnému pohybu).

USA by mali povoliť predaj zbraní Vietnamu

Americký senátor John McCain tvrdí, že Spojené štáty musia zásobovať Vietnam väčším počtom zbraní na jeho vlastnú obranu, pretože v ázijsko-tichomorskej oblasti sa zvyšuje napätie ohľadne územných nárokov oficiálneho Pekingu v Juhočínskom mori. Na summite Medzinárodného ústavu pre strategické štúdie (IISS) v Singapure arizonský republikánsky senátor uviedol, že by si želal, aby sa zákaz Spojených štátov poskytovať Vietnamu smrtiace zbrane postupne uvoľňoval. McCain sa domnieva, že USA by mali Vietnamu začať poskytovať zbrane, ktoré by krajina mohla použiť v prípade konfliktu s Čínou. Spojené štáty v súčasnosti povoľujú predávať Vietnamu len obmedzený okruh smrtiacich zbraní, predovšetkým v oblasti námorných síl. Senátor však tvrdí, že USA by nemali zrušiť zákaz predaja zbraní používaných na rozháňanie davov ľudí, ako aj zbraní, ktorými by bol Vietnam schopný porušovať ľudské práva.

100 000 obetí vojny v Afganistane

Takmer 100 000 osôb zahynulo a rovnaký počet utrpel zranenia v Afganistane od roku 2001, keď tam USA začali vojenskú operáciu s cieľom zvrhnúť militantné hnutie Taliban. Vyplýva to zo záverov novej štúdie americkej Brownovej univerzity. Autorka štúdie Neta Crawfordová uviedla, že ročný nárast štatistík týkajúcich sa zranených a zabitých osôb za posledné roky dokazuje, že vojna v Afganistane sa nekončí, ale naopak, zhoršuje sa. Štúdia s názvom Cena vojny vznikla na Watsonovom inštitúte pre medzinárodné štúdie pri americkej Brownovej univerzite. Zamerala sa na vojnu zapríčinenú úmrtia, zranenia a vysídlenia ľudí v Afganistane a Pakistane od roku 2001 do vlaňajška, keď medzinárodné bojové jednotky opustili Afganistan. Takmer 149 000 vojakov i civilistov prišlo v Afganistane a Pakistane o život, ďalších 162 000 utrpelo vážne zranenia. Organizácia Spojených národov tvrdí, že počas prvých štyroch mesiacov tohto roka vzrástol počet obetí na strane civilistov o 16 percent, čo zodpovedá číslu 974. Vyše 1 960 osôb v tomto období utrpelo zranenia.

71. výročie vylodenia v Normandii

Vojnoví veteráni a rodiny ich padlých druhov sa 6. júna vo francúzskej Normandii zišli na Americkom cintoríne s výhľadom na pláž Omaha, aby si uctili 71. výročie vylodenia spojencov na brehoch Európy počas druhej svetovej vojny. Návštevníci a kadeti z Vojenskej námornej akadémie USA so sídlom v meste Annapolise si vypočuli vojenskú kapelu na pozadí tisícok pomníkov z bieleho mramoru v tvare kríža alebo Dávidovej hviezdy na cintoríne pri obci Colleville-sur-Mer. Invázia sa začala krátko po polnoci z 5. na 6. júna 1944 riskantnou leteckou operáciou pod velením výsadbárov 101. a 82. výsadkovej divízie. Na svitaní tisíce spojeneckých vojakov z vylodovacích plavidiel za prudkej paľby nepriateľa začali dobýjať nacistickú líniu.

Medaila cti diskriminovaným

Prezident USA Barack Obama udelil 2. júna najvyššie americké vojenské vyznamenanie Medailu cti dvom vojakom, ktorí bojovali v prvej svetovej vojne. Vyznamenanie v tom čase zrejme nedostali kvôli diskriminácii - seržant William Shemin bol Žid, vojak Henry Johnson bol Afroameričan. „Nikdy nie je neskoro povedať Ďakujeme,“ vyhlásil Barack Obama. Medaila cti bola obom vojakom udelená in memoriam za hrdinstvo pri záchrane spolubojovníkov na francúzskych bojiskách pred takmer sto rokmi. Sheminove dcéry Elsie a Ina prevzali vyznamenanie v mene svojho otca. Za Johnsona ho prebral seržant Louis Wilson z veliteľstva Newyorskej Národnej gardy.

Ukrajina zakázala Rusom presun

Ukrajina zakázala 8. júna tranzit ruských vojenských jednotiek, umiestnených na území moldavského odštiepeneckého regiónu Podnestersko, cez ukrajinské územie. Ukrajinský parlament 21. mája vypovedal dohody o vojenskej spolupráci medzi Kyjevom a Moskvou. Ruskí vojaci teraz budú odkázaní len na letecký tranzit. Prevažne proruské územie tzv. Podnesterska sa oddelilo od Moldavska v roku 1990 pre obavy z možného znovuzjednotenia tejto postsovietskej republiky s Rumunskom. Od vojny v roku 1992 medzi moldavskou armádou a podnesterskými separatistami, počas ktorej zahynulo vyše 1 500 ľudí, sú v regióne medzinárodne neuznanej republiky rozmiestnené ruské vojenské jednotky.

Rusko bude tajiť straty

Ruský prezident Vladimir Putin podpísal dekrét, ktorým sa stali vojenské straty v čase mieru štátnym tajomstvom. Podľa dekrétu, ktorý zverejnili 28. mája, budú predmetom štátneho tajomstva v období mieru informácie o obetiach v radoch ruských vojsk pri špeciálnych operáciách. Dekrét prišiel v čase, keď rastú dôkazy o účasti Ruskej federácie na konflikte na východe Ukrajiny.

Basa za desiatu od mamy

Izraelský vojak pôvodom zo Spojených štátov si vyslúžil väzenie za to, že konzumoval bravčový sendvič v uniforme. Izraelská armáda dodržiava na svojich základniach kôšer predpisy. Tie okrem iného zakazujú konzumáciu bravčového mäsa. Vojak dostal 11 dní väzenia, trest mu však neskôr zmiernili na rovnako dlhý zákaz vychádzok. Jeho príbuzní totiž komunikovali s médiami a jeden z poslancov informoval o prípade ministra obrany. Nemenovaný vojak sa len nedávno prisťahoval z amerického Bostonu. O prísnych stravovacích pravidlách v armáde nevedel. Podľa vlastných slov iba jedol desiatu, ktorú mu pripravila matka.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Nový ruský tank prišiel po 40 rokoch

Keď v roku 1976 vstupoval do služby T-80, nikto netušil, že to bude na štyri desaťročia posledný nový sériový tank ruskej výroby. Neskoršie stroje T-90 sú iba zdokonalenou verziou T-72, ďalšie obrnence vznikli iba ako prototypy. Až teraz, 9. mája na prehliadke na Červenom námestí Rusi predvedli nový tank T-14 Armata, ktorý by sa mal vyrábať sériovo. Plánom je mať do roku 2020 vo výbroji 2 300 kusov T-14.

Hlavnou odlišnosťou T-14 od klasických tankových konštrukcií je využitie bezposádkovej veže. Trojčlenná posádka tanku je sústredená v obrnenej kapsule v trupe. Vľavo sedí vodič, vedľa neho veliteľ a v strede za nimi strelec. Hlavnú výzbroj T-14 tvorí kanón 2A-82-1M kalibru 125 mm s dĺžkou hlavne 52 kalibrov. Hovorí sa, že neskôr môže tank dostať nový kanón 2A-83 kalibru 152 mm. Rýchlosť streľby je 10 až 12 rán za minútu a účinný dosah 8 km. Podkaliberné strely z kanóna majú priereznosť 1 000 mm oceľového panciera na vzdialenosť dvoch km. Okrem toho môže kanón vypúšťať aj riadené rakety. Doplnkovú výzbroj majú tvoriť diaľkovo ovládané vežičky s guľometmi kalibru 7,62 mm a 12,7 mm, hoci tá druhá na prehliadke nebola nainštalovaná. Vo veži vedľa kanóna zrejme pribudne ďalší koaxiál-

ny guľomet kalibru 7,62 mm. Posádka má k dispozícii optické zameriavače, termovíziu a laserový diaľkometer. Priestor okolo tanku môže sledovať vďaka kamerám.

Dĺžka trupu tanku je 8,8 m a hmotnosť 56 ton. Veľkú časť hmotnosti tvorí balistická ochrana tanku. Okrem samotného panciera, ktorý má odolnosť rovnajúcu sa 900 mm ocele, sú to bloky reaktívneho panciera vstavané do bokov, čela a stropu korby aj veže. Zadnú časť bokov korby okolo motorového priestoru chráni pred strelnými s kumulatívnou hlaviciou predstavná mriežka. T-14 je tiež vybavený systémom aktívnej ochrany Afganit. Ten tvorí radar vstavaný do bokov a stropu veže, ktorý dokáže detegovať muníciu letiacu smerom k tanku a zasiahnuť proti nej aktívne i pasívne. Navádzané rakety môže zmiasť klamnými cieľmi, protitankové projekti-

ly môže zničiť výmetnicami náloží. Tie sú namontované v blokoch po piatich na spodnej časti oboch bokov veže a po zistení blížiacej sa hrozby proti nej vystrelia nálož. Takto dokážu zasiahnuť projektil letiaci rýchlosťou do 1 700 m/s.

T-14 poháňa turbodiesel A-85-3A s výkonom 1 500 koní. Motor má 12 valcov usporiadaných do X. Maximálna rýchlosť tanku je 80 km/h a jeho dojazd je 500 km. Podvozok má slúžiť ako základ pre viaceré ďalšie zbraňové systémy. Takáto unifikácia uľahčí opravy a logistiku. Na prehliadke 9. mája sa už predstavilo ťažké bojové vozidlo pechoty T-15 s rovnakým podvozkom, len motor a hnacie kolesá sú premiestnené dopredu. Vozu tak vznikol priestor na prepravu výsadku. T-15 je vybavený vežou s 30 mm kanónom.

Text: Miroslav Barič

INŠPIRATÍVNY TURECKÝ IDEF'15

Výstava výbroje a zbraňových technológií IDEF má za sebou svoj 12. ročník. Konal sa v dňoch 5. – 8. mája 2015 v priestoroch výstavniska TÜYAP v Istanbuli.

Bojové vozidlo pechoty Kaplan-20

Výstava IDEF sa koná od roku 1993. Na tohtoročnej sa zúčastnilo 794 spoločností z 51 krajín. Ročník 2015 navštívilo 531 delegácií, ktorých členmi bolo okrem iného 26 ministrov a zástupcov ministrov, 11 náčelníkov generálnych štábov a ich zástupcov. Na podujatí sa zúčastnili predstavitelia akvizičných úradov z 81 krajín a dvoch medzinárodných inštitúcií. Podľa dostupných štatistík si výstavu pozrelo počas štyroch dní konania 54 210 profesionálnych návštevníkov zo 111 krajín celého sveta.

Na výstavách IDEF je vždy množstvo noviniek a premiér, z roka na rok viac. Podstatnú časť tvoria projekty a programy domácich vývojových a výrobných organizácií, ale je tu aj množstvo zaujímavých exponátov zo zahraničia.

Nové pásové vozidlá

Najväčšími tohtoročnými tureckými novinkami v oblasti pásových pancierovaných konštrukcií bolo bojové vozidlo pechoty Kaplan-20 v stánku spoločnosti FNSS a plávajúci transportér Tulpar-S v expozícii spoločnosti Otocar.

Podvozková skupina Kaplan-20 (vystavená s vežou Teber-30) má dĺžku 6,5, šír-

ku 3,15 m (bez systému aktívnej obrany) a celkovú výšku 2 m. Posádka je trojčlenná (veliteľ, strelec-operátor, vodič), prezentovaný variant disponoval sedadlami pre šesť príslušníkov výsadku. Vozidlo pláva, pohon na vodnej hladine zabezpečuje dvojica vodometov. V zadnej časti trupu je hydraulicky ovládaná rampa, v nej sú dvere. Vodič má vlastný kruhový prielez a nad

priestorom pre výsadok je dvojica do strán otváraných prekrytov.

Pásový pancierovaný transportér Tulpar-S predstavuje viacúčelovú platformu. Zachováva základné vlastnosti rodiny Tulpar s pridaním schopnosti plavby. Transportér Tulpar-S má dĺžku 5,7 m, šírku 2,9 m, výšku po strop korby 2 m a regulovateľnú svetlosť 0,4 – 0,5 m. Vozidlo s maximálnou

Model taktického prehľadového radaru

Maketa okřídlené říadenej strely SOM-J

né kanóny s novým programovateľným strelivom, jedno odpaľovacie zariadenie s PLRS OIHSAF a nová kabína riadenia streľby s vlastným prehľadovým radarom a denným-nočným optronickým modulom s laserovým diaľkometerom. Druhým variantom použitia je palebná batéria systému HISAR-O tvorená prehľadovým radarom, optronickým modulom na automobilovom podvozku 4×4, kabínou velenia a riadenia na automobilovom podvozku 6×6 a tromi už spomínanými odpaľovacími zariadeniami s PLRS OIHSAF.

pohotovostnou hmotnosťou 15 t poháňa dieselový motor s výkonom v kategórii 280 kW. Prevodovka je automatická, podvozok je vybavený torznými tyčami a tlmičmi. Hnacie kolesá sú vpredu, vzadu sú napínacie kolesá. Celková prepravná kapacita je 10 osôb, posádka je dvojčlenná. Veliteľ a vodič sedia vľavo vpredu za sebou. Vpravo vedľa nich je umiestnená pohonná skupina. Maximálna rýchlosť vozidla na vozovke je 70 km/h a viac, dojazd cestovnou rýchlosťou je 500 km. Vozidlo Tulpar-S dokáže prekonať schod s výškou 75 cm, priekopu širokú 1,9 m. Povolený bočný sklon je do 40 %, maximálny pozdĺžny sklon je 60 %. Prototyp transportéra Tulpar-S vystavili s novou univerzálnou zbraňovou stanicou pre PTRS spoločnosti Aselsan.

Odpaľovacie zariadenie protiletadlového raketového systému HISAR-O

Rozvoj PVO

Premiéru na verejnosti mali viaceré komponenty ambiciózneho programu HISAR. Návštevníci mohli po prvý raz vidieť maketu protiletadlovej raketovej říadenej strely (PLRS) so stredným výškovým dosahom OIHSAF, samohybný protiletadlový raketový systém s malým výškovým dosahom HISAR-A a odpaľovacie zariadenie protiletadlového raketového systému HISAR-O. Bojové vozidlo predstavuje pásový nosič ZMA-30 s vlastným prehľadovým radarom, denným-nočným optronickým modulom s laserovým diaľkometerom, dvojicou automatizovaných pracovísk a štyrmi PLRS AIHSAF s kolovým štartom.

V prípade systému HISAR-O ide o širšie ponímanú problematiku. Samohybné odpaľovacie zariadenie tvorí automobil-nosič Mercedes-Benz Zetros 2733 6×6 prepravujúci šesť PLRS OIHSAF s kolovým štartom v prepravno-štartovacích kontajneroch. Jedným variantom použitia nového od-

paľovacieho zariadenia je zaradenie do zostavy modernizovaného protiletadlového kanóna kalibru 35 mm. Vtedy jednu palebnú batériu tvoria dva modernizova-

Rozširovanie portfólia

Turecko nedávno začalo sériovú výrobu leteckej okřídlené říadenej strely SOM. Prvými strojmi, ktoré sú určené ako nosiče tejto leteckej protizemej zbrane, sú lietadlá F-4E 2020 Terminator a F-16C. Konštrukcia okřídlené říadenej strely slúži ako základ pre nový výrobok označený SOM-J. Model novej okřídlené říadenej strely mohli návštevníci výstavy po prvý raz verejne vidieť v expozíciách spoločností Tübitak SAGE a Roketsan. Řiadenná strela SOM-J je určená pre perspektívne bojové lietadlá F-35. Keďže bude prepravovaná vo vnútorných zbraňových priestoroch F-35, ide fakticky o nový výrobok. Letové skúšky SOM-J sú naplánované na koniec prvého polroka 2017, vývoj sa skončí v roku 2018.

Spoločnosť Aselsan v modelovej podobe predstavila novo vyvíjaný prehľadový radar pásma S s aktívnym fázovaným radom. Pre nový radar vznikajú dva typy antén. Menšiu použijú v taktickom radare na automobilovom podvozku, väčšia bude použitá pre stacionárnu konštrukciu.

Text a foto: Miroslav Gyřöři

Raketový stíhač tankov na podvozku Tulpar-S

Poliaci potešili USA aj Francúzsko:

Kupujú vrtuľníky od Airbusu aj systém Patriot

Celková modernizácia, bezprostredná blízkosť konfliktu na Ukrajine, etablovanie pozície silnej krajiny v rámci Európskej únie i dobré vzťahy so Spojenými štátmi a Francúzskom. Aj také sú dôvody aktuálnych nákupov poľských ozbrojených síl. Do arzenálu našich severných susedov tak už čoskoro pribudne raketový systém Patriot od americkej spoločnosti Raytheon a aj vrtuľníky EC725 Caracal, vyrábané francúzskou spoločnosťou Airbus Helicopters. Spomínané nákupy však vyvolali v krajine diskusie, keďže Varšava v súťažiach uprednostnila zahraničné firmy pred domácimi. Nákupy sa tak stali aj témou predvolebnej kampane pred májovými prezidentskými voľbami.

Patriot overený v Iraku

Výber systému protivzdušnej obrany Patriot nie je prekvapením, Raytheon bol od začiatku favoritom výberu v rámci rozvoja poľského obranného programu Visla. Poľsko Američanom zaplatí približne 26 miliárd zlotých, čiže takmer 6 a pol miliardy eur. Detaily nákupu bol ešte v máji v Spojených štátoch potvrdiť aj minister obrany Tomasz Siemoniak.

Systém Patriot, nazvaný podľa integrovaného radarového systému, sa v USA vyvíja už od šesťdesiatych rokov 20. storočia, americká armáda ho má vo výzbroji od osemdesiatych rokov. Využíval sa predovšetkým vo vojne v Perzskom zálive, ale aj v irackej misii po roku 2003.

Raytheon propaguje systém Patriot ako jediný v praxi, teda vo vojenských podmienkach overený systém protiraketovej a protiletadlovej obrany. V roku 2014 napríklad izraelské rakety systému Patriot zničili štyri nepriateľské ciele – jedno lietadlo a tri drony. Zároveň sa po svete ročne vykonáva viac ako sto testov rakiet.

Raytheon má Poľsku dodať v priebehu najbližších troch rokov šesť protiraketových a protiletadlových batérií s novovyprodukovanými strelami modelu GEM-T a tiež novšími PAC 3-MSE. Ide o verziu systému Patriot v takzvanej konfigurácii 3+. Táto konfigurácia je podľa poľského ministerstva obrany v úplnej zhode s požiadavkami poľskej armády

a tiež členskými štátmi Severoatlantickej aliancie.

PAC-3 (Patriot Advanced Capability 3 – Missile Segment Enhancement), antibalistický raketový systém, je odpaľovaný z mobilného zariadenia, ktoré sa presúva na platforme automobilu. Strela slúži predovšetkým na odvrátenie ataku balistických rakiet krátkeho aj stredného doletu. Raketa PAC-3 má celkovo 5,2 metra, priemer 25 centimetrov, hmotnosť vyše 300 kilogramov a využíva kinetickú technológiu, takzvanú „hit to kill“.

GEM-T (Guidance Enhances Missile – Tactical) považuje Raytheon za doplnok PAC-3. Vo výzbroji americkej armády je od roku 2006, no využívajú ju aj iné kraji-

ny NATO. Ide o tichú strelu s oscilátorom na lepšie sledovanie v komplikovaných podmienkach, schopnú zneškodniť taktické balistické strely, lietadlá, drony či iné raketové hrozby. Čo sa týka dĺžky, majú GEM-T podobné rozmery ako PAC-3, no takmer trojnásobnú hmotnosť a o 15 cm väčší priemer.

Američania tiež prisľúbili, že do roku 2022 spolu s poľskou stranou pripravia radar so zorným poľom 360 stupňov, ktorý bude podporovať obranný systém. V budúcnosti majú byť batérie doplnené o strely poľskej výroby.

To, že Spojené štáty nákup ocenili, potvrdila aj ambasáda USA vo Varšave: „Toto rozhodnutie štartuje významný čas spolupráce medzi Poľskom a Spojenými štátmi v oblasti bezpečnosti. Poľsko získa najlepší systém protivzdušnej raketovej obrany. Poľský systém Patriot bude kooperovať so systémami Patriot v krajinách NATO, čo vytvorí množstvo možností spoločných cvičení a umiestnenia strojov.“

Francúzi predbehli domácich

Spoločne s informáciami o nákupe systému Patriot Varšava tiež informovala o ďalšom testovaní viacúčelových vrtuľníkov EC725 Caracal. Po ich úspechu sa kúpa nových strojov potvrdila koncom mája. Spolu s novými vrtuľníkmi však Poľsko s Airbus Helicopters naplánovalo aj otvorenie výroby haly v meste Lodž. K podpísaniu zmluvy by malo dôjsť ešte v tomto roku a prvé helikoptéry by mali byť hotové v októbri 2017. Celkovo tento projekt Poľsko vyjde na viac ako dve a pol miliardy eur.

Vrtuľník EC-725, prezývaný aj Super puma, je transportný stroj s dlhým dosahom, vyvinutý na vojenské účely. Dizajnom nadväzuje na Eurocopter AS 532 Cougar zo sedemdesiatych rokov, no je

omnoho modernejší a výkonnejší. Na jeho palubu sa zmestí 29 vojakov a dvojčlená posádka. Využíva sa najmä na presun vojakov, evakuáciu civilistov, výsadky aj záchrannárske práce. V prípade záchrany dokáže previezť dvanásť zranených a štyroch členov zdravotného personálu. V upravenej luxusnej verzii VIP je možné pohodlne transportovať osem až dvanásť pasažierov.

Dvojmotorový Caracal môže byť doplnený o odstrániteľný štít na ochranu posádky, môže využívať aj antinámrazový systém pre operácie vo veľmi chladnom počasí. Je ho tiež možné doplniť o odpaľovače Thales Brandt s devätnástimi malými raketami či o guľomety pri prednom ľavom a pravom okne.

Päťtonový stroj má dĺžku 19 a pol metra, výšku 4 a pol a pri lete dosahuje rýchlosť okolo 285 kilometrov za hodinu, maximálne 324 km/h. Doletová vzdialenosť je približne 900 kilometrov a vrtuľník má pomerne nízku spotrebu. Možnosťou je aj inštalácia dodatkových nádrží paliva. Vyrába sa od roku 2005 a vo svojej výzbroji

ho má okrem Francúzska aj Mexiko, Indonézia alebo Brazília. Práve Francúzi si tieto vrtuľníky overili aj vo vojenskej misii v Afganistane.

Pracovné miesta a modernizácia

Továrň v Lodži bude ponúkať okrem troch stovák pracovných miest tie isté zariadenia ako francúzska pri Marseille, ktorá vyrába helikoptéry Airbusu. V Poľsku sa má tak vyrobiť päťdesiat vrtuľníkov: „Nejde o montážnu linku častí privezených v škatuliach. Všetky stroje vzniknú v Poľsku. Chceme vybudovať ekosystém výmeny technológií, ktorý sa dotkne niekoľkých miest: Lodži, Radoma, Deblina. Je to dlhodobý projekt,“ ozrejmil šéf predaja Airbus Helicopters Oliver Michalín.

Plány na budovanie vrtuľníkov v Lodži aspoň trochu upokojili hlasy, ktoré sa ozvali napríklad aj v debatách pred prezidentskými voľbami a kritizovali, že poľské ministerstvo obrany v tendri uprednostnilo francúzsku firmu pred konzorciami PZL Swidnik s AgustaWestland a ich ponukou vrtuľníkov AW149 aj Sikorsky Aircraft s PZL Mielec s Black Hawk. Ministerstvo obrany tieto ponuky odmietlo pre nesplnenie formálnych náležitostí.

Aj aktuálne nákupy potvrdili obrovský záujem našich severných susedov o celkovú modernizáciu ich ozbrojených síl. Len v decembri Varšava kúpila štyridsať striel vzduch-zem AGM-158 JASSM za 250 miliónov amerických dolárov. Všetky vojenské akvizície sú súčasťou jedného z najväčších modernizačných programov v Európe v súčasnosti. Varšava chce v priebehu rokov 2013 až 2022 vydať na nákupy 91 miliárd zlotých, teda asi 22 miliárd eur. Hovorí sa aj o zvýšení tejto sumy na 130 miliárd zlotých (viac ako 31 miliárd eur) v horizonte najbližších desiatich rokov. Len minulý rok Poliaci minuli na vojenskú techniku viac ako 840 miliónov eur a suma sa tento rok ešte zvýši.

Český „zimný
kráľ“ Fridrich
Falcký

Biela hora

V roku 1618 v Európe vypukol konflikt, známy ako tridsaťročná vojna. Išlo opäť o vieru (a, samozrejme, aj o moc), no teraz nebojovali kresťania s moslimami, ale kresťania proti kresťanom, a to katolícki habsburgovci proti protestantskej koalícii. Rozbuškou sa stalo povstanie českých protestantských stavov a tzv. tretia pražská defenestrácia.

Katolíci proti reformácii

Po prijatí tzv. Augsburského mieru (1555), ktorý ukončil prvé obdobie náboženských vojen v Nemecku a priniesol určité uvoľnenie, začali v Čechách opäť dvíhať hlavu katolíci. V čele ich rekatolizačných snáh stáli jezuiti, ktorých do krajiny v roku 1556 pozval kráľ Ferdinand I. Habsburský. Ten ignoroval české stavy a chcel vládnuť iba prostredníctvom miestodržiteľov. Jeho miernejší syn Maximilián II. sľúbil českým stavom náboženskú slobodu, ak prijmú za kráľa jeho syna Rudolfa II., čo sa aj stalo. Rudolf, ktorý sa podobne ako otec i starý otec stal aj rímsko-nemeckým cisárom, potvrdil českým stavom značné náboženské slobody v tzv. Rudolfovom majestáte, ale bol slabým panovníkom. Napokon ho vlastní vyhlásili za nesvojprávneho a zosadili.

Rudolfov brat, uhorský kráľ Matej II. Habsburský, ktorý sa ujal žezla, chcel náboženskú slobodu v Čechách opäť obmedziť. V roku 1617 nanútil českým stavom za kráľa svojho bratancu Ferdinanda Štajerského, ktorý ako Ferdinand II. útlak nekatolíkov ešte zvýšil. Česi však svoje protesty nesmerovali na cisársky dvor do Viedne, ale do tzv. miestodržiteľskej rady v Prahe a keď pohár ich trpezlivosti pretiekol, 23. mája 1618 z okien

Mušketer
z čias
tridsaťročnej
vojny

Pražského hradu vyhodili dvoch miestodržiteľov aj ich sekretára. Všetci traja síce prežili, ale táto tzv. tretia pražská defenestrácia (prvé dve sa uskutočnili v rokoch 1419 a 1483) bola pre Habsburgovcov zámienkou na rozpútanie vojny, najmä keď si české stavy za kráľa zvolili Fridricha Falckého. Bol síce kalvín, ale pochádzal z významného rodu Wittelsba-

chovcov, vládol nad dôležitým územím ríše, po otcovi prevzal vedenie tzv. Protestantskej únie a hodilo sa i jeho manželstvo s dcérou anglického kráľa Jakuba I. Alžbetou.

Vojvodcovia a ich vojská

V priebehu tridsaťročnej vojny sa na čele armád oboch strán vystriedalo mnoho vojvodcov, ale v jej úvode, ktorý vyvrcholil bitkou na Bielej hore, katolíkov viedol gróf Karol de Burquoy a vojsko českých stavov knieža Kristián I. Anhaltský. Proti stavovskému vojsku, ktoré malo okolo 21 000 bojovníkov (11 000 pešiakov, 10 000 jazdcov a 6 diel) vytiahli dve katolícke armády: armáda tzv. Katolíckej ligy a armáda cisára Svätej ríše rímskej, v ktorých sa zišlo vyše 30 000 mužov. Mali tiež 6 diel. České stavy podporovali oddiely uhorských a hornorakúskych žoldnierov, s cisárskym vojskom zasa išli španielski a valónski spojenci a poľskí kozáci.

Zbrane, zbroj a taktika

Väčšinu vojakov v tridsaťročnej vojne na oboch stranách, okrem protestantského Švédska, kde kráľ Gustáv II. Adolf zaviedol systém povinných odvodov, tvorili nájomní žoldnieri. Zbrane a zbroj teda zodpovedali

štedrosti, resp. možnostiam panovníkov a „majiteľov“ nimi vyrobených plukov (regimentov) či práporov (bataliónov). Boli rôznorodé skladbou i kvalitou. Základom zbraní pechoty zostali halapartne a piky dlhé až štyri metre, dvojsečné meče, ťažké paloše, rapiere, kordy, jednosečné šable a tesáky. K dlhým ručným palným zbraňam (arkebúzy a muškety) s knôtovým zámkom pribudli najmä v rámci jazdy veľké a ťažké pištole s kolieskovým zámkom, ktoré mali na konci rukoväti masívnu hlavicu a po výstrele sa dali (uchopením za hlavu) použiť aj ako úderná zbraň. Keďže účinnosť palných zbraní na začiatku vojny bola nízka, najmä vojvodcovia a príslušníci veliteľských zborov sa ešte stále odievali do odľahčenej plátovnej zbroje, ktorá guľky dokázala zastaviť. Neskôr, keď sa palné zbrane zdokonalili, uprednostňovali masívne kyrsy, ktoré im umožňovali voľnejší pohyb. Menej odolnými kyrsami bola vybavená i jazda a velitelia pešakov, ale väčšina pechoty nemala takmer žiadnu ochrannú zbraň.

Z hľadiska bojovej taktiky do tridsaťročnej vojny azda najvýraznejšie prispelo katolícke habsburské Španielsko formáciou pechoty zvanou tercia (tzv. španielsky štvoruholník). Tvorilo ju až 3 000 vojakov (pikenierov) chránených spredu i z bokov mušketermi a inšpirovali ju asi dávne macedónske a grécke falangy či rímske légie a kohorty. Vďaka vytrénosti vojakov mala veľkú manévrovaciu schopnosť a údernosť a v bitkách úvodu tridsaťročnej vojny bola veľmi účinná.

Jazda v tridsaťročnej vojne používala najčastejšie taktiku s názvom karakola. Jazdecký oddiel členený do niekoľkých radov, ktorého príslušníci boli vyzbrojení kratšími arkebúzami a pištoľami s kolieskovým zámkom, sa priblížil k nepriateľovi na účinný doštel (cca 40 – 50 krokov) a prvý rad vypálil salvu, načo sa presunul dozadu, aby umožnil výstrel ďalšiemu radu a zároveň opäť nabíli zbrane. To sa opakovalo až do priameho stretnutia, keď ku slovu prišli chladné zbrane.

Taktika peších mušketerov, ktorých muškety mali hmotnosť až sedem kilogramov a kaliber okolo dvoch centimetrov, sa karakole dosť podobala. Regimenty a batalióny postu-

Portrét grófa de Buquoy od Rubensa

Knieža Kristián I. Anhaltský

povali k nepriateľovi v niekoľkých radoch (katolícki Holanďania napr. v desiatich, zatiaľ čo protestanskí Švédi v šiestich, teda pri podobných počtoch výrazne širších) a tieto rady tiež postupne strieľali a nabíjali. Proti útoku jazdy protivníka dokázali mušketeri strieľať salvy až z troch radov naraz, čo bolo zničujúce. Preto Gustáv II. Adolf svojej jazde pri zrážkach s pechotou pomalý postup taktikou karakoly zakázal a nariadil jej útočiť v plnom cvale s vytasenými mečmi.

Nedeľa pod Bielou horou

Stavovské vojsko zaujalo pozície pri západných hradbách Prahy na úpätí návršia Biela hora. Armáda „Katolíckej ligy“ dorazila na dohľad v sobotu 7. novembra a čakala na cisársku armádu. Keď sa rozšírilo, že jednotky stavov ustúpili, okolo 21. hodiny vyrazili bavorské oddiely i ďalšie jednotky a po polnoci polovica valónskeho jazdeckého regimentu, podporovaná 200 jazdcami ligy a dvoma bataliónmi poľských husárov (dovedna 800 až 1 000 mužov), prepadla tábor uhorskej jazdy pri Ruzyni. Straty neboli veľké a Uhri ustúpili do Liboce, ale prišli o asi 1 000 koní.

Vojsko stavov obsadilo pozície už okolo polnoci zo soboty na nedeľu, pričom sa pravým krídlom oprelo o múr rozsiahlej obory letohrádku Hviezda a na ľavom krídle malo delostrelectvo. Pechota sa zoradila po bataliónoch do dvoch línií, tretiu líniu tvorila uhorská jazda, pričom päť jej bataliónov, resp. kornetov (cca po 100 mužoch) sa vysunulo vpred, aby mohli útočiť i do strán.

Katolíci sa začali formovať až v nedeľu 8. novembra nadržanom. Na pravej strane bola

cisárska časť usporiadaná do troch línií, ktorých základ tvorili pešie tercie (po 4 000 mužoch) s jazdeckými krídlami (po cca 500 mužoch) a oddielom asi 800 poľských kozákov voľne operujúcim po celom bojisku. Armáda ligy vľavo mala štyri línie. Prvú tvorili dve tercie, druhú 15 kornetov jazdy, v tretej boli tri tercie vytvorené z piatich regimentov pechoty a v poslednej zvyšok jazdy.

Treba povedať, že do bitky sa nikto príliš nehrnul. Katolíci mali rešpekt pred lepším strategickým postavením protestantov. Tí, uvedomujúc si veľkú prevahu nepriateľa, tiež vyčkávali a dokonca ani český kráľ Fridrich Falcký neveril, že sa bitka začne, a išiel na obed s anglickými vyslancami.

Bitku napokon krátko pred poludním začal útok pravého krídla prvej cisárskej línie, ktorý však zastavila protestantská jazda. Mala ale nedostatočnú podporu ostatných jednotiek, čo napokon spôsobilo pád celého stavovského ľavého krídla. Stroskotal aj nový protiútok jazdy syna kniežaťa Anhaltského, ktorého skôr, než mu mohla pomôcť stavovská pechota, obkľúčili a zajali.

Posledná kapitola bielohorskej drámy sa udiala pod múrmi obory letohrádku Hviezda, kde sa vraj do posledného muža bránili tzv. Moravia (v skutočnosti jednotky najaté za peniaze moravských stavov v Nemecku) pod vedením grófa Šlika. Hoci straty tu boli obrovské, určite nepadli všetci a časť z nich kapitulovala. Veď aj samotný amotný Šlik padol do zajatia na úplne inom mieste.

Epilóg

Celkovo pod Bielou horou na strane katolíkov padlo údajne takmer 2 000 mužov, straty stavov – ani nie tak v samotnej bitke, ako najmä na úteku z bojiska – dosiahli až okolo 5 000 mŕtvych. Kráľ Fridrich Falcký z Prahy už 9. novembra ušiel a opustil i krajinu. Z jeho českého „dobrodružstva“ mu zostal iba prídomok „zimný kráľ“. Dôsledkom prehry českých stavov v bitke, ktorá trvala asi hodinu, bolo značné obmedzenie až strata samostatnosti českých krajín až do roku 1918.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Tretia pražská defenestrácia

Zúfalá obrana Moravanov pri obore letohrádku Hviezda

Ťažký čínsko-ruský vrtuľník

Rusko a Čína spoločne vyvinú nový ťažký dopravný vrtuľník. Vyplýva to zo zmluvy, ktorú uzavreli čínska spoločnosť AVIC a firma Vertolety Rossii v máji v Moskve. Stroj chce rozmermi i výkonom konkurovať americkému CH-53K King Stallion. Projekt má anglické pomenovanie Advanced Heavy Lift (AHL). Jeho vzletová hmotnosť dosiahne 38 000 kg, s nosnosťou 10 ton v nákladnom priestore a 15 ton v podvese. Podľa dohody sa ráta s využitím vrtuľníkov na prepravu, lekársku evakuáciu a boj s požiarmi. Pôvodne malo ísť o nástupcu najväčšieho a najvýkonnejšieho vrtuľníka na svete Mi-26 (foto), ale Čína sa z úsporných dôvodov priklonila k ľahšej verzii. Do roka 2040 chce získať dvesto nových vrtuľníkov. Hoci je celý projekt civilný, ráta sa aj s využitím na vojenské účely. Obe strany sa zaviazali spolupracovať vo všetkých oblastiach vývoja a prípravy výroby. Rusko dodá poznatky a skúsenosti z konštrukcie či motory, Čína elektronické komponenty a súčiastky.

Foto: Vertolety Rossii

Tančík Ripsaw s posádkou i bez

Centrum pre vývoj, výskum a konštrukciu zbraní ARDEC americkej armády testuje bezposádkové pásové vozidlo Ripsaw. Vzniklo na platforme robotického pásového vozidla Michaela a Geoffa Howeovcov z roku 2006. Vďaka armádnej podpore v roku 2008 predstavili ľahké pásové robotické vozidlo Ripsaw MS1 a o rok nato rýchlejší, väčší a prispôbivejší tančík Ripsaw MS2 s posádkou. Má hmotnosť 4 000 kg a uvezie maximálnou rýchlosťou 100 km/h vodiča, zbraňové systémy či iný náklad až do 900 kg. Na vhodnom povrchu dosiahne zrýchlenie z 0 na 80 km/h (50 míľ/h) za 5,5 sekundy! Najnovšie ARDEC predstavil médiám bezposádkový Ripsaw s diaľkovo ovládanou zbraňovou stanicou CROWS (Common Remotely Operated Weapon Station) s veľkokalibrovým guľometom M2 (12,7 mm). Ripsaw pri prezentácii kooperoval s obrneným transportérom M113. Pohyboval sa kilometer pred ním a bezdrôtovo ho ovládal člen posádky M113. Armáda USA predpokladá vybavenie tančíka okrem zbraní aj prieskumnými senzormi a zariadeniami na elektronický boj. Mali by pôsobiť ako predvoj pred vozidlami s posádkou. Súčasná výrobná cena 750 000 dolárov po spustení sériovej výroby klesne. ARDEC zároveň pracuje na diaľkovo ovládanej robotickej zbraňovej stanici ARAS s automatickým nabíjacím systémom.

Foto: US Army

USA dodajú Izraelu muníciu za 2 miliardy

Spojené štáty dodajú Izraelu muníciu a navigačné systémy na bomby v hodnote 1,87 miliardy dolárov s cieľom zvýšiť účinnosť existujúcich zbraňových systémov a uľahčiť spoluprácu ozbrojených síl oboch krajín. Hlavnými dodávateľmi by mali byť spoločnosti Boeing, Lockheed Martin, General Dynamics a Raytheon. Izrael požiadal o dodávku 14 500 rozličných typov leteckých bômb, riadených striel a inej munície, ako aj navigačných kitov KMU-556C/B, pomocou ktorých sa neriadené bomby dajú upraviť na satelitom presne navádzané bomby (JDAM).

Božena do Nigérie a Bangladéša

Slovenský výrobca odminovacej techniky Way Industries začiatkom mája podpísal kontrakt na dodávku piatich odminovačov Božena do Nigérie. Nadviazal tak na minuločné dodávky do Indonézie. Slovenská Božena uspela aj v tendri v Bangladéši. Okrem klasických dodávok odminovacích zariadení sa slovenskí strojár zameriavajú aj na poradenstvo a školenia vojakov. Ich tím sa nedávno vrátil z Golanských výšin, kde zabezpečujú celý systém odminovania na kľúč. Okrem projekčných prác poskytujú aj konzultácie či vzdelávanie.

Izrael kupuje vojenské lode

Izraelské ministerstvo obrany kupuje štyri nemecké vojenské lode v hodnote 430 miliónov eur. Korvety budú izraelské námorné sily používať pri zabezpečovaní izraelskej ekonomickej zóny v Stredozemnom mori. Nemecko sa bude podieľať na financovaní obchodu 115 miliónmi eur. Spoločnosť ThyssenKrupp Marine Systems by mala lode dodať do piatich rokov. Všetky zbraňové systémy na lodiach budú z izraelskej produkcie, čo má zabezpečiť zákazky vo veľkom rozsahu pre izraelský zbrojársky priemysel. Nemecké lodenice sa zaviazali na recipročné nákupy v Izraeli vo výške približne 163 miliónov eur.

Vnútro mení Mi-171 za Bell 429

Ministerstvo vnútra SR vymieňa dva nepoužiteľné vrtuľníky Mi-171 za nové Bell 429 vybavené na prácu a prevoz záchranárskych tímov, prípadne špeciálneho komanda. Vrtuľník Bell 429 plánuje ministerstvo používať aj pri likvidácii lesných požiarov či na monitorovanie ukrajinskej hranice. Jeho výhodou je nízka spotreba paliva, úspory pri mazivách, servise, údržbe a tiež pri pilotoch, keďže v americkom stroji stačí jeden pilot. Predmetom zmluvy je výmena použitého, letovo nespôsobilého vrtuľníka Mi-171 z roku 2001 vrátane dvoch motorov nachádzajúcich sa na vrtuľníku a ďalšieho letovo nespôsobilého motora z roku 2000 spolu s potrebnou technickou dokumentáciou za nový základný model vrtuľníka Bell 429. Zámena bude vykonaná bez finančného vyrovnanja.

KĽDR vyvíja podmorskú flotilu

Severná Kórea by v priebehu nasledujúcich piatich rokov mohla disponovať podmorskou flotilou schopnou odpáľovať rakety, vyhlásila juhokórejská vláda. Také zhodnotenie situácie sa opiera o fotografie, ktoré KĽDR nedávno zverejnila. Líder krajiny Kim Čong-un na nich pozoruje balistickú raketu vypustenú z ponorky. Južná Kórea považuje takéto testovanie za veľmi vážne, zároveň sa však domnieva, že KĽDR je vo vývoji tejto technológie stále len na základnom stupni. Severokórejský líder Kim Čong-un po testovaní vyhlásil, že jeho krajina teraz vlastní strategickú zbraň schopnú zasiahnuť a vyhladiť nepriateľské jednotky porušujúce suverenitu a dôstojnosť Severnej Kórey v akýchkoľvek vodách.

akadémii zbytoční. Pre niektorých by to bol dôkaz o prázdnote našich slov. Naša práca bez jednoty by nemala perspektívu. Spolupráca a vzájomný rešpekt sú podmienkami našej činnosti. Ak sa k tomu pridá aj normálne ľudské priateľstvo, tak je to bonus navyše," priznáva.

Kapitán Viktor Sabo dopĺňa, že je v akadémii od roku 2007. „Počas tých rokov môžeme skonštatovať, že v Stanovi som našiel brata, pomocníka, ale hlavne duchovnú autoritu, duchovného otca. Za vznik a vybudovanie duchovnej služby v akadémii a jej postavenie v očiach vojakov a civilov môže Stano. Jeho trpezlivosť, precíznosť, vzdelanosť, humor a ľudskosť pôsobia na mňa a aj na ostatných dojmom prirodzenej autority. Dokážeme sa krásne tolerovať a jeden druhého vypočuť a to aj vtedy, ak sa nezhodneme. Ďakujem Pánu Bohu, že mi takého človeka poslal do cesty," hovorí na jeho adresu.

Práca má zmysel

Podplukovník Šverha bol tri razy ako vojenský duchovný v zahraničnej misii, medzi našimi vojakmi na Cypre. Misia je podľa neho okrem iného aj silným katalyzátorom. V dobrom i v zlom. Za krátky čas sa ukáže, či je človek poriadny, alebo špekulant. Za krátky čas sa rodina rozbieha alebo posilní. Doma, na Slovensku, sa môžete s niekým desať rokov len slušne zdraviť, ale v misii sa môže denné, 24-hodinové spolužitie pretaviť na silné celoživotné priateľstvo. „Mal som šťastie (hovoríme tomu aj milosť), že na misii ma brali za svojho aj tí, ktorí by ma na Slovensku len protokolárne obišli," priznáva Stanislav.

Pripomína, že roky v ozbrojených silách prežil v prostredí špeciálnej pastorácie. Podobne je to vo vysokoškolskej či nemocničnej. Len ťažko zabudne na množstvo osobných, dôverných stretnutí, v ktorých mu ľudia dali možnosť nahliadnuť do vnútorných krehkých sfér svojho života. Odhodlali sa k tomu aj preto, lebo tušili, že v duchovných majú blízkyh sprievodcov na dlhší, či kratší úsek cesty k večnosti. „Ak vám ľudia zveria svoje tajomstvá, radosti, či problémy, ak vás požiadajú, aby ste ich ťažkosti „posunuli“ Pánu Bohu, tak je to príjemný indikátor toho, že vaša práca má zmysel," uzaviera podplukovník Stanislav Šverha symbolicky svoje pôsobenie v ozbrojených silách.

Text: Jozef Žiak
Foto: archív V. S.

Mal som šťastie

„Bude nám chýbať," hovorí František Rábek, biskup – ordinár OS a OZ SR na adresu podplukovníka ThDr. PaedDr. Stanislava Šverhu, PhD, ktorý sa po osemnástich rokoch pôsobenia vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši rozhodol ukončiť službu vojenského kaplána vo funkcii dekana a prejsť do civilnej farnosti.

„Neostáva mi iné, len rešpektovať jeho rozhodnutie a vyjadriť veľkú vďaku za statočnú a obetavú kňazskú službu. Za hlbokú brázdu na duchovnom poli, ktorú vyoral príkladom svojho ľudského a kňazského života. Za odovzdanie a posilnenie viery mnohým študentom i pracovníkom akadémie. A zaželať mu Božie požehnanie na novom pôsobisku," konštatuje Mons. Rábek.

Cesta bola pripravená

Rodák z Kľušova pri Bardejove sa ku štúdiu v bohosloveckej fakulte dostal po absolvovaní gymnázia a dvojročnej vojenskej základnej služby. Odkrútil si ju v pohraničnej strážii. Dva roky pečiatkoval pasy na colnici v Komárne. Po skončení štúdia nastúpil ako kaplán do Prešova. Farárom bol do roku 1997 v Košickej Novej Vsi. Vtedy už niektorí jeho priatelia, duchovní pôsobili v armáde. „Keď vtedajší rektor Vojenskej akadémie plukovník Jagerčík vyzval biskupov, aby konečne obsadili post duchovného vo vojenskej akadémii, cesta bola pripravená. A tak som to šiel skúsiť. Prvé skúsenosti boli nádherne rozmanité. Niektorí dôstojníci mali z farára v uniforme osýpky. Ale stále viac pribúdalo tých, ktorí mi veľa rozprávali o svojich osobných, duchovných aj rodinných skutočnostiach. Postupne som sa stával duchovno-spoločenským inventárom mnohých radostných, slávnostných aj smutných udalostí," približuje svoje prvé kroky v uniforme.

Na prednáškach nebol dôstojným pánom, ale neraz aj terčom rafinovaných komentá-

rov, ktoré milí veriaci nepredniesli svojmu domácomu pánu farárovi, ale jemu. „Musel som sa naučiť rozprávať aj s neveriacimi, ktorí mi po rokoch povedali, že až také vážne to zasa s ich ateizmom nie je. Tieto rozhovory boli pre mňa napodiv oveľa užitočnejšie a tvorivejšie ako niektoré formálne frázy v zbožných diskusiách. Do akadémie každý rok prichádzali noví mladí ľudia. Mnohí sa chystali na krsty, birmovky, sobáše. Často toho o náboženstve veľa nepoznali, ale ich nadšenie a zvedavosť boli pre mňa silnou výzvou k štúdiu a príprave. Ak som ich nechcel sklamať," priznáva.

Duchovní bratia

V posledných rokoch podplukovník Šverha aktívne spolupracoval so svojím evanjelickým kolegom v akadémii kapitánom Viktorom Sabom. „Spolupráca bola nevyhnutná. Ak by sme jej neboli schopní, boli by sme v

Rezortné súťaže 2015

Personálny úrad OS SR v Liptovskom Mikuláši vyhlásil dve celorezortné súťažné prehliadky pre profesionálnych vojakov Ozbromených síl SR, zamestnancov rezortu obrany a ich rodinných príslušníkov – FotoAtak 2015 a Galéria MIL 2015. V súťaži FotoAtak je nosnou témou vojenská technika. V druhej súťaži môžu súťažiaci prispieť svojimi prácami do kategórií Maliarstvo a sochárstvo, Úžitkové umenie a Detská tvorba. Uzávierka súťažných prác je 13. októbra. Vyhlásenie výsledkov je plánované na 12. novembra. Prihlášky sú na internetovej adrese <http://www.mil.sk/53202/?pg=1>

Common Direction 2015

Spoločným nástupom cvičiacich príslušníkov jednotky CIMIC a PSYOPS Martin, riadiaceho štábu Veliteľstva 2. mechanizovanej brigády, Veliteľstva Pozemných síl Ozbromených síl Slovenskej republiky a šiestich pozorovateľov z Armády Českej republiky sa začal komplexný spoločný výcvik COMMON DIRECTION 2015. V dňoch 18. – 22. mája sa na ňom v priestoroch posádkového cvičiska Sučany, v obciach Krpeľany a Podhradie zúčastnilo takmer sto profesionálnych vojakov. Riadiaci štáb cvičenia pôsobil v priestore stálej dislokácie v Martine. Kontrolou zladenosti tímov vyvrcholil intenzívny výcvik jednotky, ktorý prebiehal v uplynulých dňoch. Preveril dosiahnutú úroveň taktických tímov CIMIC a PSYOPS a ich zladenie na plnenie odborných úloh v etape výcviku družstvo (tím), stupeň fyzickej a psychickej odolnosti, aktivity CIMIC a PSYOPS v prospech mechanizovaného práporu počas stabilizačných aktivít, precvičil komunikáciu a spracúvanie operačnej dokumentácie v anglickom jazyku.

Kuchyňa Thunder 2015

Príletom 354. expedičnej bojovej letky Vzdušných síl USA s lietadlami A-10C Thunderbolt na leteckú základňu Sliač sa 18. mája začalo spoločné cvičenie ozbrojených síl USA a Slovenska. Za Vzdušné sily Ozbromených síl Slovenskej republiky sa na cvičení zúčastnili príslušníci a bojová technika zmiešaného krídla Sliač, brigády velenia, riadenia a prieskumu Zvolen a protiletadlovej raketovej brigády Nitra. Na cvičení sa podieľal aj 5. pluk špeciálneho určenia zo Žiliny. Cieľom cvičenia bolo zdokonalenie zúčastnených jednotiek v oblastiach riadenia letovej prevádzky, činnosti systémov PVO, prijatia a logistickej podpory lietadiel, doplnovania paliva počas letu, prepádov, vzdušných bojov a plnenie úloh spojených s leteckou podporou pozemných vojsk v medzinárodnom prostredí.

Počas cvičenia sa na posádkovom cvičisku Kolíňanský vrch a v stálom postavení kompletu S-300 PMU uskutočnilo súčinnosťné cvičenie jednotiek protivzdušnej obrany. Overilo schopnosti obsluh bojových kompletov pri pôsobení proti lietadlám A-10C Thunderbolt USAF. Protiletadlová raketová brigáda nasadila protiletadlové komplety S-300 PMU, 2K12 KUB a 9K38 IGLA. Hlavnou úlohou cvičiacich jednotiek bolo v reálnom čase zajať bojovú pohotovosť, vyhľadať ciele, zachytiť ich a cvične ostreľovať. Rovnako dôležité bolo preverenie celého systému velenia a riadenia PVO.

Prezident na návšteve

Prezident SR a hlavný veliteľ Ozbromených síl Slovenskej republiky Andrej Kiska navštívil 26. mája útvar Čestnej stráže prezidenta SR. V priestoroch Duklianskych kasární ho privítal veliteľ útvaru plukovník Miroslav Ištván. Útvar prezidentovi predstavil náčelník Vojenskej kancelárie prezidenta SR generálporučík Marián Áč. Program pokračoval predstavením príslušníkov útvaru, ktorí boli povýšení do vyššej vojenskej hodnosti, profesionálnych vojakov, ktorí participujú na dobročinných a športových aktivitách a prispievajú tým k budovaniu dobrého mena ČS PSR a ozbrojených síl. Hlavný veliteľ Ozbromených síl SR sa im osobne poďakoval. Prezident Kiska sa potom oboznámil s vojenskou technikou, pozrel si zbrojné a výstrojné sklady, Sieň cti a tradícií ČS PSR. Na záver návštevy sa uskutočnila beseda s vybranými príslušníkmi útvaru.

Ozbromené sily SR 29. mája ukončili cvičenie Zelená vlna 2015, ktoré bolo druhou fázou série cvičení Slovak Shield 2015. Scenár bol reakciou na aktuálne bezpečnostné prostredie. Do Zelené vlny bol zapojený celý rezort obrany od ministerskej časti cez generálny štáb až po taktické jednotky. „Ozbromené sily precvičili aj spoluprácu s inými bezpečnostnými zložkami, lebo v prípadnej krízovej situácii by bola ich kooperácia nevyhnutná,“ zdôraznil minister obrany SR Martin Giváč.

„Druhá fáza Slovak Shield pozostávala z plánovania, precvičovania jednotlivých aktivít, prípravy na vedenie bojovej činnosti v rámci komplexného scenára, ktorý zahŕňal nevojnové ohrozenia, ale aj priame vojenské, ktoré by mohli nastať. V aktuálnom bezpečnostnom prostredí je prechod medzi mierom a vojnou často veľmi nebadaný,“ vysvetlil 2. zástupca náčelníka Generálneho štábu Ozbromených síl Slovenskej republiky generálmajor Pavel Macko, ktorý bol zároveň riadiacim cvičenia.

Bojové streľby pilotov

Štyri stíhačky MiG-29, ktoré patria do výzbroje Vzdušných síl Ozbromených síl SR, sa zúčastnili na cvičení pri Baltickom mori v Poľsku. Vojaci zo Zmiešaného krídla Sliač absolvovali ostré bojové streľby v rámci cvičenia STRELA. Na streľbách sa zúčastnil aj obsluhujúci technický personál a príslušníci letky riadenia letovej prevádzky. Streľby sa konali nad Baltickým morom, vzlietalo sa z letiska Malbork. Zúčastnili sa na nich príslušníci Veliteľstva vzdušných síl OS SR, príslušníci Zmiešaného

Cvičenie Slovak Shield 2015 vyvrcholí na jeseň v Centre výcviku Lešť, kde vojakov čaká podrobnejšie plánovanie vojenských operácií na udržanie stability a bezpečnosti SR a na jej obranu, a to už aj v súčinnosti so spojencami v rámci NATO.

Foto: mjr. Štefan Zemanovič

krídla Sliač (výkonní letci, technický personál a riadiaci letovej prevádzky), ale aj letovodi bojového navedenia z Brigády velenia, riadenia a prieskumu vo Zvolene a príslušníci Dopravného krídla Malacky. Cvičenie sa začalo 9. mája, bojové streľby lietadlami typu MiG-29 AS, MiG-29 UBS s riadenými raketami R-73E typu vzduch-vzduch na leteckú terčovú bombu CP-100M-IR sa uskutočnili 12. a 13. mája. Možnosť prvý raz vystreliť raketu vzduch-vzduch malo päť pilotov bojovej letky. Cvičenie bolo skvele zvládnuté a hodnotené výslednou známkou VÝBORNE.

Foto: kpt. Peter Krajňák

- V dňoch 4. – 8. 5. sa na pôde Základne stacionárnych KIS uskutočnilo prvé mobilné školenie s názvom Botnet Mitigation Training, organizované NATO Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence so sídlom v estónskom Tallinne. Bolo zamerané na reverzné inžinierstvo škodlivého kódu a na metódy používané pri Botnet infiltráciách. Na kurze sa zúčastnili aj iné zložky ministerstva obrany, príslušníci ZaMKIS a tím CSIRT.SK Ministerstva financií SR.

- V dňoch 11. – 15. mája 2015 štrnásť psychológov Ozbrojených síl SR absolvovalo v priestoroch Odboru výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová-Hronsek výcvik v krízovej intervencii zameraný na základné princípy a metódy vyjednávania v krízových situáciách. Výcvik realizovaný v spolupráci so Zborom väzenskej a justičnej stráže viedol mjr. Juraj Furda.

- Vojenský pridelenci sedemnástich krajín, akreditovaní na Slovensku, navštívili 20. mája mechanizovaný prápor v Nitre. Veliteľ práporu podplukovník Štefan Acsai ich oboznámil s históriou a úlohami práporu. V topoľčianskej 1. mechanizovanej brigáde im zástupca veliteľa brigády plukovník Zoltán Iboš priblížil históriu, súčasnú organizačnú štruktúru veliteľstva a predstavil hlavné úlohy. Informoval aj o výcviku pre potreby zložiek OS SR.

- 26. mája riaditeľ Jazykového inštitútu otvoril písomnú časť jazykových skúšok podľa STANAG 6001 po intenzívnych jazykových kurzoch STG anglického, ruského a francúzskeho jazyka, zameraných na preverenie dosiahnutých jazykových zručností na úrovni SLP 1, SLP 2 a SLP 3 v Liptovskom Mikuláši. Na skúškach sa zúčastnilo 116 študentov, ktorí absolvovali štúdium v oddeleniach jazykovej prípravy Jazykového inštitútu v Liptovskom Mikuláši, vo Zvolene, v Trenčíne a Prešove.

- Vo štvrtok 28. mája v Rožňave odovzdal funkciu veliteľa raketometného oddielu podplukovník Zoltán Farkas svojmu zástupcovi majorovi Ľubomírovi Bodnárovi. Na slávnostnom nástupe sa zúčastnil plukovník gšt. Karol Navrátil z veliteľstva Pozemných síl OS SR, primátor mesta Pavol Burdiga, náčelník Mestskej polície Rožňava Róbert Hanuštiak a major Kuzmiak z práporu rchbo.

- 29. mája 2015 sa v priestoroch Ženijného práporu Sered' uskutočnilo slávnostné odovzdanie a prevzatie funkcie veliteľa Ženijného práporu Sered'. Dňom 1. júna bol do funkcie veliteľa ženijného práporu ustanovený podplukovník Ladislav Kisel, doterajší zástupca náčelníka štábu Veliteľstva brigády bojového zabezpečenia Pozemných síl OS SR. Odchádzajúci veliteľ Dalibor Jelínek, povýšený do hodnosti plukovníka, nastúpil do funkcie staršieho vojenského poradcu Odboru bojovej podpory operácií Štábu strategického plánovania Generálneho štábu OS SR v Bratislave.

- Na pôde 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline sa v piatok 29. mája 2015 slávnostným nástupom rozlúčili s 37 príslušníkmi OS SR, odchádzajúcimi do operácie Resolute Support v Afganistane. Ich úlohou je pomáhať afganským ozbrojeným silám vycvičiť vojská a vypracovať výcvikové programy, poskytovať poradenstvo z hľadiska budovania štruktúr a inštitúcií afganských bezpečnostných zložiek. Veliteľ slovenského kontingentu odchádzajúceho do Afganistanu Richard Beniák pripomenul, že od roku 2002 sa Afganistane vystriedalo približne 3 600 slovenských vojakov v rôznych lokalitách.

Kybernetizácia operačného prostredia

Kybernetický priestor

Kybernetický priestor sa už dávnejšie stal neoddeliteľnou súčasťou operačného prostredia, v ktorom prebiehajú konflikty, vojenské operácie a vojny. Aj preto sa pozrieme na tento fenomén súčasnosti z uhla bezpečnosti a obrany. Dozvieme sa, čo je to kybernetický priestor, čím je charakteristický, v čom spočíva jeho zraniteľnosť, ako prebiehajú kybernetické operácie, ale i mnoho iného.

Dnešné štáty a ich ekonomický sektor či bežní občania moderných krajín s rozvinutou infraštruktúrou vnímajú kybernetický priestor najmä cez každodennú realitu on-line prostredia a služieb. Virtuálna realita kybernetického priestoru nás denne obklopuje a sme s ňou bezprostredne spätí čoraz viac. Existuje viacero možností, ako nahliadať na kybernetický priestor a hodnotiť ho. Z pohľadu jednotlivca, ekonomiky, národnej bezpečnosti... Všetky pohľady majú spoločné menovatele. Najvýraznejšia je zmena. Zmeny, ktoré v posledných dvoch desaťročiach priniesol kybernetický priestor, sú dramatické, hlboké a dnes už nezvratné. Dobrovoľne sme zmenili naše každodenné zvyky a žijeme inak. Vďaka kybernetickému priestoru sa inak zabávame, platíme, vzdelávame, či pracujeme.

Vojenská závislosť od kybernetického priestoru

V čase mieru ozbrojené sily využívajú kybernetický priestor na plnenie úloh, ako sú velenie a riadenie, plánovanie, logistika. V čase vojny či konfliktu sa ozbrojené sily spoliehajú na účinok moderných zbraňových systémov, ktoré poskytujú prevahu nad nepriateľom. Naša závislosť od moderných technológií, ktoré používa na fungovanie kybernetický priestor, narastá. Príkladom je používanie GPS. Jeho prednosťou je presnosť a rýchlosť, ktorú poskytuje vo dne v noci, a to nielen ľuďom, ktorým nahradil papierovú mapu, ale najmä pre zbraňové systémy, ktoré údaje z neho potrebujú na dosiahnutie presnosti, autonómnosti či dosiahnutie hraničných (najlepších) technicko-taktických vlastností. GPS však na správne fungovanie potrebuje signál zo satelitov na orbite. Satelity sú riadené prostredníctvom kybernetického priestoru. Príkladov prepojenosti moderných zbraňových systémov s kybernetickým priestorom existuje mnoho.

Informácie sa dnes šíria rýchlejšie ako kedysi. Sme vystavení rýchlym zmenám. No ani najlepší znalec kybernetického priestoru nedokáže presne predpovedať, ako intenzívne bude vývoj ďalej pokračovať. Realita kybernetického priestoru sa mení a zmeny prichádzajú rýchlo. Ale pozrime sa na začiatok fenoménu zvaného internet.

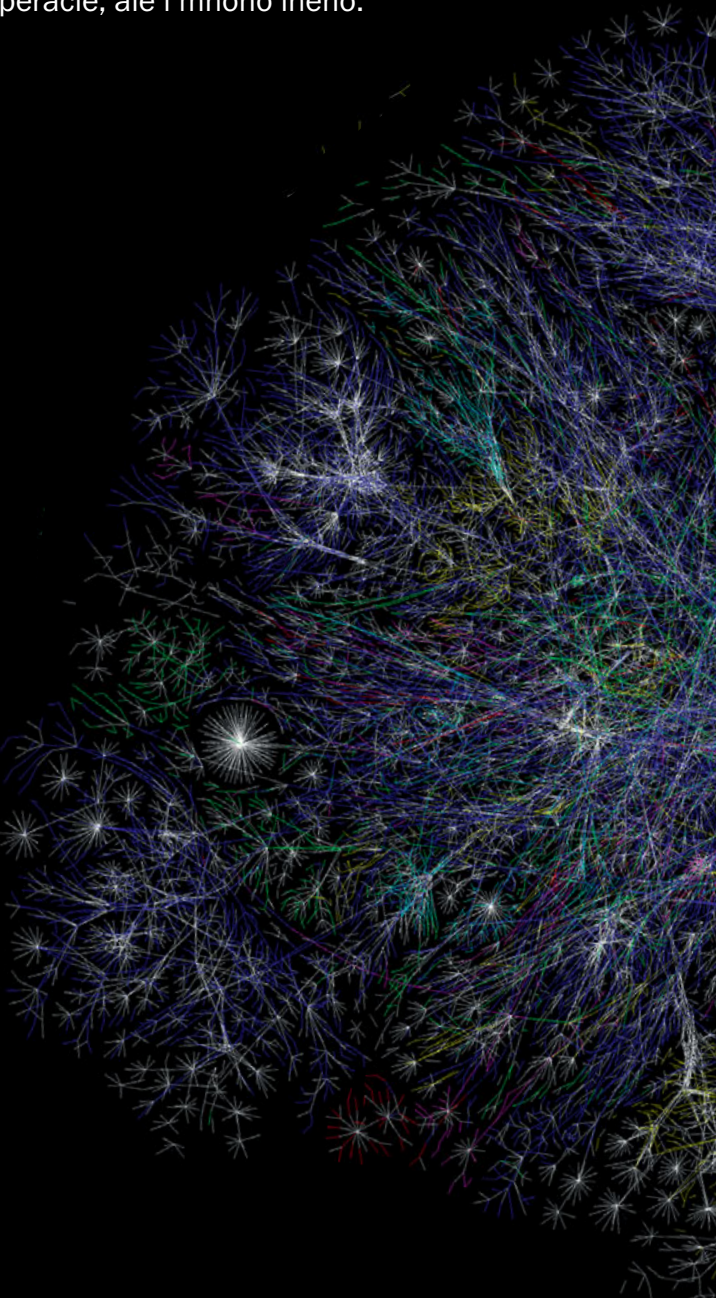
Rok 1969, alebo ako sa to celé začalo

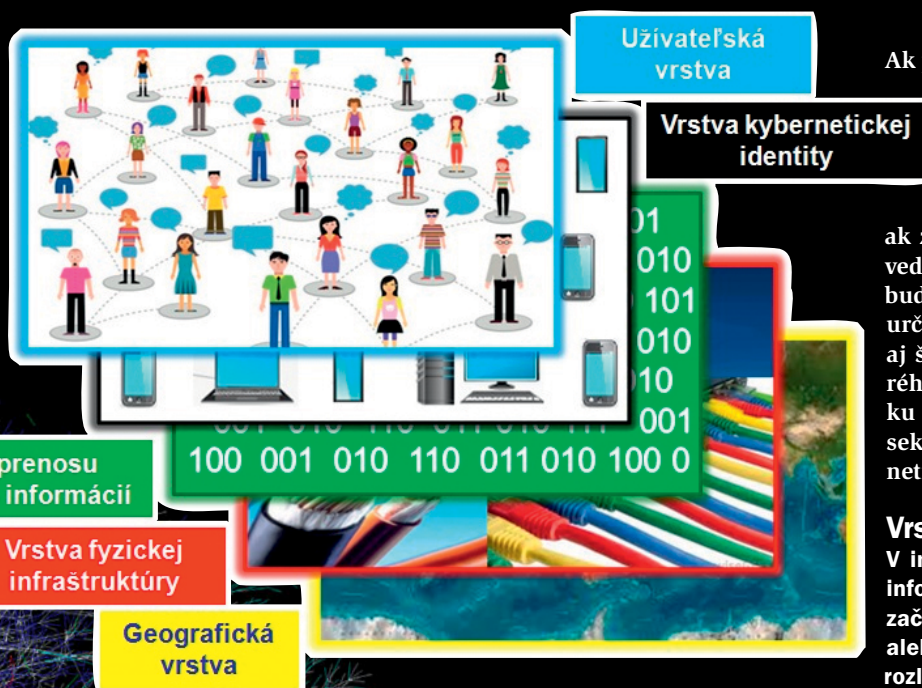
Zrod prvej počítačovej siete sa datuje do roku 1969, keď dnešná agentúra DARPA (Defense Advanced Research Projects Agency) amerického ministerstva obrany, zodpovedná za výskum a vývoj vojenských technológií podporovala (čiastočne financovala) sieť spájajúcu univerzity a knižnice na štyroch miestach v USA. Sieť samotná mala názov ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network). Predchodca dnešného Internetu bol vytvorený s cieľom prepojiť počítače bez centrálného bodu. Tvorcovia siete ARPANET použili technické riešenia, ktoré rešpektovali štyri základné požiadavky: jednoduchý a rýchly prenos dát, otvorenosť celej siete, možnosť pripojenia čo najväčšieho počtu ľudí a inštitúcií a možnosť ľahkej expanzie siete v budúcnosti. ARPANET položil základ charakteristiky a vlastností dnešného internetu. Kritérium bezpečnosti siete nemalo pri jej vzniku nijaký význam, jeho tvorcovia ani netušili, aká je zraniteľná, a najmä aká bude v budúcnosti. Navyše treba zdôrazniť, že ARPANET nebol budovaný na účely akéhokoľvek bezpečnostného či obranného použitia. V roku 1990 bol ARPANET premenovaný na internet. Požiadavky, ktorými sa budovatelia prvej siete riadili, spôsobili, že dodnes má v internete pri svojej činnosti výhodu skôr útočník, ako ten čo sa bráni. Tiež to, že internet je veľmi ťažko limitovať, obmedzovať, či privlastňovať si prístup doň.

Decentralizovaná architektúra kybernetického priestoru

Kto chce porozumieť hrozbám a rizikám či možnostiam vedenia vojenských operácií v kybernetickom priestore, mal by sa oboznámiť s jeho

zložením a elementárnymi princípmi jeho fungovania. Zjednodušená definícia kybernetického priestoru by mohla znieť, že je to súbor niekoľkých vzájomne prepojaných vrstiev a prvkov, ktoré majú niečo spoločné, a nie sú vždy len virtuálne, ale zväčša fyzicky sa nachádzajúce v nejakom priestore a čase, pričom spolu vytvárajú to, čo poznáme tiež pod názvom virtuálna realita. Na účel tohto článku opíšeme kybernetický priestor pomocou piatich vrstiev (existuje aj členenie na sedem vrstiev tzv. sedemvrstvový model OSI). Kybernetický priestor nemá žiadny hlavný, centrálny riadiaci bod, ale ani riadiacu autoritu. Každá z vrstiev dokáže fungovať, aj keď je jej časť znefunkčnená. Prvky a vrstvy tvoriace kybernetický priestor majú decen-

Obrázok č. 2
Vrstvy kybernetického priestoru

Ak prestane fungovať jeden z bodov či spojnice v tejto sieti, dáta sa prenesú inou cestou. Dáta v internete neputujú v jednom celku, sú rozdelené na menšie časti. V bežnom svete to vyzerá tak, že ak zašlete e-mail osobe, ktorá sedí vo vedľajšej miestnosti, tak cesta, ktorou bude doručený k adresátovi, takmer určite prekrúži hranice mesta, často aj štátu a neraz aj kontinentu, z ktorého bola odoslaná. To všetko v zlomku sekundy, nanajvýš v niekoľkých sekundách. Preto hovoríme, že kybernetický priestor nemá hranice.

Vrstva logických informácií

V internete (ďalej len v sieti) sa šíria informácie. Akákoľvek informácia na začiatku prenosu či je to hlas, e-mail alebo obrázok, sa pri vstupe do siete rozloží na jednotky a nuly a vzápätí sa

rozdelí do takzvaných dátových paketov (napr. 1001 0011 1101 ...), čo znamená, že neostane celá v jednom kuse a v pôvodnej podobe, ako ju vníma užívateľská vrstva. Jednotlivé pakety putujú po sieti oddelene rôznymi cestami k svojmu adresátovi. Keď tieto pakety dosiahnu svoj cieľ, prebehne proces, pri ktorom sa rozbalia a spoja. Z núl a jednotiek znovu vzniká ucelená informácia, ktorá bola na začiatku prenosu. Prenášané dáta nazývame tiež logické informácie a tie tvoria tzv. vrstvu prenosu logických informácií (obr. č. 2).

Geografická vrstva

Kybernetický priestor je síce virtuálny, ale fyzicky ho tvoria existujúce časti vrstvy fyzickej infraštruktúry, ktoré sú rozmiestnené po celej zemeguli. Na zemi, v moriach, v atmosfére aj vo vesmíre, teda geografická vrstva je tvorená zemským povrchom a všetkým čo je pod ním, ale aj nad ním.

Vrstva fyzickej infraštruktúry

Bez nej by kybernetický priestor neexistoval. Je tvorená hardvérom, optickými káblami, servermi, vysielačmi, satelitmi... Pri bezdrôtovom spojení sú to koncové body z fyzickej infraštruktúry – vysielače, ktoré prenášajú a šíria dáta ďalej vzduchom. Narušením vrstvy fyzickej infraštruktúry je možné obmedzovať a niekedy až zastaviť dostupnosť kybernetického priestoru. Príkladom takýchto narušení sú miesta živelných pohrôm.

Vrstva kybernetickej identity

Táto vrstva slúži na identifikáciu užívateľa v sieti. Vrstva umožňuje priradenie mien (persón) v rámci kybernetického priestoru. Každá kybernetická persóna má svoje meno, ktoré je pridelené napríklad vo forme emailovej adresy, čísla mobilného telefónu či IP adresy (IP adresa je logický číselný identifikátor počítača v sieti).

Užívateľská vrstva

Sú ňou bežní ľudia, ktorí v rámci svojich individuálnych záujmov či pracovných povinností používajú kybernetický priestor. Užívatelia môžu mať niekoľko kybernetických identít. Čo je v príkrom protiklade so zaužívanou praxou bežného života, kde nikto nemá dve rodné čísla. Voľnosť vlastníť viacero kybernetických identít (persón) pri naša užívateľskej vrstve možnosť utajenia skutočnej identity. Z pohľadu bezpečnosti je to jedno zo zraniteľných miest kybernetického priestoru.

Na hrozby pochádzajúce z kybernetického priestoru a užívateľskú vrstvu sa bližšie pozrieme nabadúce.

Text: mjr. Milan Hanko

Inštitút obranných
a bezpečnostných štúdií AOS

tralizovaný charakter. Decentralizovaná architektúra kybernetického priestoru je kľúčovým faktorom, ktorý mu zaručuje jeho otvorenosť, jednoduchosť, možnosť expanzie k širokým masám užívateľov, ktorých aktivitu je relatívne ťažké obmedzovať. Daňou za tieto vlastnosti je jeho zraniteľnosť, ktorá je veľká a narastá tak, ako rastie samotný kybernetický priestor s množstvom jeho užívateľov.

Kybernetický priestor nekopíruje hranice

Na 3D mape internetu (obrázok č. 1) sú zobrazené farebné čiary pripomínajúce pavčinu. Tieto spojnice prepájajú množstvo serverov, čím umožňujú prenos dát. Internetová sieť nemá pravidelnú štruktúru.

Obrázok č. 1
Mapa internetu

Voda nie je nepriateľ

Potápanie lákalo rodáka z Pliešoviec už od mladosti. Začal s ním ešte počas stredoškolských štúdií a pokračoval ako vojak základnej služby v prieskumnom prápore vtedajšej ženijnej brigády v Pardubiciach.

Dnes má inštruktor pre potápačov a protipovodňové výcviky čatár Vladimír Penička na konte vyše tisíc hodín strávených pod vodou. Jeho rukami prešli všetci potápači, ktorí absolvovali v posledných rokoch rôzne potápačské kurzy v Centre výcviku Lešť. „Keď je človek sám pod vodou, tak má zodpovednosť len sám za seba. Pri kurzoch ju cítim za celú skupinu. Väčšinou prichádzajú vojaci pripravení z domovských útvarov. Ale v minulom roku sme robili pre EOD tím aj základný kurz. Vtedy je bremeno zodpovednosti najväčšie,“ poznamenáva Vladimír.

Na výcvik využívajú prírodné kúpalisko Veľký Krtíš i Devičie. Tam je podľa Vladimíra maximálna hĺbka do 5 metrov. Takže na výcvik je to pomerne bezpečné. Potápajú sa aj v štiavnických jazerách (tajchoch), prípadne v sepeckých jazerách. „Tie sú zasa pre nás doslova ideálne z hľadiska viditeľnosti a pomerne teplej vody pre začiatočníkov. Účastníkov kurzu sa usilujeme dostať čím skôr do psychickej pohody. Aby pochopili, že voda nie je ich nepriateľ, ale naopak. Až potom sa môžu plne sústrediť na plnenie úloh pod vodou. Aby základné úkony robili automaticky,“ približuje Vladimír prácu s potápačmi. Odborný výcvik uskutočňujú na vododrome v Lešti. Vojenský potápači musia vedieť plniť aj prieskumnú činnosť, ale aj zabezpečiť vylodenie. Na tieto účely je priam stvorený výsadkový tréner Jakub Koloseum a okolité cvičisko vo vode. Vladimír s účastníkmi kurzu cvičí vysadenie do vody, vyzdvihnutie košom alebo na lane z vody a záchranné činnosti.

Čatár Penička vedie aj protipovodňové kurzy. Sú určené pre vojakov, ktorí v prípade povodní pomáhajú hasičskému záchrannému zboru pri záchranných prácach. Nie je to kurz o vrecovaní ako by si niekto mohol myslieť (hoci aj túto činnosť treba vedieť). Ide v ňom najmä o stavanie mobilných protipovodňových stien. Riaditeľ odboru špeciálneho výcviku podplukovník Jaroslav Marko si na čatárovi Peničkovi a rotmajstrovi Andrášikovi cení ich odbornosť a metodické schopnosti pri výcviku. Okrem iného vykonáva aj funkciu pomocného pyrotechnika.

Ukazuje cestu

Mnohým príslušníkom ozbrojených síl pomohol ukázať cestu k získaniu znalostí z oblasti boja z blízka práve rotmajster Jozef Andrášik z Centra výcviku Lešť. V rámci Odboru špeciálneho výcviku pôsobí v oddelení kombinovaného výcviku ako inštruktor pre boj z blízka.

Rodák z Veľkého Krtíša začínal s bojom z blízka ešte v mladosti. Najskôr podľa vlastných slov s karate (aj pod vplyvom zakladateľa vtedajšieho Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku brigádneho generála Pavla Maslíka). Neskôr pridal ďalšie techniky boja z blízka. Snažil sa ich čo najviac priblížiť potrebám výcviku vojakov. Aj preto ho oslovil kraw maga štýl. Používa sa na odzbrojenie a zneškodnenie ozbrojených útočníkov. Pôvodne bol vytvorený pre potreby izraelských obranných síl ešte v 40. – rokoch 20. storočia. Predstavuje sústavu techník pre sebaobranu a boj z blízka a rozšíril sa do celého sveta.

Jeho princípy sa snaží zavádzať do výcviku. „Veď každý vojak by mal byť schopný zvládnuť v tomto smere aspoň základy a zvýšiť tak svoju bojaschopnosť. A tým celého družstva, jednotky. Pomáha vojakom zlepšovať aj ich fyzickú kondíciu a zvládať jednotlivé taktické úlohy vo výcviku. Zlepšuje koordináciu ich pohybov, periférne videnie,“ hovorí rotmajster Andrášik. Cieľom výcviku boja z blízka je vycvičiť inštruktorov techniky boja z blízka, bez zbrane a so zbraňou na dlhú, strednú a krátku vzdialenosť po praktickej a teoretickej stránke. Naučiť ich metodickú postupnosť výcviku a vytvárať rôzne modelové situácie, ktoré môžu nastať pri plnení vojenských činností s použitím techník boja z blízka.

Jozefa teší, že v tomto smere sa v poslednom období mnohé podarilo. Podľa neho aj vďaka tomu, že veliteľ

pozemných síl brigádny generál Ondřej Novosad sa veľmi angažuje vo výcviku Holé ruky. Na Lešti cvičia inštruktorov. Tým sa však podľa Jozefa nestáva človek získaním certifikátu po úspešnom ukončení kurzu. „Musí na sebe neustále pracovať. Ukážeme mu cestu, ale po nej už musí ísť on. Teší ma, keď sa absolventi našich kurzov vracajú k nám a absolvujú ich vyššie stupne. Ale možno ešte viac, keď k nám prichádzajú do kurzov vojaci, ktorých oni ako inštruktori pripravili vo svojich útvaroch. Vtedy vidíme, že naša práca má zmysel,“ s uspokojením konštatuje rotmajster Andrášik. Má za sebou počas 17 rokov v ozbrojených silách aj trojnásobnú medzinárodnú skúsenosť z Balkánu. Okrem iného patril medzi príslušníkov slovenskej ženijnej jednotky (AFOR), ktorá v roku 1999 cez Albánsko prešla do Kosova a pôsobila v spoločnom rakúsko-švajčiarsko-slovenskom prápore KFOR v Suva Reke.

Text: Jozef Žiak • Foto: CV Lešť

Deti maľovali vojakov

Vojenský výcvik, nasadenie v misiách, pomoc pri živelných pohromách, stretnutia s deťmi či medzinárodná spolupráca – aj to boli témy, ktoré stvárňali žiaci základných škôl v rámci 14. ročníka výtvarnej súťaže Deti maľujú vojakov. Vyhlásili ju minister obrany SR Martin Glváč, náčelník Generálneho štábu Ozbromených síl SR genpor. Milan Maxim a redakcia OBRANA. Porota zložená z akademických maliarov, vojakov a zamestnancov rezortu obrany posudzovala 682 výtvarných prác. Z nich bolo 450 prác v kategórii Mladší žiaci.

V kategórii Mladší žiaci zvíťazil Matúš Tomovčík zo ZŠ J. Švermu Michalovce, ktorý nakreslil výcvik vojakov. Jeho spolužiačka Alexandra Borščová bola druhá a stvárnila strieľajúceho samopalníka. Na 3. priečke sa umiestnili Terézia Gašparová a Veronika Serenčová zo ZŠ na Lesníckej ul. v Prešove. Ich kresba mala názov Evakuácia. Víťaz v kategórii Starší žiaci Frederik Badžo zo Stráňi pod Tatrami nakreslil prelet vrtuľníkov. Kresba druhého v poradí Jakuba Maliche- ra zo ZŠ na Sibírskej ulici v Prešove sa volá Návrat k milovaným. „Bronzová“ Michaela Soroková zo ZŠ na Komenského ul. v Bardejove nakreslila vojakov v mierovej misii. Osobitné ceny získali aj Janka Obrtlíková s maľbou Šťastná víla a Barbora Šarkózyová s maľbou Naši vojaci nás chránia, obe zo Špeciálnej základnej školy internátnej v Topoľčanoch. Poďakovanie však patrí všetkým žiakom a ich pedagógom, ktorí prostredníctvom svojho úsilia, šikovnosti, predstavivosti a talentu aj takto vyjadrili kamarátstvo so slovenskými vojakmi.

Text: Pavol Vitko

Foto: Michal Psota a Ivan Kelement

1. miesto Starší žiaci
Frederik Badžo: Prelet vrtuľníkov

2. miesto Starší žiaci
Jakub Malicher: Návrat k milovaným

3. miesto Starší žiaci
Michaela Soroková: Mierová misia

Osobitné ocenenie
Barbora Šarkózyová:
Naši vojaci nás chránia

1. miesto Mladší žiaci
Matúš Tomovčík: Výcvik vojakov

2. miesto Mladší žiaci
Alexandra Borščová: Samopalník

3. miesto Mladší žiaci
Terézia Gašparová a Veronika Serenčová: Evakuácia

Osobitné ocenenie
Janka Obrtlíková:
Šťastná víla

Slováci podporujú spoluprácu

Viac ako tri štvrtiny Slovákov podporujú spoluprácu Ozbroyených síl SR a Armády ČR pri zabezpečovaní obrany oboch štátov. Vyplýva z prieskumu spoločnosti Empirica na vzorke 1 008 respondentov.

„Nepochybne to svedčí o pretrvávajúcom väčšinovom pocitu dôvery Slovákov k obyvateľom Českej republiky. Možno predpokladať, že v prípade rovnakého prieskumu v Českej republike by boli výsledky podobné,“ uvádza v komentári Empirica s tým, že 74 percent Slovákov podporuje aj spoločné projekty v oblasti obranného vojenského priemyslu.

Takmer sedem z desiatich obyvateľov SR preferuje dohodu českej a slovenskej vlády na spoločnom postupe pri vyzbrojovaní svojich ozbrojených síl. „Väčšina Slovákov sa prikláňa k názoru, že koordinácia môže priniesť ozbrojeným silám úspory a kvalitatívny posun,“ dodáva Empirica.

Podľa výsledkov prieskumu 56 percent Slovákov sa prikláňa k tomu, aby ozbrojené sily SR a ČR vytvárali spoločné jednotky pre operácie v zahraničí. V tejto súvislosti už Slovensko začalo spolu s českou stranou pracovať na spoločnom projekte ochrany vzdušného priestoru. Ide o projekt Spoločné nebo.

Ďalšou formou spolupráce je vytvorenie spoločnej bojovej skupiny krajín Vyšehradskej štvorky (V4), kde bude mať Slovensko na starosti oblasť rádiologickej, chemickej a biologickej obrany (RCHBO). V takzvanej battle group bude pôsobiť do 560 slovenských vojakov v rámci mechanizovanej rot, rot radiacej, chemickej a biologickej ochrany, dopravnej rot. Najviac bude Poliakov (do 1 450), Česi vyčlenia do 600 vojakov a Maďari do 650 vojakov.

Treba modernizovať

Takmer tri štvrtiny Slovákov považujú podľa prieskumu spoločnosti Empirica vzhľadom na medzinárodnú situáciu za správne modernizovať výzbroj slovenských ozbrojených síl. Súčasné technické zabezpečenie slovenských ozbrojených síl vníma väčšina verejnosti vzhľadom na existujúce hrozby ako nedostatočné. Pokiaľ by sa vláda rozhodla modernizovať ozbrojené sily, nemalo by to vzbudiť negatívne reakcie väčšiny slovenskej verejnosti. Potreba modernizácie armády má približne trojštvrťinovú podporu medzi voličmi Smeru aj parlamentnej opozície. Zo všetkých sledovaných kategórií má modernizácia relatívne najnižšiu podporu medzi vysokoškólakmi a ľuďmi nad 65 rokov. Aj u tých dvoch skupín je však súhlas s investíciami do ozbrojených síl takmer dvojtretinový.

O spôsobe modernizácie majú Slováci tiež jasno. Výrazne prevažuje názor, že domáci vojenský priemysel s dlhoročnou tradíciou by mal mať prednosť pred zahraničným. Vláda by mala podporovať existujúce odvetvia vojenského priemyslu na Slovensku, rovnako aj príchod nových investorov. Celkovo s investíciami do slovenských ozbrojených síl súhlasí 87 percent opýtaných, 78 percent v každom prípade a zvyšok pod podmienkou, že prinesú nové pracovné miesta. Čo sa týka termínu modernizácie ozbrojených síl, traja zo štyroch Slovákov sa prikláňajú k realizácii do piatich rokov.

Text: TASR

V rámci domáceho krízového manažmentu boli prešovské vrtuľníky posledných desať rokov nasadzované prevažne pri udalostiach, ktoré súviseli s vodou. Niekedy len okrajovo – pri snehových kalamitách, častejšie však priamo pri povodniach a hasení požiarov v oblastiach nedostupných pre pozemnú techniku.

Aj letci musia

Pri hasení požiarov sa vrtuľníky Mi-17 pri plnení BAMBI vakov doslova otierajú o vodnú hladinu. Ide o technicky veľmi náročné činnosti s dávkou nepredvídateľných a neovplyvniteľných rizík. Kladú zvýšené nároky na leteckú techniku, ale aj na úroveň a techniku pilotáže. Nemožno vylúčiť ani extrémne situácie, letecké incidenty či dokonca letecké udalosti, keď môže vrtuľník aj s posádkou skončiť vo vode. Nik si takú situáciu neželá, ale treba s ňou počítať a treba byť pripravený, aby nemala fatálne následky. Preto sa osádka vrtuľníkov v rámci špeciálnej telesnej prípravy cvičia aj na núdzové pristátie na vodnú hladinu a opustenie vrtuľníka.

S vodou prichádzajú výkonní letci do styku aj pri zoskokoch príslušníkov padákov a záchranné služby na vodnú hladinu. Pravidelnou súčasťou výcviku je vysadenie záchranárov do vody z približne 5-metrovej výšky a záchrana jednotlivca z vodnej hladiny pomocou lana spusteného z vrtuľníka. Keď vezmeme do úvahy všetky uvedené skutočnosti, nik nepochybuje o potrebe cvičiť osádka leteckých prostriedkov aj na plnenie základných záchranných činností a správanie vo vode v krízových situáciách.

Výcvik v bazéne

V máji a júni absolvovali v rámci predbežnej letovej prípravy letci na vrtuľníkoch výcvik v špeciálnej telesnej príprave v mestskom bazéne v Prešove. Precvičovali predovšetkým spôsoby záchrany osôb a potápanie. Náročné bolo najmä vyhľadávanie ponorených predmetov, plnenie úloh zameraných na orientáciu pod vodou a na schopnosť potápania na nádych v trvaní aj desiatok sekúnd.

Pri výcviku sa využívajú najmä tzv. spôsoby úžitkového plávania. To znamená, že nejde o jeden zo štyroch základných plaveckých spôsobov, ako sú prsia, kraul, znak či motýlik. Skôr je to kombinácia prsiarskeho spôsobu a plávania na boku či chrbte. Neraz je nevyhnutné prenášať pri tom materiál. Dôležitou súčasťou výcviku je precvičenie pomoci unavenej či zranenej osobe, a to jednotlivcom, dvojicou či trojicou. Po počiatkových nácvikoch v plavkách v bezpečí bazéna s 28-stupňovou vodou, kde poznáme hĺbku a je bezpečný rovný reliéf dna, sa dá výcvik sťažovať, prispôbovať reálnym prírodným podmienkam. Už len výmena plaviek za plávanie v kombinéze, prilbe a kanadách bola pre mnohých novou skúsenosťou. Výcvik vyvrcholil simuláciou pristátia parašutistu na vodnú hladinu. Činnosť bola zameraná predovšetkým na to, aby nedošlo k zamotaniu do padákových šnúr či padákoviny a na včasné uvoľnenie tela z padákového postroja.

vedieť plávať

Aj dovtedy sebavedomí plavci získali po úvodných skúsenostiach rešpekt. Ak by sa k tomu pridala nižšia teplota vody, väčšia či neznáma hĺbka vody, bahnité dno a znížená viditeľnosť na prírodnej vodnej ploche, získal by výcvik celkom odlišný rámeček.

Obraty, kotúle, skoky, potápanie

Výcvik v bazéne je pre lietajúci personál prospešný aj na získanie odolnosti proti lietadlovej chorobe – kinetóze. Opakované kotúle vpred a vzad, ale aj plávanie s viacnásobnými obratmi okolo pozdĺžnej osi tela dajú riadne zabráť vestibulárnemu aparátu. Už po niekoľkých opakovaniach vnútorný rovnovážny systém tak zmiatol ostatné zmysly, že niektorí jednotlivci museli miestami prerušiť činnosť, zastať a chvíľu im trvalo, kým sa priestorovo zorientovali. Schopnosť adaptácie organizmu na takéto nezvyčajné podnety sa ukázala už pri štvrtej či piatej návšteve bazéna, keď plnenie podobných úloh väčšina letcov zvládala bez problémov. Skoky do vody z rôznej výšky s obratmi boli prirodzenou nadstavbou výcviku. Plávanie pod vodou s hľadaním ponorených predmetov a ich premiestňovanie preverilo okrem priestorovej orientácie aj vitálnu kapacitu pľúc. Takýmto druhom výcviku sa dá zvyšovať odolnosť organizmu voči vplyvom výškového letu, keď okrem nedostatku kyslíka pôsobí aj zvýšený tlak na hrudník a vnútorné orgány. Plávanie rýchlejším tempom, keď dochádza k hyperventilácii, je simuláciou pretlakového dýchania pomocou masky. Na záver každej výcvikovej jednotky absolvovali letci preteky v plávaní štafiet. Prirodzená súťaživosť a hrdosť, vojenským pilotom obzvlášť vlastná, dokázala aj z unavených tiel vydolovať posledné zvyšky síl v záujme prestíže medzi jednotlivými letkami a rojmi. Nezanedbateľným motivačným faktorom bol fakt, že porazené družstvo muselo zabezpečiť dopravu a vysušenie všetkého použitého výstroja a materiálu.

Vojensko-praktické plávanie

Vojensko-praktické plávanie je popri cvičení v prekonávaní prekážok, hádzaní, presunoch, boji zblízka, vojensko-praktikom lezení jedným z nosných odvetví špeciálnej telesnej prípravy vojakov. Obľúbenosť vojenského plávania dokumentuje aj vysoká účasť na pravidelných majstrovstvách OS SR vo vojensko-praktickom plávaní profesionálnych vojakov. Veď minulý rok si v 11. ročníku súťaže v bazéne AOS v Liptovskom Mikuláši zmeralo sily, zručnosť a špeciálnu plaveckú vytrvalosť 30 mužov a 5 žien z vojenských útvarov z celého Slovenska.

Súťaž pozostáva z absolvovania šiestich plaveckých disciplín. Prvé je plávanie na 100 metrov s ABC. To znamená, že je použitá potápačská maska, dýchacia trubica a plutvy. Aj druhá disciplína spočíva v prekonaní 100 metrov, ale súťažiaci majú oblečené maskáče. Poslednou stovkovou disciplínou je ťahanie bremena. Drevená metrovica s drážkami predstavuje unaveného alebo zraneného človeka, ktorého treba dopraviť na breh. Pravidlá prikazujú bremeno ťahať, nesmie sa tlačiť. Väčšina pretekárov volí na prvú dĺžku bazéna spôsob plávania na boku, ale na záver chýbajúce sily niektorých donúti prejsť do polohy na znak a ťahať bremeno dvojručne len s využitím záberu dolných končatín. Záverečnou disciplínou prvého dňa býva plávanie na 50 metrov s maketou zbrane. Pozostáva z dvoch zvarovaných tyčí s hmotnosťou nabitého samopalu vz.58 3,6 kg. Podmienkou splnenia kritérií je udržanie makety nad úrovňou hladiny.

Druhý súťažný deň čaká účastníkov najkratšia, ale na plúca náročná disciplína: plávanie na 25 metrov pod vodou. Najdlhšou a pre väčšinu aj najnáročnejšou disciplínou je branné plávanie na 200 metrov. Pretekári musia 8 ráz podplávať prekážky rozmiestnené po dve na každých 50 metrov a plniť úlohy s plávaním pod vodou, lovením puku, vyliezaním na breh s následným skokom. Aj tu ide predovšetkým o dosiahnutie čo najlepšieho výsledného času, ale vďaka splneniu opísaných úkonov je už len samotné absolvovanie disciplíny úspechom.

Spoločenský problém – plavecká negramotnosť

Podľa zavedených platných štandardov musí plavec preplávať minimálne 200 metrov bez väčších známk vyčerpania. To znamená, že hneď po preplávaní uvedenej vzdialenosti by mal byť ešte schopný skočiť do hlbokej vody a zorientovať sa pod ňou. Samotný plavecký spôsob pritom nehrá rolu, ale menej zdatní preferujú prsiarsky štýl. Podiel plaveckej gramotnosti sa zavedením spoluúčasti rodičov od roku 1992 na finančných nákladoch za plavecké kurzy školákov v populácii znižuje. Vzhľadom na to, že OS SR počas prijímacieho konania do štátnej služby prakticky neoverujú u uchádzačov schopnosť plávať, sa v posledných rokoch medzi vojakov dostalo aj zopár neplavcov. A netýka sa to iba leteckého personálu z vrtuľníkového krídla Prešov.

Text a foto: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa,
telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov

Michal, Mária a deti

Reprezentant Slovenska a VŠC DUKLA v chôdzi Matej Tóth na 46. ročníku Záhoráckej desiatky v Borskom Mikuláši potvrdil domácu suverenitu a 8. víťazstvom na tomto podujatí sa dostal o jeden triumf pred legendárneho Jozefa Pribilince.

„Vďaka skvelým divákovi som napokon nešiel iba na víťazstvo, ale usiloval som sa v tejto tropickej horúčave aj o solídny čas,“ povedal v cieľi, kam došiel za 39:56 min pred oddielovými kolegami Antonom Kučmínom a Dušanom Majdánom. Aj medzi ženami na polovičnej trati na prvých troch miestach dominovali reprezentantky DUKLY: Mária Gáliková (23:04) Lucia Čubaňová a Soňa Tydorová. No nielen to. V Borskom Mikuláši „šliapalo“ takmer pol stovky detí z Banskej Bystrice a okolia. „V našom regióne sme tento školský rok organizovali už 8. ročník Žiackej chodeckej ligy, v ktorom na piatich podujatiach súťažilo 125 detí. Tí lepší v rámci odmeny za celoročnú snahu súťažajú aj tu,“ uviedol Juraj Benčík, jeden z trénerských nestorov chôdze na Slovensku, zakladateľ a predseda organizačného výboru žiackej ligy. VŠC DUKLA je s niektorými ško-

lami hlavným organizátorom série. Cieľom je podnietiť školákov k športu a z najlepších vychovať nových reprezentantov. „Veľmi ma teší, že ako rozhodcovia alebo usporiadatelia pomáhajú našej lige aj najlepší chodci DUKLY,“ ocenil Benčík. „Finančne nenáročná chôdza je športom pre všetkých, no deťom sa treba predovšetkým venovať. Hoci sa môžu neskôr zamerať aj na iné športy, sme radi, ak ich môžeme v rámci školskej ligy takto motivovať“ uviedol Matej Tóth.

Prvým veľkým talentom, ktorý vzišiel zo Žiackej chodeckej ligy, je juniorský reprezentant Slovenska a DUKLY Miroslav Úradník (na fotografii). Čerstvý maturant, ktorý na Európskom pohári v máji na 10 km v španielskej Murcii skončil medzi juniormi štvrtý (41:39), v Borskom Mikuláši na rovnakej trati medzi rovesníkmi suverénne zvíťazil (44:07).

Text a foto: Pavol Vitko

Slovensko – Anglicko 1:4

Na ihrisku Národného tréningového centra v Poprade sa 29. mája uskutočnil futbalový zápas reprezentačného výberu Ozbrojených síl SR a vojenského reprezentačného výberu Anglicka.

Ostrovania boli zohratejší. Slovákom pomohlo, že po dlhej deväťročnej odmlke sa uskutočnili v apríli v Spišskej Belej Majstrovstvá OS SR vo futbale profesionálnych vojakov. Na nich sa spomedzi 12 mužstiev ako najlepší ukázali hráči 12. mechanizovaného práporu Nitra, ktorí skončili prví pred reprezentantmi protiletadlovej brigády Nitra, zmiešaným krídlom Sliač a prezii-

dentskou čestnou strážou. Tvorili aj základ našej reprezentácie, ktorú viedla hrajúca trénerská dvojica npor. Michal Palkovič a kpt. Mário Antoni. Prvý medzinárodný zápas aktuálneho vojenského výberu slovenských vojakov sa skončil víťazstvom Angličanov 4:1, hoci to s trochu šťastia mohlo byť aj 3:3. Ak sa podarí zrealizovať odvetu na anglickej vojenskej futbalovej pôde, kam našich ostrovania pozvali, skóre sa môže obrátiť.

Text: kpt. Evald Čermák, telovýchovný pracovník Vzdušných síl OS SR

Foto: npor. Markéta Vazovan Grácová

Na Lešti zdolávali skaly

V priestoroch Centra výcviku Lešť, na cvičných skalách Bralce sa 20. a 21. mája uskutočnil tretí ročník súťaže v skalnom lezení. Zorganizoval ho Oddbor špeciálneho výcviku Centra výcviku Lešť. Podľa hlavného rozhodcu nadporučíka Martina Urbana je súťaž určená pre príslušníkov ozbrojených síl i mimorezortných ozbrojených zložiek. Na Lešti sa zišli zástupcovia vojenských útvarov, Vojenskej polície, príslušníci Hasičského záchranného zboru MV SR, Horských služieb a v tomto roku po prvý raz aj zástupcovia Hasičského záchranného zboru Českej republiky.

Tohtoročná súťaž bola oproti predchádzajúcim ročníkom iná. Nesúťažilo sa kto zdolá najťažšiu cestu a bude najlepší jednotlivec, ale v tom, kto zdolá najväčší počet ciest. Navyše to bola tento raz súťaž tímová. Úlohy spoločne plnili dvojice. Museli sa naučiť podporovať jeden druhého. Lebo v lezení hrá dôležitú úlohu práve tímový duch. „Som rád, že tento rok sa na Lešti ukázali aj hlavní inštruktori lezenia z českého hasičského záchranného zboru. Súťaž získala medzinárodný charakter,“ pripomína nadporučík Urban. Celkové prvenstvo získala dvojica z Horského záchranného zboru Vysoké Tatry Anton Suchý a Ján Korenko, na druhom mieste sa umiestnila nadporučíčka Zuzana Vivodíková z Centra výcviku Lešť a poručík Martin Kamas z Výcvikového centra Hasičského záchranného zboru Lešť a tretiu priečku získali zástupcovia Českej republiky Tomáš Saifrt a Libor Bohdanecký z Hasičského záchranného zboru Hradec Králové.

Text a foto: Jozef Žiak

ŠTYL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Francúzsky portál Coudre-feu zaradil trenčiansky festival Pohoda medzi 10 festivalov, ktoré sa oplatí toto leto navštíviť. Portál Venngage ho zaradil medzi 25 festivalov sveta, ktoré treba určite vidieť, kým zomriete. Koncom februára Pohodu na zoznam 12 najpozoruhodnejších festivalov zaradila aj najväčšia cestovateľská spoločnosť pre študentov a mladých ľudí STA Travel.

Hurá na Pohodu!

Pohoda definitívne patrí medzi najprestížnejšie európske hudobné sviatky a potvrdí to aj tento rok, opäť v druhý júlový víkend (9. 7. – 11. 7.) na trenčianskom letisku.

Najväčšími ťahákmi budú nepochybne islandská speváčka diva Björk, netradičné spojenie dvoch kapiel Franz Ferdinand (GB) a Sparks (USA), ktorých vekovo síce delí viac ako jedna generácia, no spájajú ich podobné názory na hudbu, tisíce ľudí si nenechajú ujsť francúzskeho speváka Manu Chao, ktorý svojím pozitívnym prejavom istotne roztancuje celé publikum, či juhoafrické uletené duo Die Antwoord. Odporúčame aj nemeckých Einstürzende Neubauten, americké (pomerne voľné) združenie Eagles of Death Metal, zabudnúť nemôžeme ani na domáce kapely Bez ladu a skladu, Para, Fallgrapp, Puding pani Elvisovej, Monikino Kino, Medial Banana, Sendreiovci, Billy Barman a Chiki liki tu-a, Korben Dallas so symfonickým orchestrom a dokonca SEUK. No a najviac sa tešíme na skvelú náladu, ktorá na Pohode panuje. (ik)

Pridáte sa?

Permanentky na mieste
119 eur, ZTP 59 eur,
sprievodca ZTP 79 eur, deti
do 12 rokov zadarmo
Parkovanie od 9 eur/deň,
ubytovanie v stanoch alebo
chatkách od 45 eur
(stan/3 noci/2 osoby)

Letné hudobné festivaly

JÚL 2015

ZÁHORÁCKÝ UNPLUGGED 2015 HUDOBŇY FESTIVAL

2.- 5. júla

Kunovská priehrada, Senica

Openair hudobný festival folkovej, country a trampskej hudby. Vystúpi slovenská a česká špička týchto žánrov, návštevníci sa môžu tešiť napríklad na Wabiho Daňka, Františka a Vojtu Nedvědovcov, Mírku Miškechovú, COP, Petra Janku a Roberta Miklu, Katarziu, Eda Klenú a Klenoty, Mira Jila, Žambošu a mnoho ďalších.

Vstupné 15 eur

Deti do 10 rokov a seniori nad 65 rokov – vstup zdarma

Vstupné na mieste 10 eur Jednodňová vstupenka, 15 eur dvojdná vstupenka

Dôchodcovia 5 eur

Deti do 12 rokov a ZŤP s preukazom zadarmo

Stanovanie pre všetkých návštevníkov bezplatne

BEŠA MUSIC FEST 2015

17. – 18. júla

Obec Beša, okres Levice

Dvojdný Beša Music festival mal v lete 2013 úspešnú premiéru. Tretí ročník sa uskutoční 17. a 18. júla opäť v Beši pri Leviciach. Lineup bude plný stálic slovenskej pop music. Vystúpia Gladiátor, Zoči Voči, Polemic, The Paranoid, Vidiek, MadDogX, Metropolis, Tristana + Mats Levén (švédsko), Konflikt, King ShaoLin a ďalší.

Jednodňová vstupenka na mieste 10 eur

Dvojdná vstupenka na mieste 17 eur

SUMMER FEST 2015

4. júla

Futbalové ihrisko Veľká

Mača, okres Galanta

Už 3. ročník letného hudobného festivalu zameraný na elektronickú tanečnú hudbu znova prichádza! Tento raz tu vystúpia domáci, ale aj zahraniční DJ's ako Katapult DJ feat Szasza (hu), Matamar (cz), Loca, DJ SU, Iggo, Tom Spoon, Demik & Pipboj. Dva stage, pyro & CO2 efekty, ohňostroj, koktaily, gastro stan, super párty.

Vstupné predpredaj 5 eur, na mieste 6 eur

OPEN JAZZ FEST 2015

17. – 18. júla

Zelená Voda, Nové Mesto nad Váhom

Ôsmy ročník tradičného jazzového festivalu pod holým nebom v areáli Zelená Voda pri Novom Meste nad Váhom. Headlinerom prvého dňa bude charizmatiký Vojtěch Dyk. Vystúpia Andrej Urmínský trio, Carmen Souza & Theo Pascal Epistola, Special Providence, Sisa Feher – Fehero Rocher, Dan Bárta & Robert Balzar Trio.

Jednodňová vstupenka na mieste 19 eur

Permanentka na mieste 35 eur

ZŤP a vozíčkarí – 50 % zľava

WELCOME SUMMER 2015

4. – 5. júla

Plážové kúpalisko Bojnice

Na plážovom kúpalisku v Bojniciach sa predstavia Lavagance, Moja reč, Zoči Voči, Ewelín, Fishnig Strips, Helenine oči, MOMO, DJ Yanco, Richard Reynolds a ďalší. Partybus z akcie zadarmo. Súťaže o zaujímavé ceny. Moderátor Marcel "Ošto" Oszťas, DJ Kajo.

Vstupné predpredaj 7 eur

COUNTRY STOPA

10. – 11. júla

Amfiteáter Dudince

Účinkujú Ivan Mládek, František Nedvěd, Credence Revival Band, Penco & Elfel + Danča / Pacipacifik a Countrybál Kontrast, Svatá Voda, Dalibor Janda, Johnny Cash Revival, Tarso Miller, Neznámi, Sába, Domovina a Countrybál Texas.

DROTÁRIA 2015

18. júla

Prírodný amfiteáter Turzovka

Drotária je dvojdný festival folku, country, trampskej piesne, ale predovšetkým dobrej hudby, ktorý sa koná počas Turzovského leta. Každoročne na ňom účinkujú zaujímavé kapely. V tomto roku sa bude konať už 11. ročník a účinkovať bude napríklad Hrdza, Katarína Knechtová, Divokej Bill a ďalší. Súčasťou festivalu je medzinárodná súťaž amatérskych interpretov a skupín, ktorá sa uskutoční v sobotu 18. 7. o 15.00 hod. Do súťaže sa môžu prihlásiť interpreti a skupiny hrajúce folk, country, worldmusic alebo príbuzné žánre.

Vstupné na mieste 15 eur.

ELEMENTS FESTIVAL - HIP HOP NA ZELENEJ VODE

23. júla

Zelená Voda, Nové Mesto nad Váhom

FILM

Terminátor Genisys

Keď v roku 1984 prišiel vizionár James Cameron so sci-fi drámou Terminátor, bola to iba zábavná fikcia zo vzdialenej budúcnosti. Dnes pred hrozbou vzbury umelej inteligencie varujú uznávaní vedci ako Stephen Hawking. A spoločnosť s názvom Skynet sú celé tucty, volá sa tak aj softvér americkej bezpečnostnej agentúry NSA s prvkami umelej inteligencie, ktorý v internetových dátach hľadá podozrivé vzory vedúce k odhaleniu teroristov. Piaty film terminátorovskej série nakrútil s rozpočtom 170 miliónov dolárov režisér Alan Taylor (Hra o tróny) a nemôže v ňom neúčinkovať Arnold Schwarzenegger čoby bojový robot T-800. A hneď v dvoch verziách!

VIDEO

Hobit: Bitka piatich armád

Prostá dvestostranová rozprávková kniha J. R. R. Tolkiena pre deti sa v réžii novozélandského megalomana Petra Jacksona premenila na trilógiu výpravných veľkofilmov, dopĺňajúcu jeho Pána prsteňov. Záverečná časť Hobit: Bitka piatich armád zatiaľ prichádza len na DVD v nerozšírenej verzii akú poznáme z kina, ale zato v dvoch edíciách. Jednodisková ponúkne film, dvojdisková aj bohatú porciu bonusov o tolkienovskom fenoméne, o nakrúcaní, o Novom Zélande i o filmovej Stredozemi. Rozšírené verzie môžeme čakať najskôr pred Vianocami.

Opäť je tu udalosť, ktorá poteší všetkých fanúšikov domácej hip hopovej scény – najväčší hiphopový open air festival na Zelenej Vode. Vystúpi Kontrafakt, Majk Spirit a H16, Kali feat. Peter Pann, Ektor, Separ, 4 D (Čistychoy, DNA, Mišo Biely, G-bod) a mnoho iných. Vstupné od 8 eur, VIP 30 eur (v cene je VIP zóna, samostatný bar, tričko, stretnutie s umelcami) ZŤP a vozíčkari 50 % zľava

ŽÁKOVIC OPEN 2015

24. – 25. júla

Trenčianske Bohuslavice

Pätnásť ročník obľúbeného festivalu s domácou atmosférou v obci Trenčianske Bohuslavice s množstvom skvelej slovenskej a českej pop music. Účinkujú Le Payaco, O.B.D., Ivan Mládek, Walter Schnitzelsson, Bad Karma Boy, Cpt. Slice, HEX. Aj tentoraz sa uskutoční futbalový zápas medzi fanúšikmi a hudobníkmi z účinkujúcich kapiel. Tento rok znova priamo v areáli pred pódium! Vstupné sobota 15 eur Permanentka 20 eur ZŤP vstup zdarma, sprievod platí vstupné, deti do 10 rokov vstup zdarma v sprievode dospelého osoby

GOTHOOM OPEN AIR FEST 2015

29. júla – 1. augusta

Ostrý Grúň, areál Kollárová

Najväčší metalový festival na Slovensku je pripravený na šieste pokračovanie. Na novom mieste v obci Ostrý Grúň v areáli chaty Kollárová. Jednou z tradícií festivalu je aj zahrievací deň, tento raz 29. 7. s kapelami zameranými na pagan a viking metal, ako Welcoruss, Khors, či Dordeduh. Zvyšné tri dni budú plné všetkých odtieňov metalu v podaní zahraničnej i domácej špičky: Septicflesh, Insomnium, Cryptopsy, Le Broken Hope, Cattle Decapitation, Agalloch, Obscure Sphinx, Rotten Sound, Hideous Divinity. Domáca scéna rovnako ponúkne to najlepšie, medzi inými aj Čad, Pandemia, Tortharry, Fleshless, Craniotomy, Brute, Suburban Terrorist, Spasm, Doomas, či Contrastic. Vstupné 45 eur (predaj vstupeniek do 26. 7. 2015)

FRESH FEST 2015

31. júla – 1. augusta

ATC Duchonka pri Topoľčanoch

Na prelome letných prázdnin odštartuje v rekreačnej oblasti ATC Duchonka maximum hudobnej zábavy v podaní výberu interpretov z česko-slovenskej hudobnej scény: Chinaski, Čechomor, Peter Nagy so skupinou Indigo, No Name, HEX, Polemic, Gladiátor, Zoči Voči, Slobodná Európa, A.M.O., The Paranoid, U.K.N.D. a ďalší. Vstupné 18 eur Pozor, cena sa bude zvyšovať! Limitovaný počet vstupeniek VIP CAMPING 28 eur

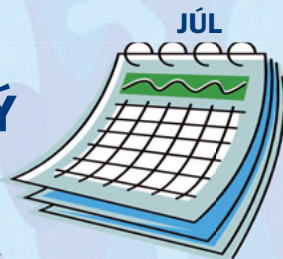
KNIHA

Hitlerove fúrie

Po dvadsaťročnom terénnom i archívnom výskume prichádza americká historička Wendy Lowerová s originálnym príspevkom k histórii druhej svetovej vojny. Na základe dokumentov odokrýva v knihe Hitlerove fúrie (Paseka 2015) osudy a činy trinástich učiteľiek, zdravotných sestier a sekretariátok, ktoré vonkoncom neboli iba partnerkami vrahov či svedkyňami zločinov. Uvedomelé nacistické ženy v brutalite, bezcitnosti a príslovečnej nemeckej pedantnosti pri „konečnom riešení“ židovskej otázky, likvidácii opozície a budovaní tretej ríše nijako nezostávali za mužmi. Napriek tomu v Norimbergu žiadnu nesúdili – a spravodlivosti sa väčšina z nich úspešne vyhla alebo vyhýba dosiaľ.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

1. júl

1605 Povstalecké vojská vedené sedmohradským kniežaťom Štefanom Bočkajom sa zmocnili Trenčianskeho hradu

1915 Uskutočnila sa rakúsko-nemecká ofenzíva do Poľska. Okupované bolo celé Poľsko a Litovsko.

6. júl

1605 Okolie Trnavy vyplienili hajdúsi Štefana Bočkaja a spojenecké oddiely. Do otroctva odvliekli tisíc ľudí.

7. júl

1950 Rada bezpečnosti OSN rozhodla vytvoriť v Kórei vojská OSN pod americkým velením

10. júl

1705 Po obliehaní hradu Smolenice sa povstaleckým vojskám Františka II. Rákociho vzdala cisárska posádka

1940 Začala sa nad prielivom La Manche bitka o Britániu

11. júl

1430 V bitke pri Trnave proti husitom utrpel porážku vojvoda Štibor ml.

12. júl

1260 V bitke pri Kressbrune (Rakúsko) sa zrazili vojská vedené uhorským kráľom Belom IV. a českým panovníkom Přemyslom Otakarom. Jedna z najväčších bitiek v stredoveku
1940 Vznikla prvá československá letecká peruť vo Veľkej Británii – 310. stíhacia peruť RAF, jej piloti bojovali od 26. 8. denne v bitke o Anglicko, najmä o Londýn

17. júl

1945 Začala sa konferencia v Postupime (Nemecko), na ktorej veľmoci dodatočne odsúhlasili prebiehajúce vysídľovanie Nemcov z územia Česka. Rozhodnutie znamenalo aj faktický koniec nemeckej menšiny na území Slovenska

18. júl

1955 Uskutočnila sa Ženevská konferencia, prvá po r. 1945, na ktorej sa zúčastnili USA, ZSSR, VB a Francúzsko. Vytýčila cieľ znížiť napätie medzi mocnosťami.

19. júl

1940 Uskutočnila sa námorná bitka medzi talianskym a spojeneckým námorníctvom pri myse Spatha na severozápadnom pobreží Kréty

28. júl

1920 Konferencia veľvyslancov v belgickom meste Spa definitívne stanovila hranice medzi Poľskom a Československom. Z územia ČSR bolo oddelených 25 obcí a 24 700 obyvateľov

30. júl

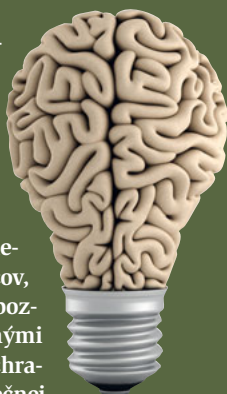
1975 (do 1.8.) Konferencia o bezpečnosti a spolupráci v Európe (KBSE) v Helsinkách schválila záverečný akt, ktorý vymedzoval možnosti spolupráce európskych štátov

JÚL

1575 Turecké oddiely dobyli Modrý Kameň, Divín a Drieňov

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Prečo si v kancelárii nemôžem vymeniť ani len žiarovku?

! V súlade so zákonom č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v znení neskorších predpisov je zamestnávateľ povinný osobne alebo prostredníctvom svojich zamestnancov, každého novoprijatého zamestnanca oboznámiť s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, so zásadami bezpečnej práce, zásadami ochrany zdravia pri práci, zásadami bezpečného správania na pracovisku a s bezpečnými pracovnými postupmi a overovať ich ovládanie. V rámci tejto vstupnej inštrukcie je zamestnanec okrem iného upozornený o tom, že nemá zasahovať do elektriky a v prípade akýchkoľvek problémov, trebárs aj o potrebe výmeny vyhorenej žiarovky, upovedomiť o nich svojho nadriadeného, ktorý zabezpečí opravu. Ak by sa zamestnanec samostatne pokúšal napríklad z kancelárskej stoličky vymeniť žiarovku v kancelárii a utrpel by pritom úraz, nekvalifikoval by sa ako pracovný úraz a zamestnanec by niesol plnú zodpovednosť za svoje konanie. Podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je pracovným úrazom „poškodenie zdravia alebo smrť fyzickej osoby spôsobené nezávisle od jej vôle krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov, ktoré zamestnanec utrpel pri plnení pracovných úloh alebo služobných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh alebo služobných úloh, pre plnenie pracovných úloh alebo služobných úloh a pri odvracaní škody hrozacej zamestnávateľovi...“

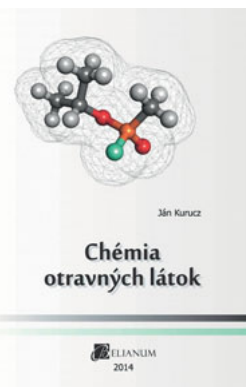
Ak zamestnanec nemá v náplni práce výmenu žiaroviek či inú prácu s elektrickým zariadením, z hľadiska prevencie a ochrany zdravia nie je v zmysle právnych predpisov oprávnený samostatne zasahovať do elektriky a vykonávať činnosti patriace do kompetencie osôb odborne spôsobilých na ich výkon.

JUDr. Monika Olexová

Odbor riadenia špecializovanej štátnej správy MO SR

Chémia otravných látok

Jeden z ešte federálnych nestorov vojenskej chémie a dnes profesor Katedry chémie Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici plk. v. v. Ján Kurucz, vydal publikáciu Chémia otravných látok. Nezaobrá sa v nej len klasicky známymi otravnými látkami. Analyzuje aj možný vývoj hrozieb, ktoré v oblasti bezpečnosti súvisia so zneužitím relatívne celkom bežných látok. Ide napríklad o karbamáty, teda o estery hypotetickej kyseliny karbamidovej, ktoré patria medzi najvýznamnejšie a najpoužívanejšie insekticídy. Ako potenciálne bojové či teroristami zneužíteľné látky uvádza rôzne toxíny, mykotoxíny, bicyklické fosfáty či herbicídy. V rámci charakteristiky aj vlastností chemických látok (napr. výparnosť, odolnosť voči odmorovacím činidlám, dávkovanie) niektoré informácie pre hrozbu zneužitia zámerne neuvádzal. Publikácia má ambíciu byť informačným zdrojom pre všetkých, ktorí sa zaoberajú ochranou proti chemickým ohrozeniam, od vojakov cez civilnú ochranu až po hasičov. Vráťane študentov novootváraného odboru Forenzná a kriminalistická chémia, ktorý chce pripravovať vysokoškolsky vzdelaných chemikov aj pre ozbrojené sily.

Médiá & právo

Špecialisti na psychologické operácie či civilno-vojenské vzťahy musia byť čoraz viac „doma“ aj v ovládaní systému fungovania médií a v oblasti právnych noriem, ktoré súvisia s mediálnym svetom. No nielen oni. Profesor žurnalistiky Andrej Tušer a doktorka práv Zuzana Kresák Kamenská z Bratislavskej Paneurópskej vysokej školy pre všetkých, ktorí sa chcú v uvedenej problematike zorientovať, pripravili publikáciu Médiá & právo s podtitulom Rukoväť k masovým médiám a verejnému právu v SR a ČR. Heslá ako Európsky súd pre ľudské práva, Európske dielo či Torontská škola však naznačujú aj širší presah ich informácií.

(pv)

Vážená redakcia, májové číslo Obrany bolo nad očakávanie veľmi dobré. Pre nás, ktorí sme druhú svetovú vojnu prežili, bolo výnimočné aj v tom, že sme si pripomenuli kľúčové bitky a udalosti. Podobne ako Vy, nikto by nemal zabúdať hlavne na obeť. Na ľudí, ktorí položili svoje životy, aby sme mohli žiť už sedem desaťročí bez vojny. Mladú generáciu profesionálnych vojakov OS SR iste v tomto záujme informuje aj Váš časopis. No najmä na hodinách vlasteneckej výchovy by mala z našej vojenskej histórie čerpať poučenie a zároveň výstrahu. Aby sa niečo podobné neopakovalo práve dnes, keď vo svete čoraz viac rinčia zbrane.

npráp. v.v. Jozef Korený
Klub vojenských veteránov Trenčín

Dobrý deň,

Obranu číta z času na čas asi každý vojak, je vidieť veľké zlepšenie v obsahu a grafike, čo je výrazné plus. Prínosom by bolo, ak by ste aspoň jed-

nu stranu venovali riadkovej inzercii vojakov, napr. o voľných miestach.

S úctou
Aleš Mucha

P.S.

Mohli by tam byť napríklad sekcie Práca, Nehnuteľnosti, Auto-moto, Elektronika a podobne.

Obrana má ako mesačník pomerne dlhé výrobné lehoty. Vydanie, ktoré držíte v rukách, sme začali pripravovať v máji a do tlače odovzdali 22. júna. Inzertná rubrika v Obrane by aktuálnosťou nemohla konkurovať internetu. Pohotovosť, rýchlosť a možnosť okamžite odpovedať sú pri inzercii najdôležitejšie. Inzeráty najrôznejších druhov nájdete na intranetovej adrese <http://web1/> v sekcii Inzercia MO SR. Každý používateľ počítača v našom rezorte má prístup aj na intranetové diskusné Fórum Ministerstva obrany <http://forum.mil.sk/>, ktoré tiež môže slúžiť na rýchle informácie, vymieňanie ponúk, názorov a poznatkov.

Redakcia

MILITARY ENGLISH ON THE ROAD TO DSEI 2015

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: NATO

Paraphrasing the biblical „many are called, but only few are chosen“, a number of military fairs and exhibitions are held worldwide, but only one of them can be the largest. And the title goes to the DSEI (Defence & Security Equipment International) held biennially in London. It is recognized as the world's largest fully integrated international defense exhibition featuring land, sea and air products and technologies.

When DSEI took place in September 2013, it featured 1,500 exhibitors from around the world, displaying arms ranging from rifles to tanks to fighter jets to battleships. The figures are impressive: 121 countries represented, 1,489 global defense & security suppliers exhibited, 40 international pavilions, 97 official delegations from 56 countries, VIPs, including members of Official Overseas Defense Delegations, Defense Ministers & Service Chiefs of Staff and the list goes on. However, DSEI 2013 also involved a controversy when eighteen people were arrested for obstruction of the highway, after refusing to leave the road to allow vehicles access to the arms fair, and others superglued themselves to the entrances of the offices of Lockheed Martin, the world's largest arms company, which was exhibiting at DSEI preventing access for three hours. Their claim was that the fair had attracted military delegations from countries involved in conflict and from human rights abusing regimes.

In 2015, DSEI looks forward to welcoming over 30,000 attendees, among them top level international military staff, major procurement officials, and the entire industry supply chain, from large prime contractors to supplying companies. The exhibition will be divided into six themed zones: the Land Zone will demonstrate the latest platforms from major vehicle manufacturers and suppliers (two years ago the focus was on Mastiff vehicle and PEROCC counter-IED machine); the Air Zone offers a dedicated air theatre and an increased static vehicle display; the Naval Zone hosts a range of vessels, from warships to high speed craft, showcasing marine-related products, technologies and services in the nearby marina with special emphasis this year on vessels for harbor se-

curity and mine countermeasures; the Security & Special Forces Zone will display security equipment and systems to counter priority threats, such as cyber attacks and terrorism, as well as tactical equipment for special forces units; the Unmanned Zone covering more than 2,000 square meters of floor space will offer demonstrations of Unmanned Aerial Vehicles (UAVs) and latest bomb disposal platforms; and the Medical Innovation Zone.

Reflecting DSEI's status as a premier forum for international co-operation and thought leadership, senior military commanders will be sharing their views on how doctrine and capabilities must be shaped to meet the demands of an uncertain future in view of recent events that have highlighted the need for an integrated and persistent security response across a wide spectrum of operations. The challenges of the contemporary security environment call for close relationship with industrial partners, seeking out innovative and relevant solutions to defeat those who threaten our security.

DSEI 2015 will be held in London from 15 -18 September.

GLOSSARY

• **abusing** [ə'bjʊ:ɪŋ] – porušujúci; • **attendees** [ə'tendz] – účastníci; • **biennially** [baɪ'eni:əli] – raz za dva roky; • **chosen** ['tʃoʊzən] – vyvolený; • **contemporary** [kən'tempə,ri:] – súčasný; • **dedicated** [dedə,keɪtɪd] – špecializovaný; • **figures** ['fɪgəz] – čísla, údaje; • **obstruction** [əb'strækʃən] – zatarasenie; • **persistent** [pə'sɪstənt] – stály, vytrvalý; • **prime contractors** [praɪm 'kɔ:ntræktərz] – hlavný zmluvný dodávateľ; • **procurement officials** [prəʊ'kjʊrmənt ə'fɪʃəlz] – nákupcovia, obstarávatelia; • **superglued** ['su:pərglu:d] – prilepit' sa sekundovým lepidlom; • **themed** [θi:md] – tematické.

pplk. PaedDr. ThDr.
Stanislav Šverha PhD.
vojenský dekan
Akadémie OS gen. M. R.
Štefánika Liptovský Mikuláš

DUCHOVNÉ SLOVO

Dvojkríž a hviezdy

„My sme deti slobodného kraja, pod červenou hviezdou zrodené, koľ' hrdla nám ako plameň žiaria pionierske šatky červené.“ Pred desiatkami rokov poznalo a spievalo túto pieseň každé slovenské dieťa. Ale neboli sme deťmi slobodného kraja. Vtedy, pod červenou hviezdou, sme zažili až priveľa obmedzení.

Dnes našim štátnym znakom nie sú hviezdy. Naším symbolom je dvojitý strieborný kríž na červenom ranogotickom štíte, kríž vztýčený v strede modrého trojvršia. Dvojkríž je slovenským štátnym znakom, ktorý napriek irónii a posmeškom charakterizuje naše uniformy.

Dlho nezabudnem na prajný obdiv južných Cyperčanov, s akým sa pozerali na štátny znak zdobiaci naše misijné maskáče. Nemali by sme sa priveľmi ukláňať ani na východ, ani na západ. Skôr sa s úctou a rešpektom pozerajme dozadu a hore. Dozadu – na svoju históriu, dobrú, aj menej dobrú. Na životy sv. Cyrila a Metoda, na životy a hodnoty našich starých mám a otcov. A bez komplexov. Hovorí sa, že z jednotlivých historických epizód každého národa je možné vytvoriť dejiny zločincov alebo dejiny hrdinov. Záleží na selekcii a interpretácii udalosti. Naše dejiny možno nie sú celkom výstavné, ale nie sú to ani dejiny zvrhlíkov. Ak treba, ospravedlníme sa (už sme tak urobili) za to, čo nebolo dobré. Nie je rozumné žiť vo vnútených komplexoch z toho, že sa mienime nahlas hlásiť k tomu, čím sme. Ruský spisovateľ Karamzin povedal, že kto si neváža sám seba, toho si nebudú vážiť ani ostatní.

Pohľad hore je pohľad v smere vertikály kríža. Ten, ktorý na ňom zomrel, sa nazýval aj Slovo, Logos. Grécky výraz logos znamená aj logiku, pravdu, zmysluplnosť. Obyvateľom krajiny s dvojkrížom to nesmie chýbať. Dvojkríž na slovenských uniformách je výzvou a záväzkom konať rozumne a pravdivo, ale nie servilne. Dvojkríž znamená aj obetavé a veľké srdce. Na Golanoch, v Kosove, v Eritrei, či na Cypre našim vojakom také srdce nechýbalo. Tamojší obyvatelia nám svoju vďačnosť dali jasne najavo. Priatelia, budme hrdí na svoju identitu. Pán Boh nech žehná pokojom vašu prácu, vaše rodiny, aj vašu budúcnosť.

Regenerácia a liečba chladom

Pobyt v saune si už vyskúšala väčšina z nás. Niektorí si ju doprajú príležitostne na wellness pobytach či v rámci preventívnej rehabilitácie, iní pravidelne – napríklad aj v rámci služobnej telovýchovy v útvaroch. Ale vyskúšali ste už extrém z opačného spektra teplotného rozsahu?

Ludstvo využívalo analgetický účinok nízkych teplôt odnepamäti. V širšom meradle metódu rozvinuli práve vojaci počas napoleonských vojen, kde veľký počet ťažkých zranení riešili amputáciami a na znecitlivenie používali obklady z ľadu alebo snehu. V súčasnosti na základe najnovších vedeckých poznatkov sa pôsobenie chladu využíva na liečebno-regeneračné metódy. Od roku 2004 boli postupne vybudované kryocentrá, ktoré fungujú dodnes v Banskej Bystrici, Poprade, Košiciach a v Bratislave. My ju môžeme využívať aj v kúpeľnom ústave F. E. Scherera v Piešťanoch.

Blahodarný mráz

Médiom, prostredníctvom ktorého vzniká chlad, je kvapalný dusík alebo vzduch. Celková kryoterapia zahŕňa dve základné fázy. Prvou je pobyt v kryokomore s optimálnou liečebno-rehabilitačnou teplotou v rozmedzí od -120°C do -130°C počas 2 až 3 minút. Podstata druhej, približne 15-minútovej fázy spočíva vo fyzickej záťaži – intenzívne cvičenie (stacionárne bicykle, bežecký pás, veslárske trenažéry, stepery). V optimálnom prípade, by mala kúra zahŕňať 10 vstupov. Pozitívne účinky v zmysle hormonálnej reakcie organizmu sa dostávajú po štvrtom až piatom pobyte v kryokomore.

Stres v podobe krátkého, ale intenzívneho vplyvu veľmi nízkych teplôt uvádza do pohybu hormonálnu reakciu a do tela sa vylučujú látky, ktoré majú za úlohu zachovať ľudský organizmus nepoškodený. V krvnom sére sa tak zvyšuje hladina endorfínov vyznačujúcich sa výrazným účinkom proti bolesti, ako aj kortikoidov a testosterónu u mužov.

Prostredníctvom chladu dochádza k zníženiu vodivosti nervov i k svalovému uvoľneniu, cievy sa sťahujú, krv sa z kapilár, ktoré sú v kontakte s nízkou teplotou, vracia do vnútorného obehu. Tam prúdi a filtruje sa pod vyšším tlakom spolu s produktmi metabolizmu, ktoré spôsobujú poškodenie a starnutie buniek. Druhá fáza, ktorej podstatou je fyzická záťaž, je založená na opačnom jave. Vo 4. – 5. minúte nastáva až štvornásobné prekrvenie periférnych častí tela a dostavuje sa búrlivá látková výmena. Veľké prekrvenie výrazne zlepšuje metabolizmus tkanív a zrýchľuje vyplavovanie škodlivých produktov metabolizmu, najmä laktátu a histamínu. Zároveň spôsobuje rýchlejšie hojenie zranení a odstraňovanie pozostatkov zápalu.

Ľudský organizmus kryoterapiu vo všeobecnosti znáša veľmi dobre, i malé deti, pre ktoré musíme voliť primerane kratší čas (od 0,5 minúty do 1,5 minúty). Kryoterapiu znášajú dobre i osoby vo veľmi vysokom veku, prakticky neexistuje vekové obmedzenie.

Prínosy a riziká

Vo všeobecnosti pacienti počas pobytu v kryokomore nepociťujú chlad, ale skôr jemné pálenie či tupé bodanie na odkrytých častiach tela. Po jeho ukončení sa dostavujú prejavy zníženého napätia, uspokojenia, relaxu, sviežosti, psychického a fyzického uvoľnenia, ktoré pretrvávajú niekoľko hodín i dlhšie.

Na zvýšenie účinku celotelovej kryoterapie je vhodné doplniť ju lokálnou kryoterapiou pôsobením priamo na bolestivé miesta.

Kryoterapia účinne pomáha na:

- chronické zápalové ochorenia kĺbov a chrčtice
- degeneratívne kĺbové ochorenia

- bolestivé chrbticové syndrómy
- zápalové reumatické ochorenia mäkkých častí a kože
- bolestivé sťahy kostrovej svaloviny a chrbtice
- poúrazové a pooperačné hematómy a opuchy
- roztrúsenú sklerózu
- psoriázu s kĺbovými a kožnými príznakmi
- neurodermitidu, migrénu
- chronické ochorenia dýchacieho systému a astmu
- zvonenie a pískanie v ušiach
- celulitídu, sennú nádchu
- psychickú depresiu
- zvyšovanie výkonnosti aktívnych športovcov
- zvyšovanie odolnosti proti infekčným chorobám
- prevenciu a zlepšenie funkcie imunitného systému

Kryoterapia je zakázaná pri týchto problémoch:

- akútne ochorenie srdca a obehu
- vysoký krvný tlak – stabilne nad 160/110
- ťažké poruchy prekrvenia končatín po embóliách a zápaloch
- známa ťažká alergická reakcia na chlad
- niektoré rakovinové ochorenia
- zápaly hlbokého žilového systému
- pokročilé štádiá ochorenia srdca, pľúc a obličiek
- hnisavo-gangrenózne defekty s veľkým rozsahom na dolných končatinách
- ťažké anémie
- klaustrofóbia – strach z malých priestorov
- po požití alkoholu a drog

Niekedy môže byť návšteva kryokomory obmedzená v dôsledku týchto ťažkostí:

- akútny záchvat chronickej bronchitídy alebo astmy
- poruchy srdcového rytmu alebo chyby chlopní
- ischemická choroba srdca
- znížená funkcia štítnej žľazy
- málokrvnosť
- užívanie niektorých liekov (neuroleptík)
- tehotenstvo
- onkologické ochorenia
- nádory mozgu a mozgových blán, stavy po ich operáciách
- Raynaldov syndróm (záchvaty bielych prstov)
- prebiehajúce horúčkavité infekčné ochorenie

Keď silno mrzne, väčšina ľudí vychádza von len v nevyhnutných prípadoch. Kto z nás by pred pár rokmi predpovedal, že raz sa budeme aj v horúcom lete dobrovoľne vystavovať mrazu pod -100 stupňov dobrovoľne, kvôli zdravotnému a regeneračnému účinku?

Text a foto: nrtm. PaedDr. Bc. Miroslav Štubňa
telovýchovný pracovník vrtuľníkového krídla Prešov

PSYCHOLÓG RADÍ

por. PhDr. Ivana Slyšková
11. mechanizovaný
prápor Martin – Pozemné
sily OS SR

Pohľad z druhého brehu

V tomto článku chcem priniesť netradične pohľad psychológa z „druhého brehu“. Psychologická činnosť v ozbrojených silách je vskutku jedinečná situácia, ktorá sa v mnohom líši od civilnej sféry. Prácu psychológa na mechanizovanom útvare možno opísať ako službu dvom pánom, a to z dôvodu zastávania funkcie psychológa aj vojenského dôstojníka. Všeobecne sa na psychológa hľadí ako na poradcu veliteľa, ktorý zabezpečuje odborné a kvalifikované podklady psychologickéj problematiky. Psychologická práca však nie je jednostranná a orientuje sa na viacero oblastí. Jednou z nich je psychologická príprava vojsk, keď sa psychológ stáva učiteľom základných vedomostí, dôležitých nielen pre bojovosť jednotky, ale aj udržanie a zvyšovanie kvality života. Druhou oblasťou, do ktorej sa snažíme preniknúť ako inštruktori, je aplikovanie psychologických poznatkov do praktického výcviku. Pozornosť zameriavame aj na morálny stav jednotky, keď v pozícii trénerov podporujeme existenciu pozitívnych faktorov, ako je kooperácia, spolupatričnosť, stmelenosť, a negatívne faktory zahŕňajúce mobbing, šikanu či iné sociálne nežiaduce javy sa snažíme odstrániť. V neposlednom rade chceme byť poradcami, ktorí prispievajú k riešeniu individuálnych problémov vojakov v rámci psychologického poradenstva. Jednou z hlavných ambícií vojenského psychológa je zapojiť sa vo viacerých oblastiach pracovného a sociálneho života profesionálnych vojakov. Aj napriek prekonaniu niektorých prekážok a obmedzení na ceste k praktickému angažovaniu, v súčasnosti čoraz viac zaznamenávame prechod a aplikovanie psychologickéj činnosti do špecifických vojenských činností. Otvorte sa preukázaným pozitívnym vplyvom psychológie a v budúcom čísle sa aj vy staňte svedkami začlenením psychológov do štruktúr jednotiek a výcvikov, v rôznych pracovných oblastiach.

Bitka o Anglicko

„Vďačnosť každého domova na našom Ostrove, v našom Impériu a v celom svete, vynímajúc príbytky vinníkov, smeruje k britským pilotom, ktorí nezlomení protivenstvom, odhodlane tvárou v tvár výzve smrteľnému nebezpečenstvu svojou statočnosťou a odhodlaním obracajú priebeh svetovej vojny. Ešte nikdy na poli ľudských konfliktov toľko nevďačil taký veľký počet ľudí takým nemnohým.“

Britský premiér Winston Churchill, ktorý pri nástupe do funkcie nemohol svojmu národu ponúknuť v ťažkých časoch vojny „nič než krv, pot a slzy“, 20. 8. 1940 týmito slovami ocenil hrdinstvo príslušníkov britského letectva. Ocenil príkladnú bojovú morálku a odhodlanie nielen 2 353 letcov – poddaných britského panovníka Juraja VI., ale aj 574 nebritských pilotov, medzi ktorými čestné miesto zaujalo aj 89 bývalých príslušníkov čs. letectva, ktorí sa zúčastnili bojov o Britániu.

Začiatok tejto bitky datujeme 10. 7. 1940, keď nemecká Luftwaffe začala realizovať plán na získanie leteckej nadvlády nad Lamanšským prielivom a Veľkou Britániou. Porážkou, resp. značným oslabením britského letectva plánovala vytvoriť podmienky na inváziu do Veľkej Británie. Podľa vrchného velenia nemeckej brannej moci bolo možné uskutočniť inváziu len za predpokladu leteckej nadvlády nad prielivom La Manche a južným Anglickom, inak bola táto operácia veľmi riskantná, až nerealizovateľná.

Nemecká Luftwaffe spustila letecké útoky proti Anglicku 10. 7. 1940. V prvej fáze bitky z celkových piatich sa sústredili na útoky na britské konvoje, počas ktorých dochádzalo aj k málopočetným súbojom medzi letcami z oboch strán frontu. Neskôr, po vydaní Smernice č. 17 o vedení leteckej a námornej vojny, bola činnosť nemeckého letectva vedená s cieľom zničiť britské letectvo a jeho letecký priemysel, rozvrátiť zásobovanie a spôsobiť čo najväčšie straty jeho obchodnému a vojnovému námorníctvu. Dňa 2. 8. 1940, deň po vydaní Smernice č. 17, vrchné veliteľstvo Luftwaffe vydalo rozkaz s úlohou za štyri dni vyradiť z prevádzky letiská v južnej časti Anglicka. Napriek veľkému počtu nasadených síl a prostriedkov troch leteckých armád sa im plán nepodarilo uskutočniť. V bojoch s hrdinskými obrancami Albionu utrpelo ťažké straty predovšetkým bombardovacie letectvo. Po zmene taktiky, s dôrazom na úzku súčinnosť stíhacieho a bombardovacieho letectva, útoky ďalej pokračovali. Útočníci sa však zamerali na letecké továrne a ciele v mestských aglomeráciách. Ich útoky pokračovali vo dne aj v noci. Vyvrcholením bitky boli boje 15. 9. 1940, keď leteckí obrancovia Veľkej Británie počas zúrivého odporu zostrelili 56 nepriateľských strojov.

Bitka o Anglicko sa podľa britskej chronológie vojnových operácií druhej svetovej vojny skončila 31. 10. 1940. V tomto období, zásluhou hrdinstva obrancov Veľkej Británie, bola nemecká invázia odložená na neurčito. Briti za víťazstvo zaplatili životmi 544 letcov, ďalších 422 bolo zranených. Z výzbroje museli odrátať 1 547 lietadiel. Veľké straty utrpelo aj civilné obyvateľstvo. Podľa oficiálneho zoznamu

Ján Ambruš

(19. 5. 1899 Gorna Mitropolija, Bulharsko – 21. 1. 1994 Chicago, USA; pochovaný v Bratislave)

V rokoch 1915 – 1918 príslušník c. k. rakúsko-uhorskej armády. Potom až do roku 1939 v čs. armáde. Po rozpade ČSR sa vrátil na Slovensko, kde sa stal veliteľom vzdušných zbraní. Vzhľadom na napäté vzťahy

s niektorými členmi vlády požiadal o preloženie do výslužby. Dňa 3. 9. 1939 ilegálne odišiel do čs. zahraničného odboja, kde sa zúčastnil leteckej vojny vo Francúzsku, ako aj vo Veľkej Británii. Od júna 1941 až do konca vojny pôsobil v čs. diplomacii v Kanade. Po vojne zotrval v aktívnej službe. Neskôr sa zapojil do politiky. Po februári 1948 ilegálne opustil ČSR. Na konci života sa dočkal rehabilitácie. Vrátili mu hodnosť brig. gen. a prezident ČSFR ho dňom 10. 12. 1991 povýšil na genplk. v. v.

od júla do decembra 1940 zahynulo 23 002 osôb a 32 138 bolo zranených. Nemci pre porovnanie stratili 2 698 letcov a 1 887 lietadiel.

Česi a Slováci v bitke o Anglicko tvorili 4 percentá stavu operačného personálu britského stíhacieho letectva a získali aj štvorpercentný podiel na jeho úspechoch. Osobitným spôsobom sa do dejín tejto bitky zapísal Josef František, ktorý ako príslušník 303. poľskej stíhacej perute zostrelil 17 lietadiel a jedno pravdepodobne.

Text: PhDr. Peter Šumichrast, PhD., VHÚ Bratislava

Foto: VHA Bratislava

Spol'ahlivý guľomet z Brna

Československý 7,92 mm ľahký guľomet ZB vzor 26 bol do zbierok vtedajšieho Dukelského múzea získaný 20. júla 1984 prevodom z Vojenského útvaru 1217 Moldava nad Bodvou. Jeho priamymi predchodcami boli ľahké guľomety Praga I, Praga II.A, Praga II.B, Praga I-23 a napokon Praga vzor 24, ktoré v prvej polovici 20. rokov 20. storočia vytvoril v pražskej Zbrojovke Praga konštruktér Václav Holek.

Priamou konkurenciou pražskej zbrojovky v súťaži pre čs. armádu boli francúzske guľomety Darne, Vickers-Berthier, Hotchkiss, belgický Browning, dánsky Madsen a anglické guľomety Vickers a Lewis.

Guľomety Praga

Pôvodné guľomety Praga mali veľa nedostatkov a v medzinárodnej súťaži nevyhrali. V prvej obzadili druhé miesto za dánskym guľometom Madsen. V opakovanej súťaži sa guľomet Praga I-23 umiestnil na druhom mieste za belgickým guľometom Browning. No skôr ako stihli výsledky súťaže vstúpiť oficiálne do platnosti, oslovili zástupcovia Zbrojovky Praga zástupcov skúšobnej komisie MNO a oznámili, že Holek má už pripravené zlepšenia. MNO dalo konštruktérovi krátky čas na prepracovanie zbrane. Prerobený guľomet Praga vzor 24 bol dodatočne vyskúšaný v novembri 1924. Svojím výkonom všetkých prekvapil. Konkurenciu výrazne prekonal. Koncom marca 1925 bola potom medzi Zbrojovkami Praga a Brno podpísaná licenčná zmluva na sériovú výrobu guľometov Praga vzor 24 na Morave. Do

Brna sa presunul aj Václav Holek so svojím konštruktérskym kolektívom. Sériová výroba guľometov sa rozbehla v roku 1926. Po vojskových skúškach boli na guľomete uskutočnené niektoré úpravy. Na ich základe sa zmenil aj názov zbrane na ľahký guľomet ZB vzor 26.

Do začiatku roka 1932 sa podarilo pre potreby čs. armády vyrobiť vyše 18-tisíc kusov zbrane. Jeho tvorca ju postupne zdokonaľoval. Vznikli nové verzie: vzor 27, 30, 30J a ZGB 33 (boli určené predovšetkým pre zahraničných odberateľov). Do marca 1939 bolo pre potreby čs. armády dodaných 34-tisíc kusov guľometu. Výroba zbrane pokračovala v Brne aj v priebehu druhej svetovej vojny: Do roku 1941, keď bola po zavedení výroby nemeckých ľahkých guľometov MG-34 zastavená. Od roku 1926 do roku 1941 bolo v Brne vyrobených celkovo 145-tisíc ľahkých guľometov rôznych modelov. Vyše 100-tisíc guľometov bolo exportovaných a asi 11-tisíc bolo vyrobených pre potreby nemeckej armády, ktorá ich používala pod označením Mg 26 (t).

Na všetkých bojiskách vojny

Prvými zahraničnými zákazníkmi bola Juhoslávia a Litva. V roku 1928 boli guľomety dodané do Číny, ktorá ich do začiatku druhej svetovej vojny zakúpila vyše 30-tisíc. Guľomety boli dodávané aj do Ekvádoru, Iránu, Brazílie a Thajska. Exportované boli aj zbrane, ktoré vznikli postupnou modernizáciou. Ľahký guľomet ZB vzor 30 sa úspešne vyvážal do Rumunska, Afganistanu, Bolívie, Ekvádoru, Uruguaja, Peru a Turecka. Vzor 30J sa exportoval do Juhoslávie, Číny, Afganistanu, Bolívie a do Venezuely. Ľahký guľomet ZB vzor 27 si získal veľkú popularitu vo Veľkej Británii, kde sa jeho zdokonalená verzia pod označením ZGB vzor 33 začala licenčne vyrábať v tamojšej zbrojovke Royal Small Arms Factory v londýnskej časti Enfield pod označením BREN (Brno – Enfield). Tieto guľomety sa vyrábali s hlavňami kalibru cal .303. a len na britských ostrovoch ich bolo vyprodukovaných približne 220-tisíc kusov. Ďalšie sa počas vojny vyrábali aj v Kanade (zbrojovka John Inglis) a v Austrálii (zbrojovka Lithgow Small Arms Factory). Do vypuknutia druhej svetovej vojny sa ľahké guľomety ZB vzor 26, 30 a 30J vyvážali aj do Bulharska, Egypta, Etiópie (vtedajší Habeš), Chile, Iraku, Guatemaly a do Španielska.

Čs. 7,92 mm ľahký guľomet ZB vzor 26 z konštruktívneho hľadiska predstavoval automatickú zbraň strieľajúcu zo zadnej polohy záveru používajúcu náboj kalibru 7,92x57 mm Mauser. Guľomet sa používal predovšetkým v pechotných jednotkách, ale aj ako súčasť výzbroje obrnených vozidiel a v čs. pohraničných pevnostných objektoch. Na zbrani vojaci po celom svete oceňovali najmä jej spoľahlivosť, jednoduchú obsluhu a údržbu. Ale aj presnosť a rýchlu a ľahkú výmenu hlavne.

Text a foto: Mgr. Peter Holík

VHÚ, Vojenské historické múzeum – múzejné oddelenie Svidník

Takticko-technické údaje:

Kaliber:	7,92 mm
Náboj:	7,92x57 mm Mauser
Dĺžka:	1 165 mm
Dĺžka samotnej hlavne:	602 mm
Hmotnosť bez zásobníka:	8,84 kg
Kapacita zásobníka:	20 nábojov
Ústová rýchlosť strely:	750 – 835 m/s
Praktická kadencia strelby:	200 výstrelův za minútu
Maximálny dostrel:	3 200 metrov (účinný 2 000 m)

Vojenské historické múzeum Piešťany
Múzejné oddelenie Svidník
Bardajovská 14, 089 01 Svidník
Expozícia: Vojenské dejiny Slovenska v rokoch 1914-1945
Tel.: +421 54 752 13 98
E-mail: vhmsvidnik@vhu.sk
www.vhu.sk

Múzejné oddelenie VHM Svidník (Centrálna expozícia):
sezóna - 1. máj - 15. október: Ut - Ne 9.00 - 17.00 h.
16. október až 30. november, 1. apríl až 30. apríl:
Ut - Ne 09.00 - 15.00 h., So- Ne 11.00 - 15.00 h.
1. december až 31. marec, Ut - Pia 09.00 až 15.00 h.
Vyhliadková veža Dukla
sezóna - 1. máj - 15. október: Ut - Ne: 9.00 - 17.00 h.

Vstupné: Dospelí: 1 €
Študenti a dôchodcovia: 0,50 €
Vojnoví veteráni, zamestnanci rezortu MO SR, členovia Zväzu
mužei na Slovensku, Slovenskej historickej spoločnosti pri
SAV, Spoločnosti slovenských archivarov, ZŤP a deti do 15
rokov vstup zdarma.

7,92 mm čs. ľahký guľomet vz. 26 zo zbierok VHÚ-VHM **Múzejné oddelenie Svidník**